Domenico Cimarosa

Album per pianoforte/clavicembalo

Ed. Zbigniew Śliwiński

PWM
EDITION

Polskie Wydawnictwo Muzyczne

Sonata

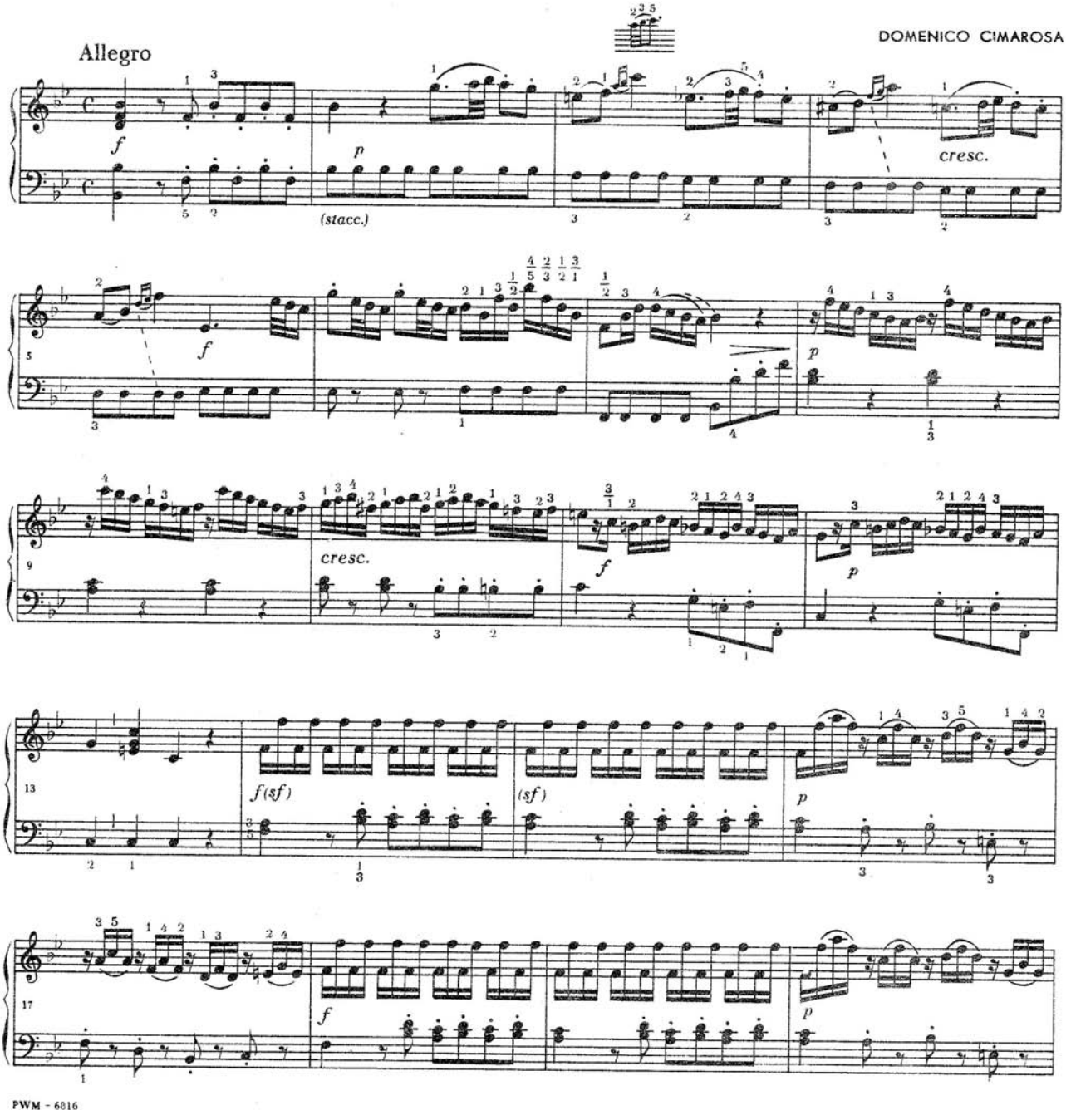
Allegro
DOMENICO CIMAROSA
f
p
(stacc.)
cresc.
f
p
cresc.
f
p
f(sf)
(sf)
p
f
p

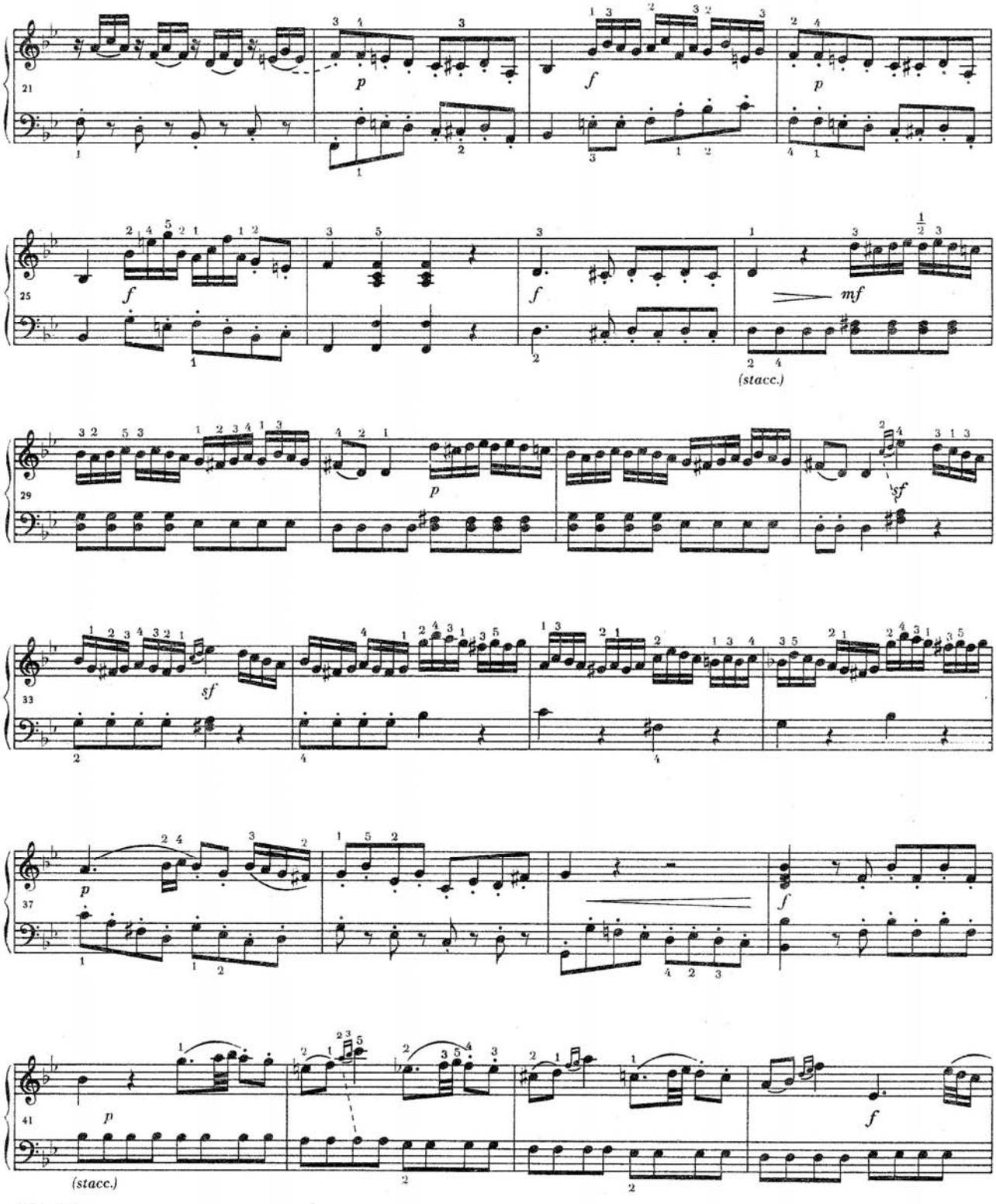
21
p
f
p
25
f
f
mf
(stacc.)
29
p
sf
33
sf
37
p
f
41
p
f
(stacc.)

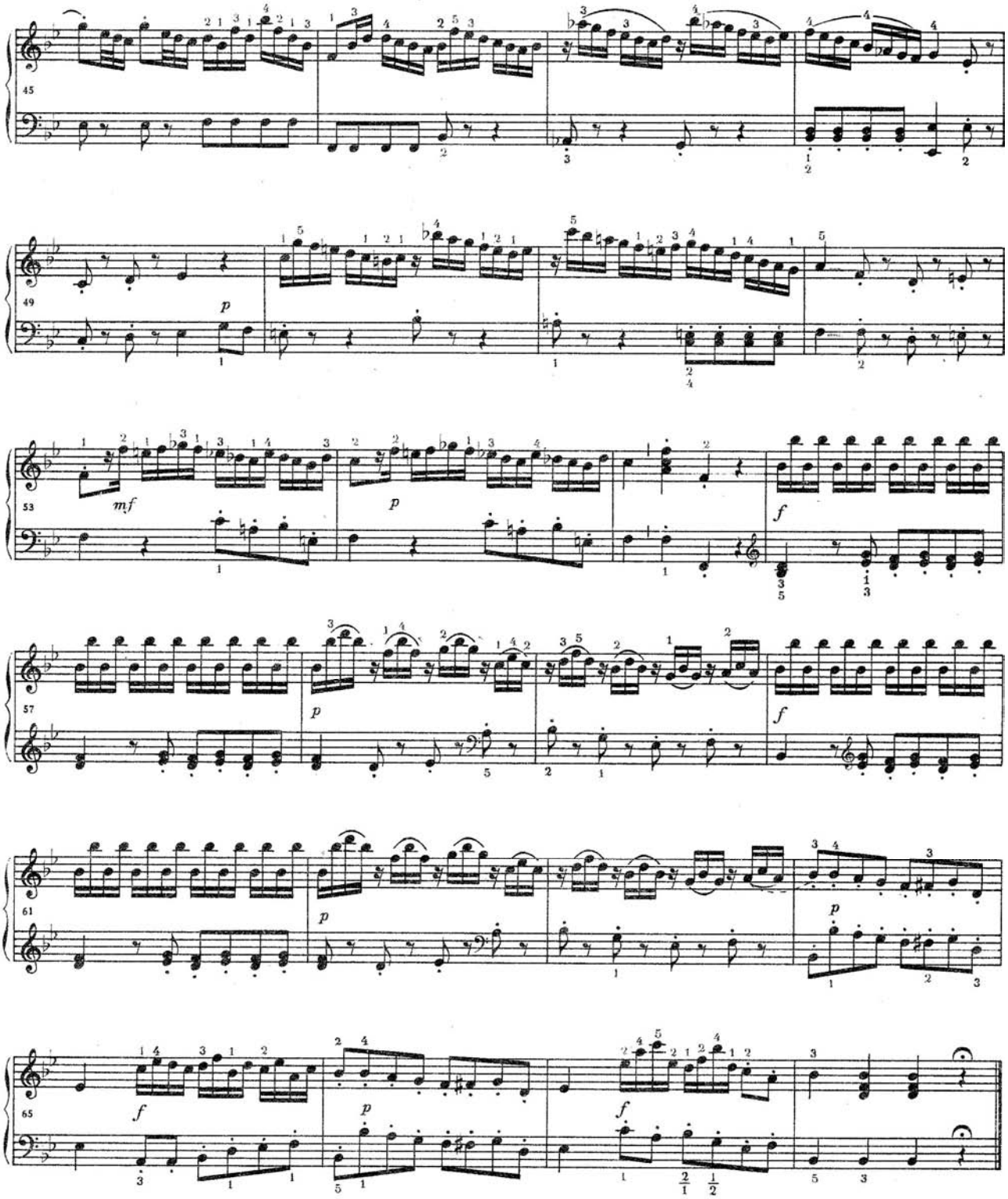
45
49
p
53
mf
p
f
57
p
f
61
p
p
65
f
p
f

Sonata

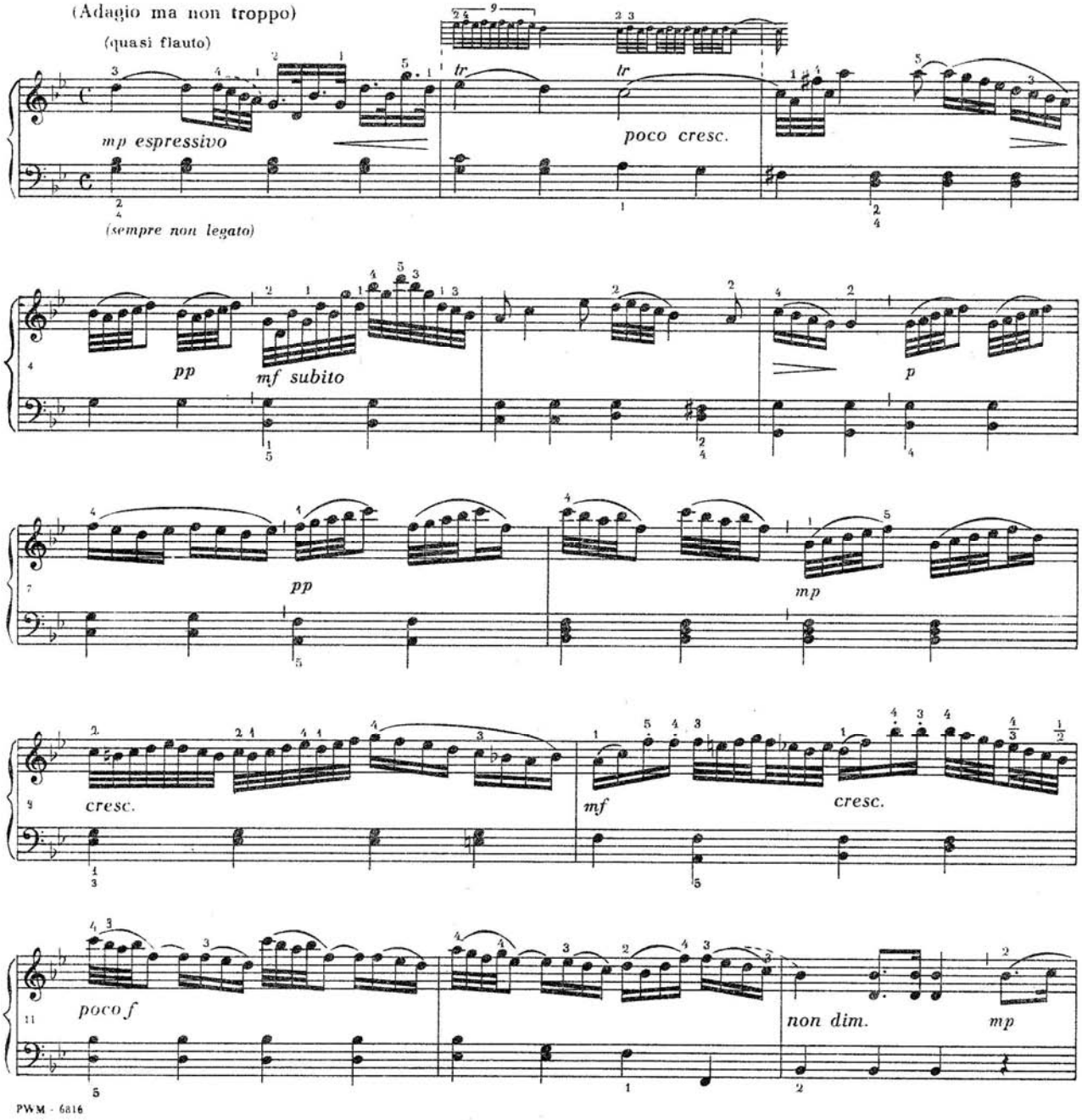
(Adagio ma non troppo)
(quasi flauto)
mp espressivo
(sempre non legato)
tr
tr
poco cresc.
pp
mf subito
p
pp
mp
cresc.
mf
cresc.
poco f
non dim.
mp

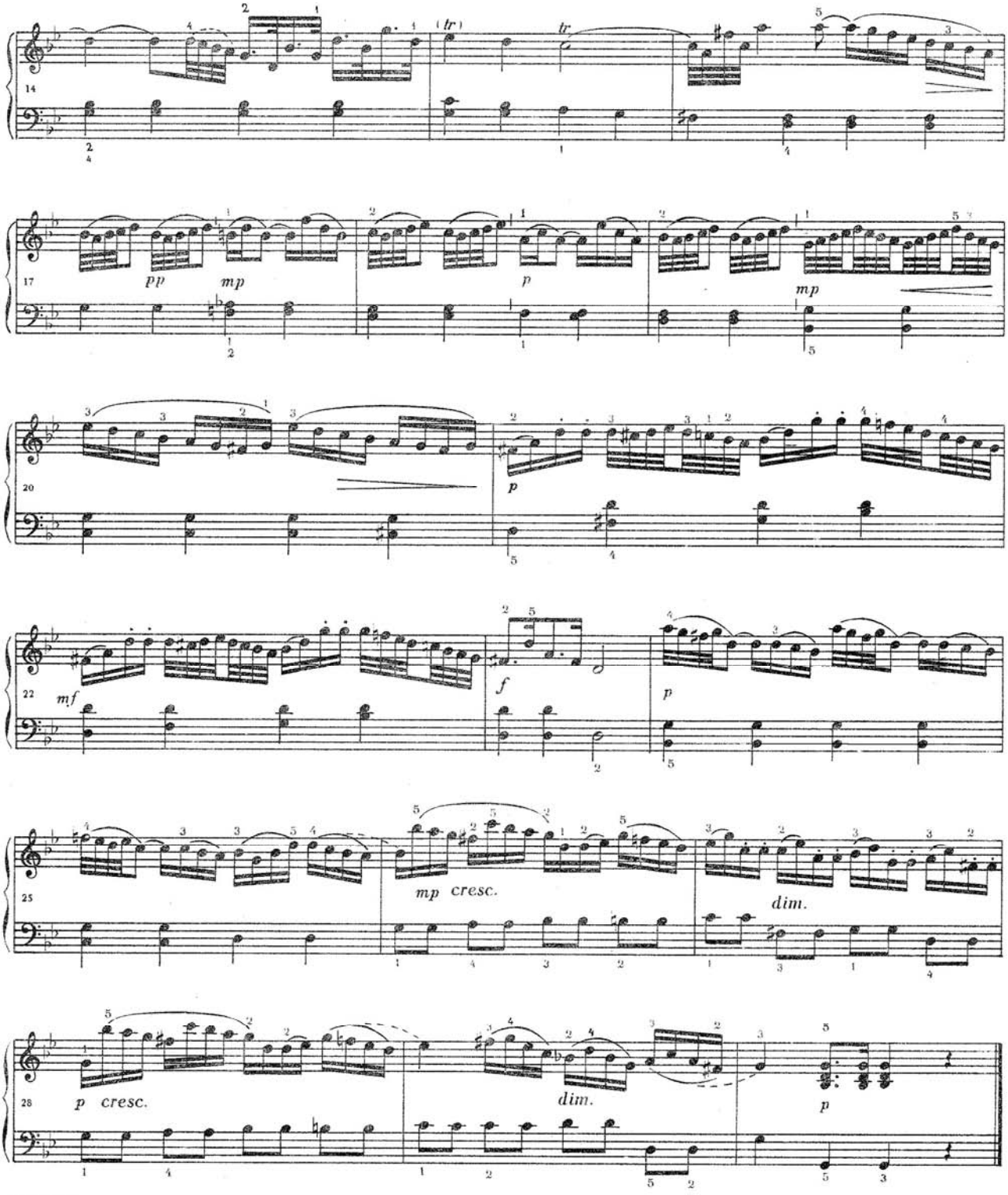
14
tr
tr
17
pp
mp
p
mp
20
p
22
mf
f
p
25
mp cresc.
dim.
28
p cresc.
dim.
p

Sonata

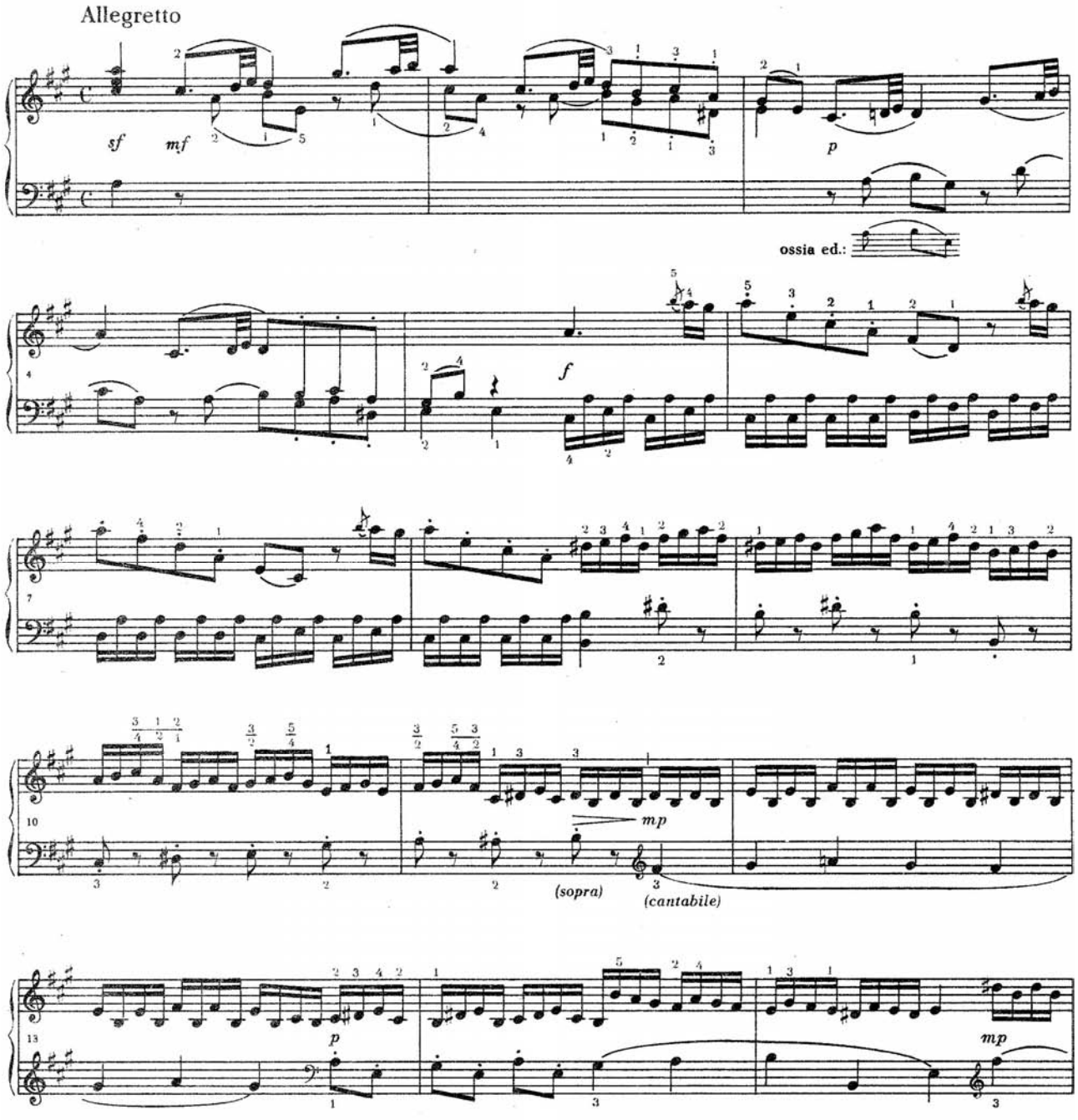

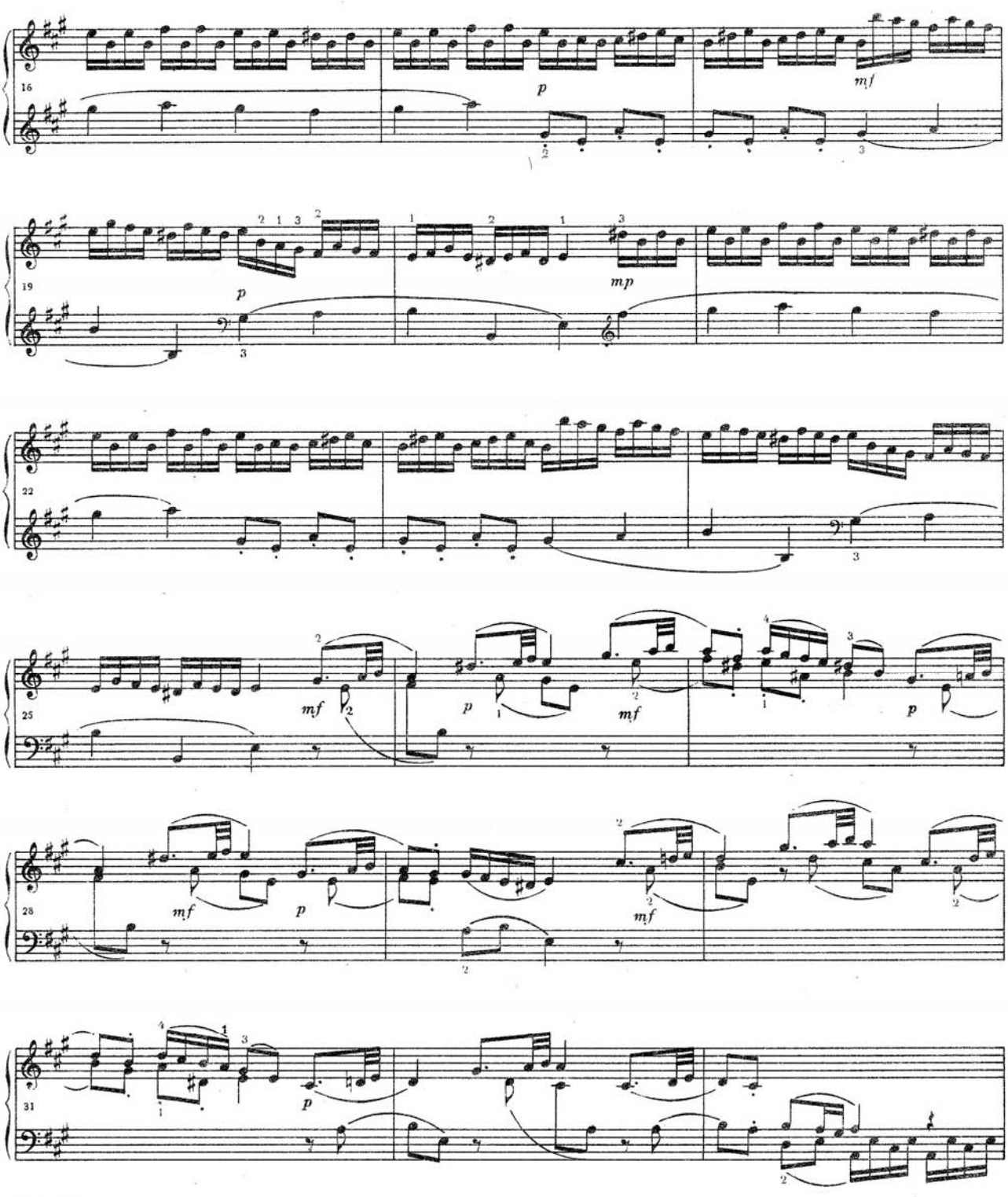
16
p
mf
19
p
mp
22
25
mf
p
mf
p
28
mf
p
mf
31
p

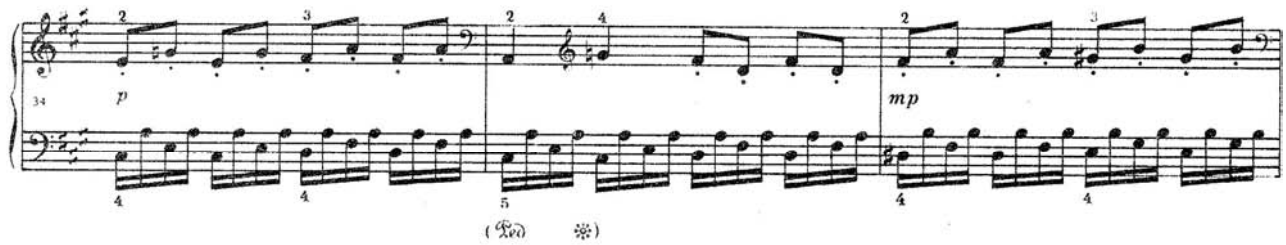
34
p
mp
(Ped. ✻)

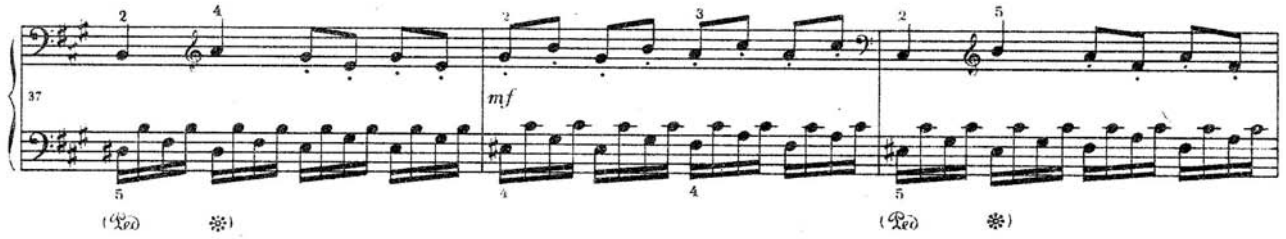
37
mf
(Ped. ✻)
(Ped. ✻)

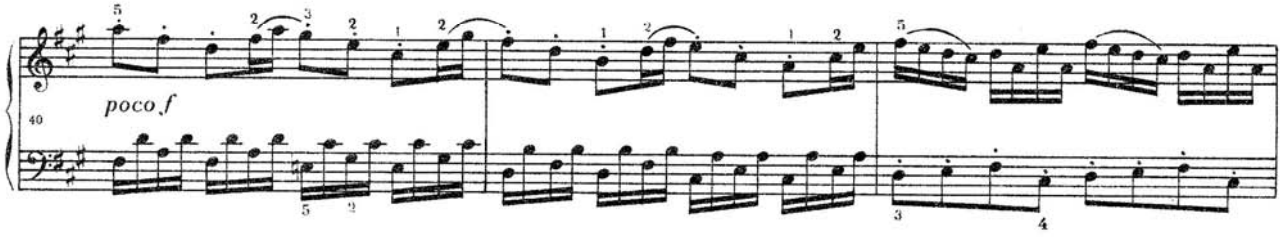
40
poco f

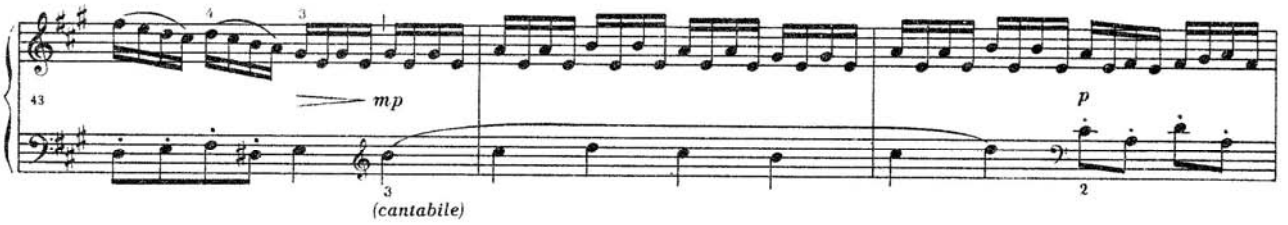
43
mp
(cantabile)
p

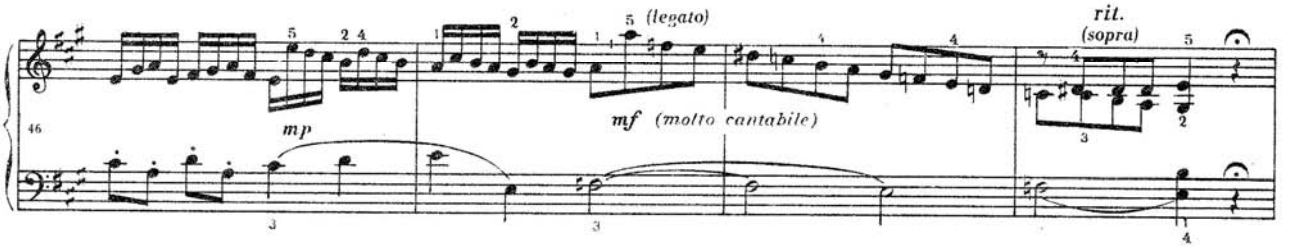
46
mp
(legato)
mf (molto cantabile)
rit.
(sopra)

(Tempo I)

50 *poco f e brillante*

53 *mp*

57 *p* *mf* *f*

Sonata

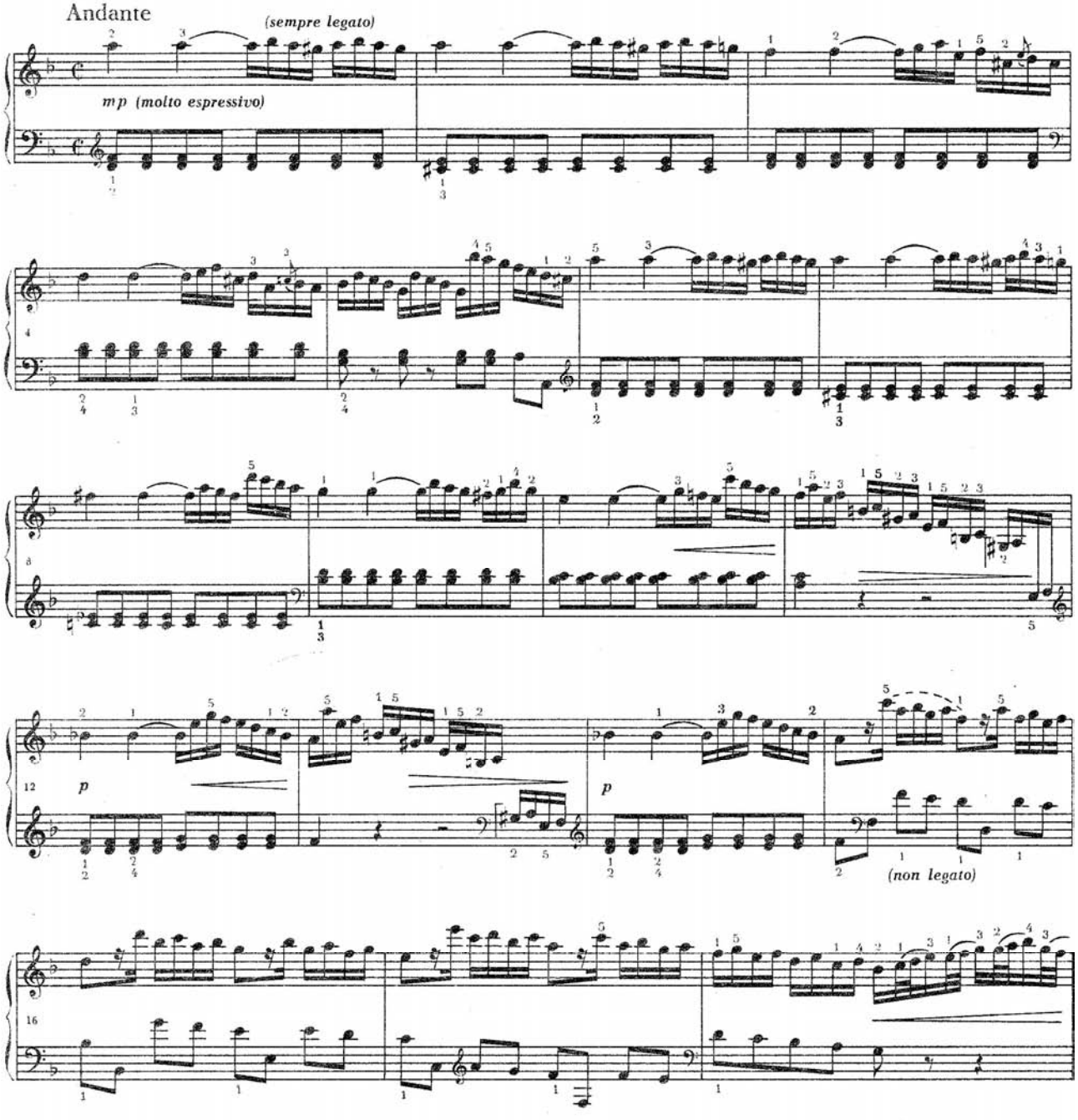

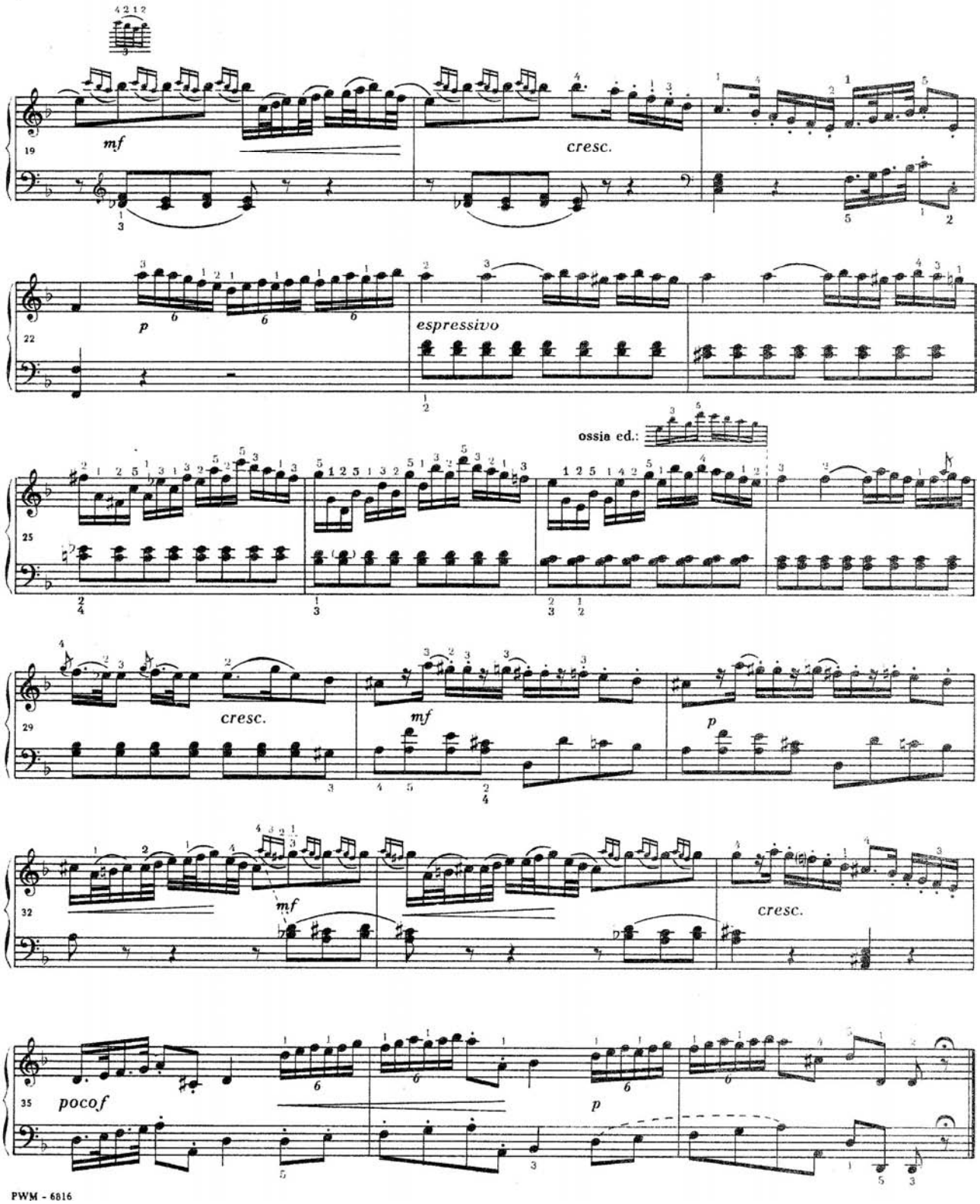
19
mf
cresc.
22
p
espressivo
ossia ed.:
25
29
cresc.
mf
p
32
mf
cresc.
35
pocof
p

Sonata

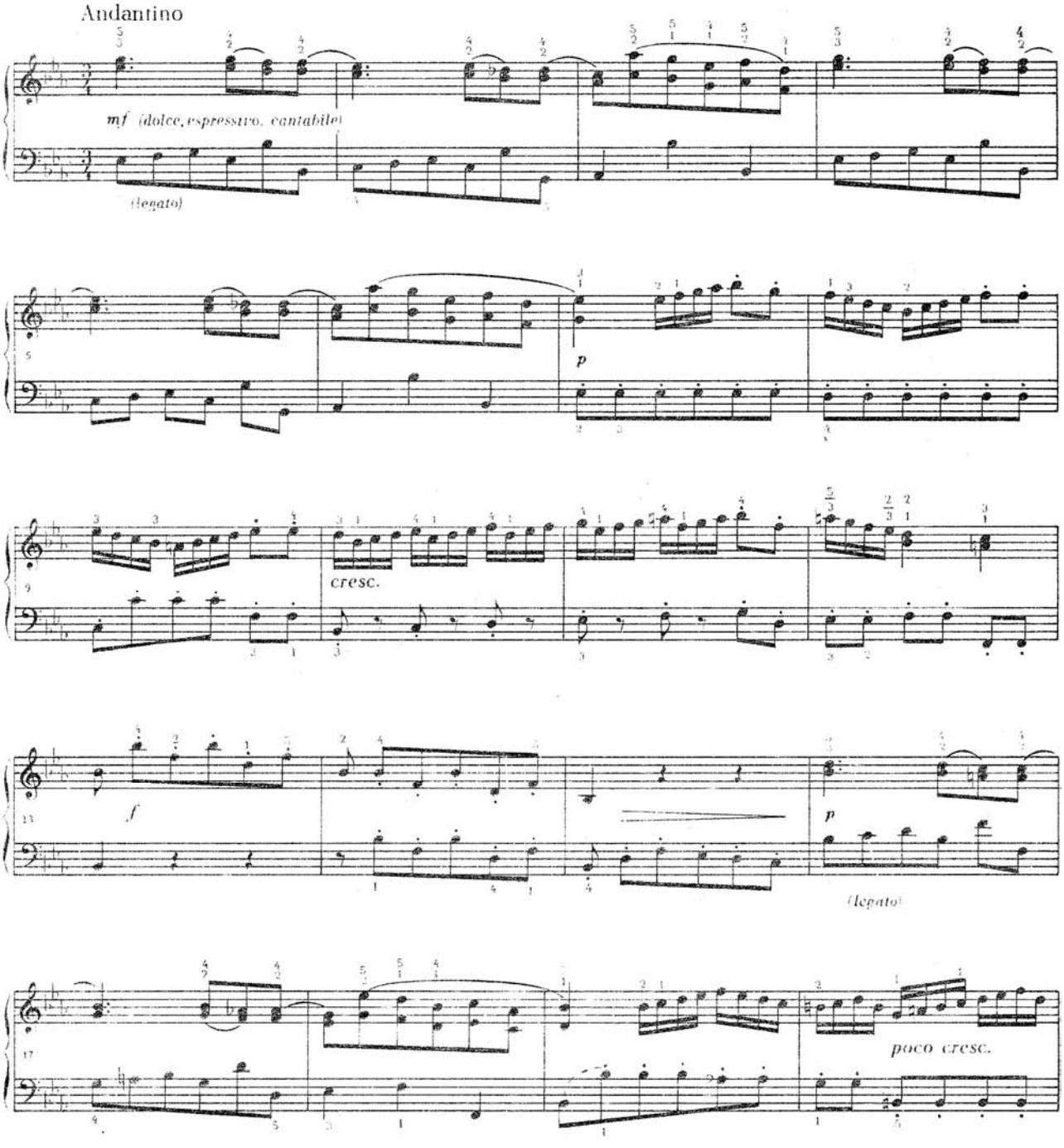
Andantino
mf (dolce, espressivo, cantabile)
(legato)
p
cresc.
f
p
(legato)
poco cresc.

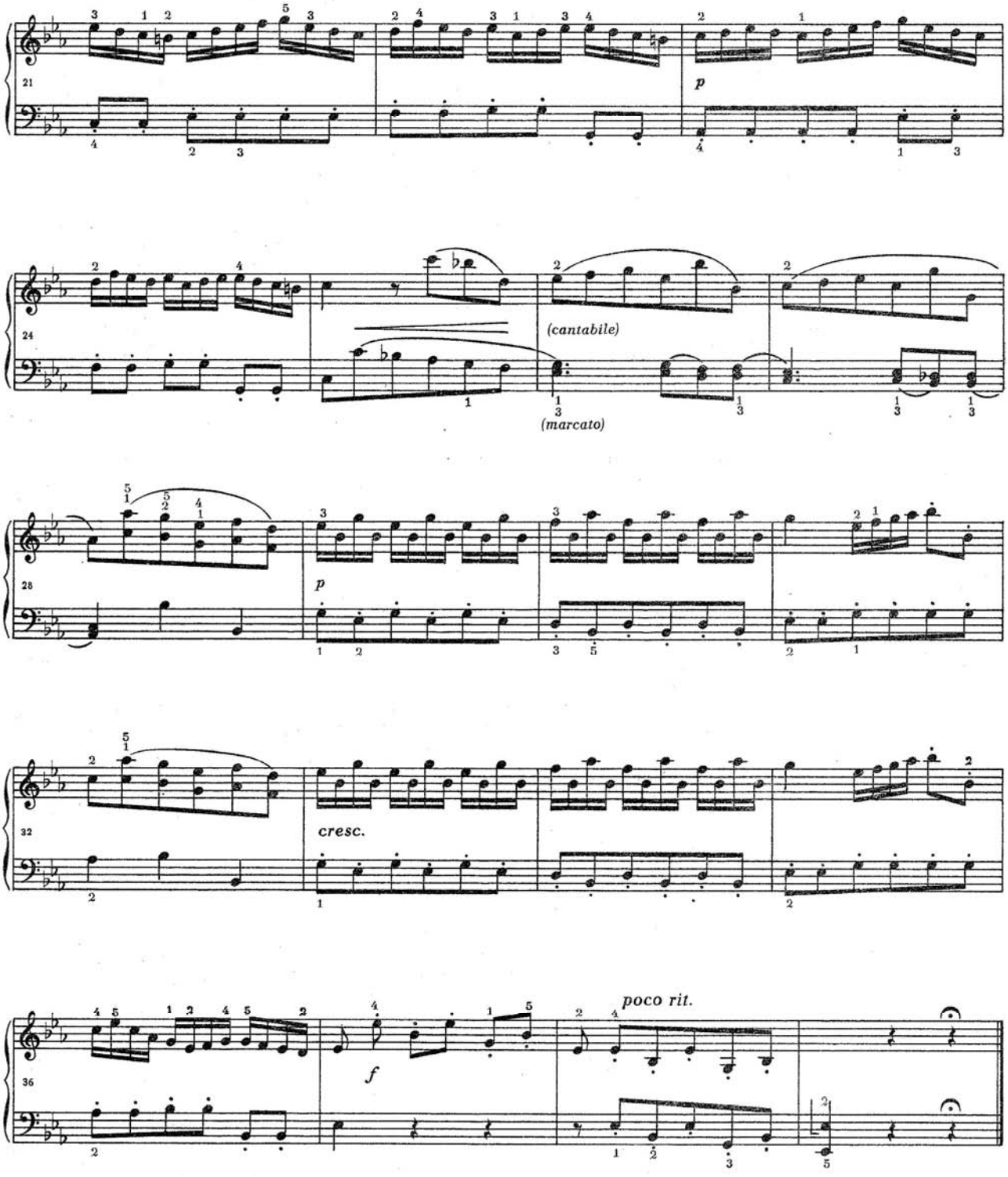
21
p
24
(cantabile)
(marcato)
28
p
32
cresc.
36
f
poco rit.

Sonata

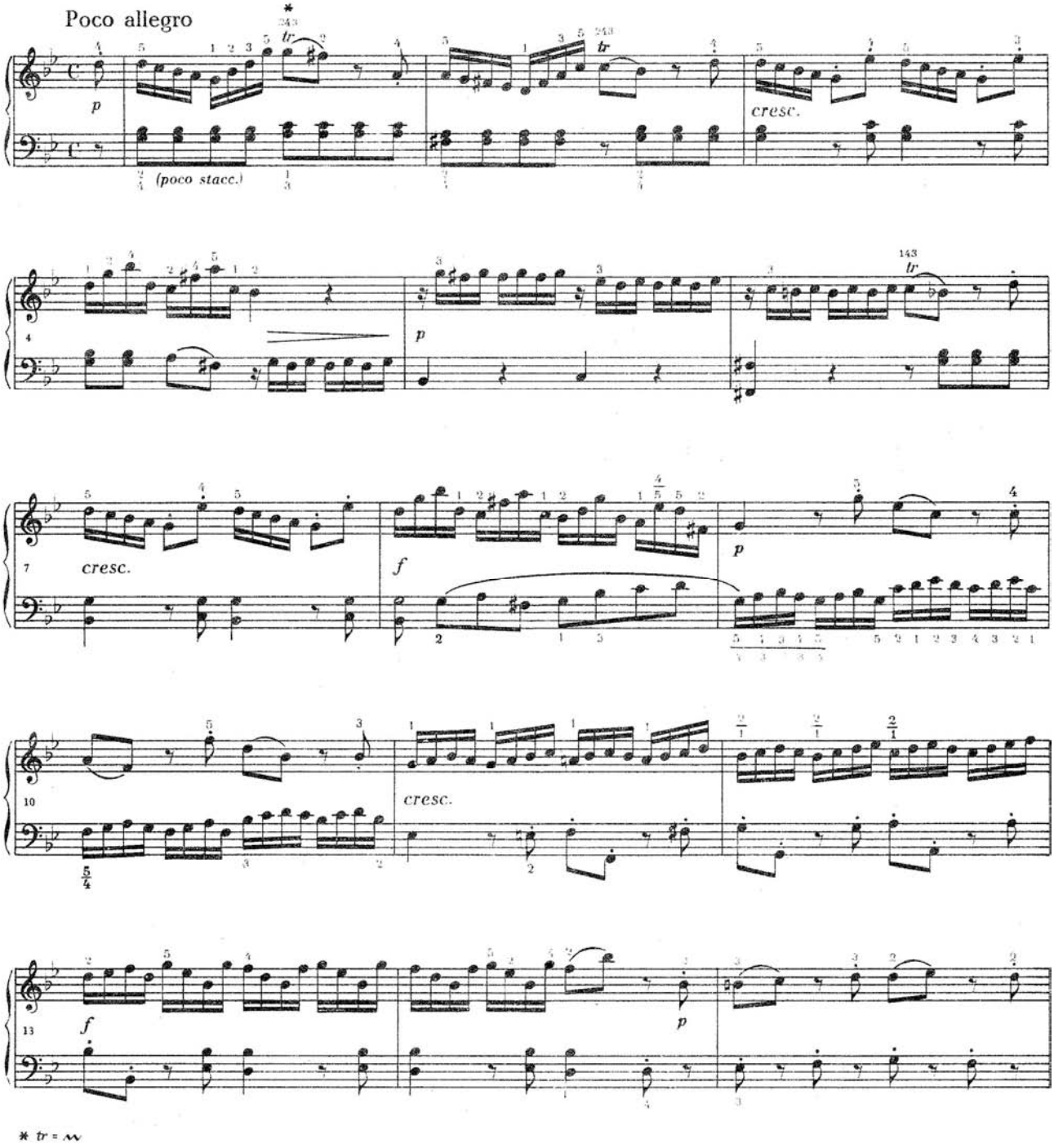

* tr = ~

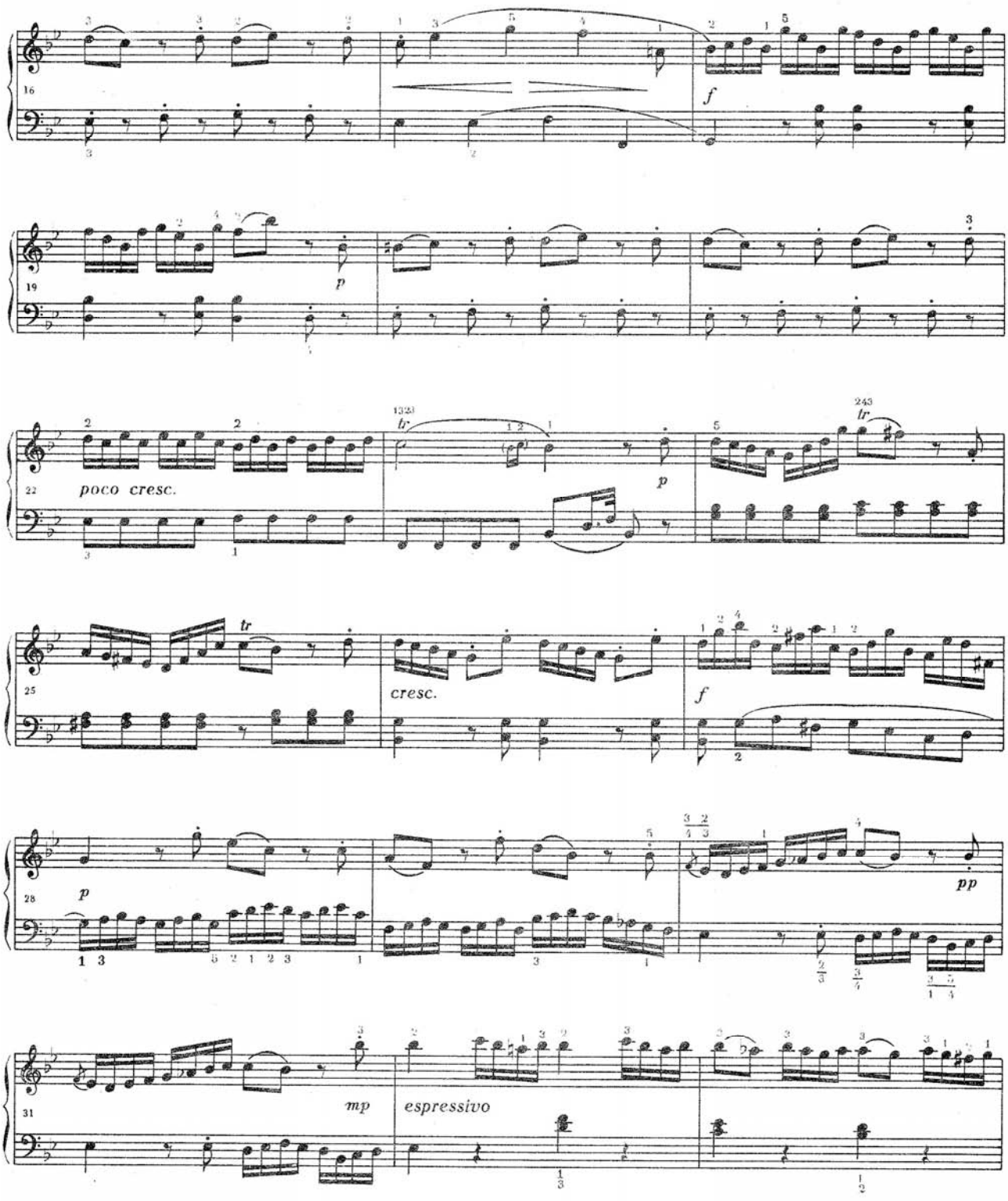
16
f
19
p
22
poco cresc.
p
25
tr
cresc.
f
28
p
pp
31
mp
espressivo

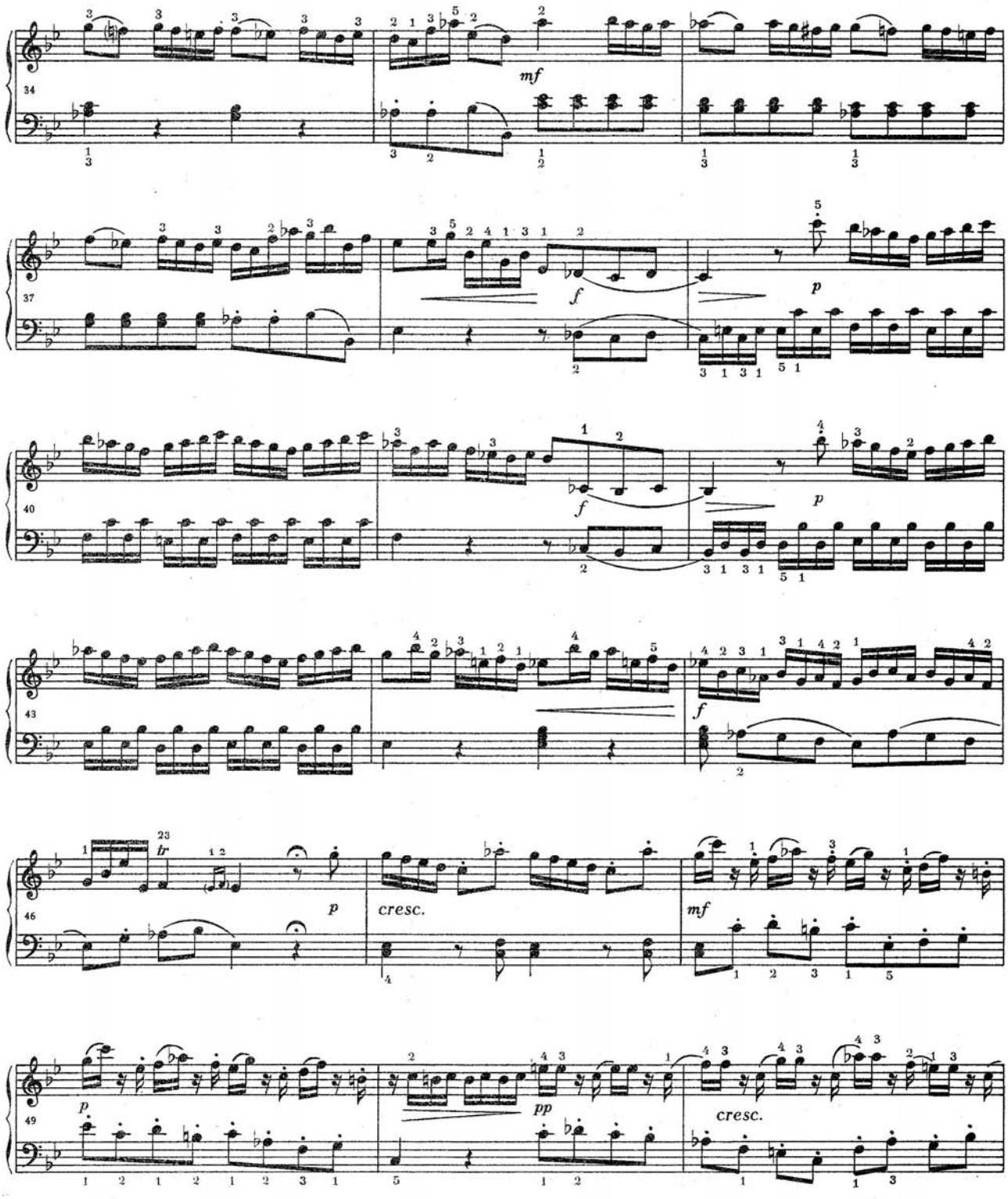
34
mf
37
f
p
40
f
p
43
f
46
tr
p
cresc.
mf
49
p
pp
cresc.

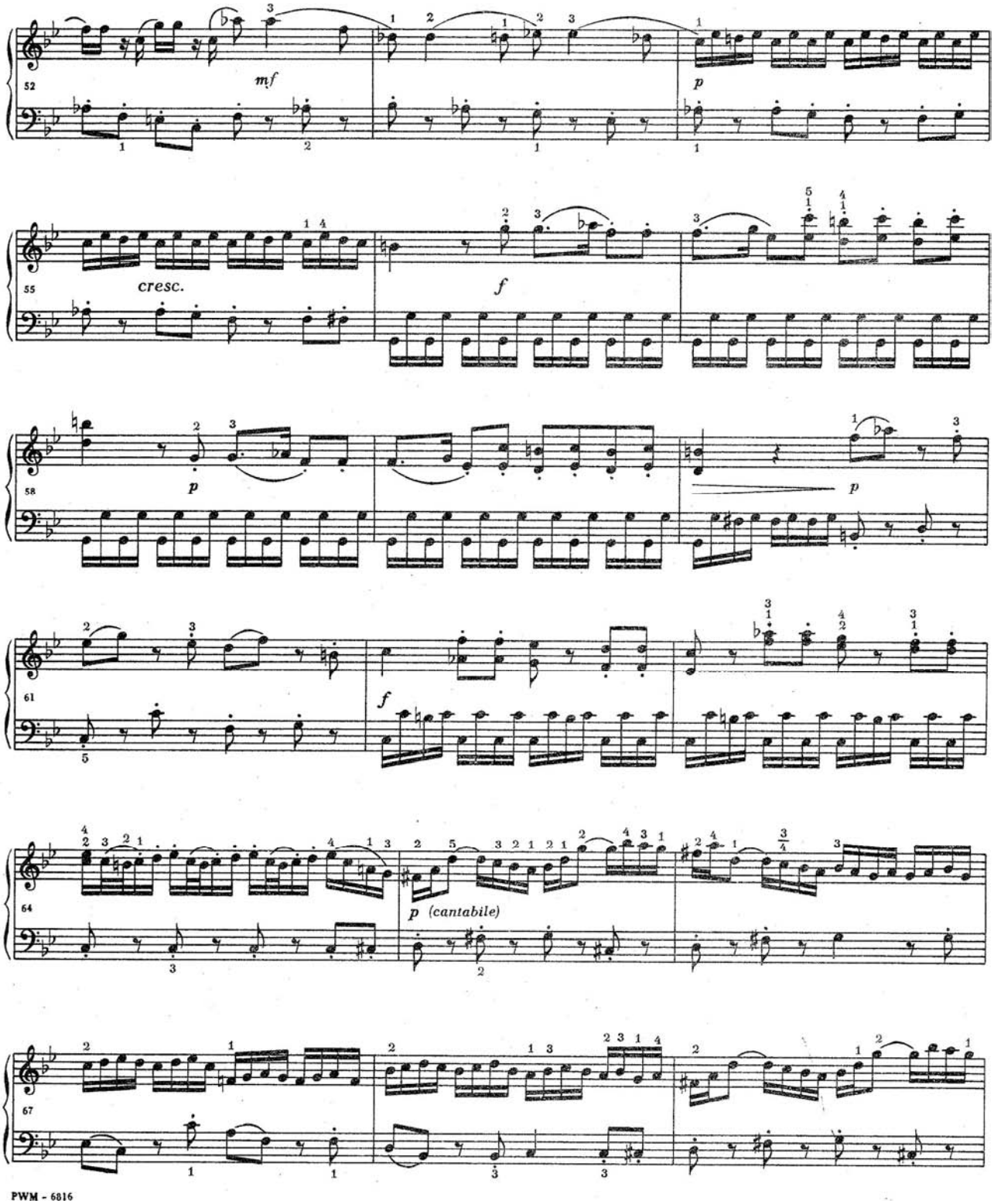
52
mf
p
55
cresc.
f
58
p
p
61
f
64
p (cantabile)
67

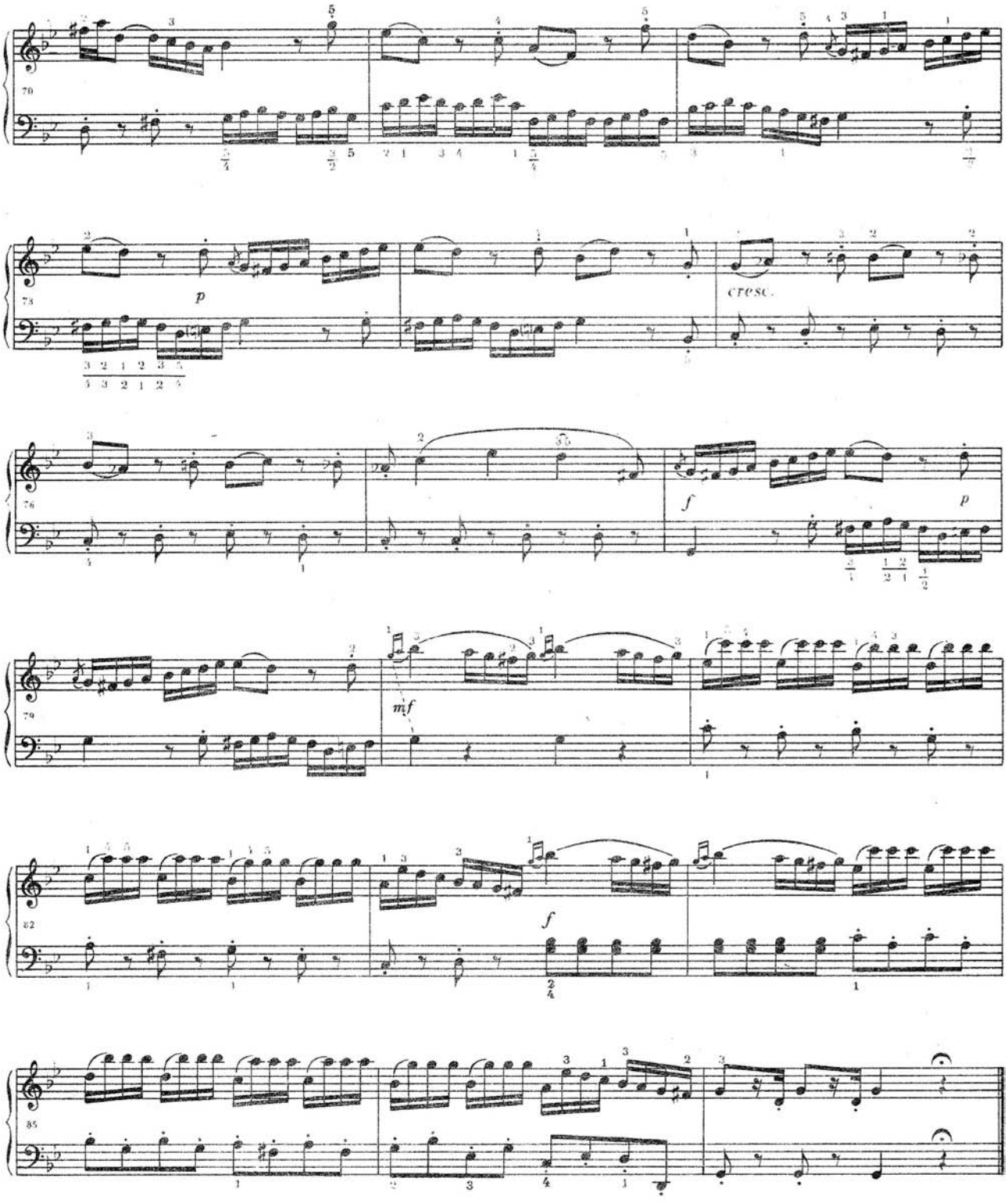
70
p
73
cresc.
76
f
p
79
mf
82
f
85

Sonata

Allegro

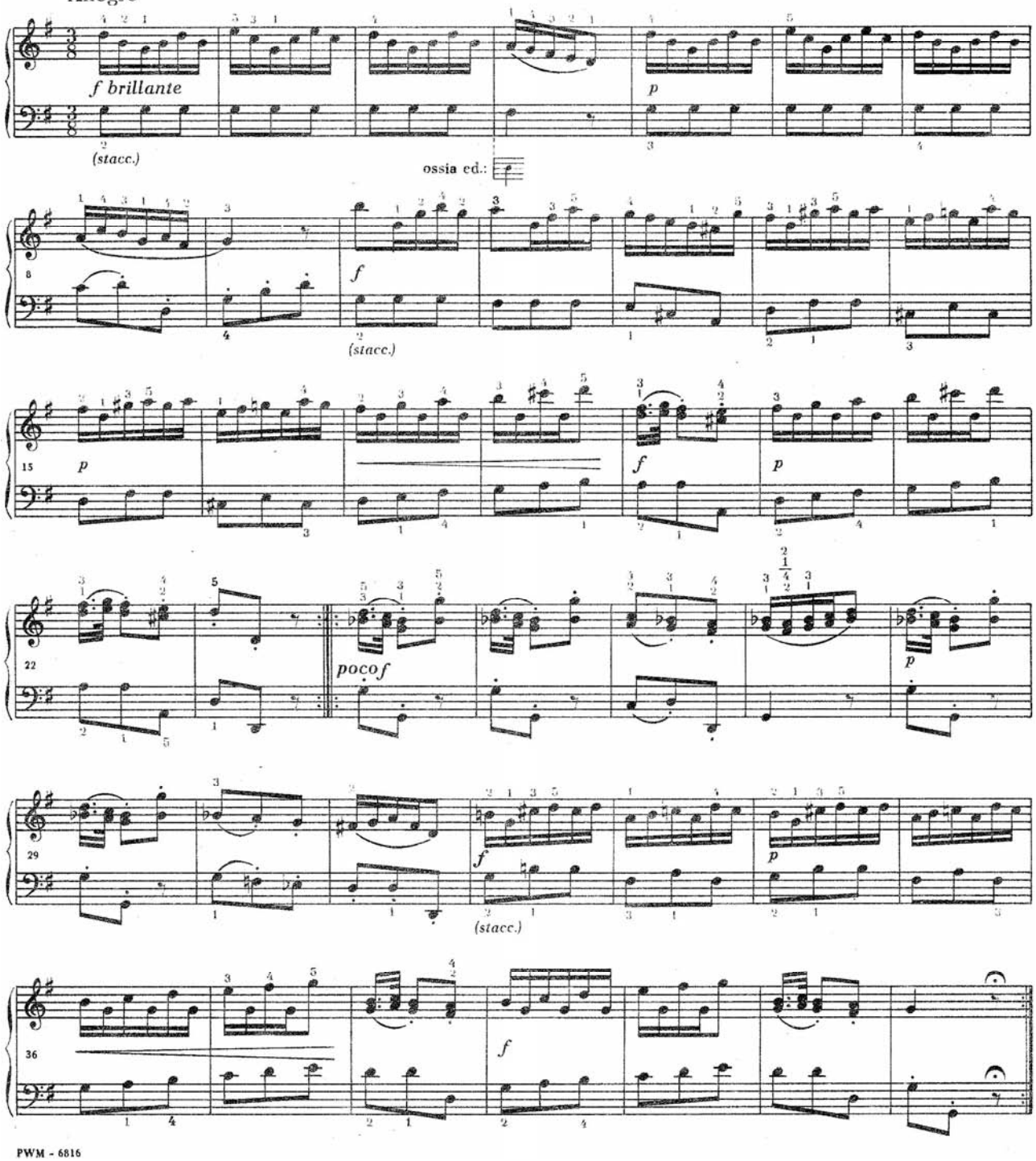

Sonata

Andantino

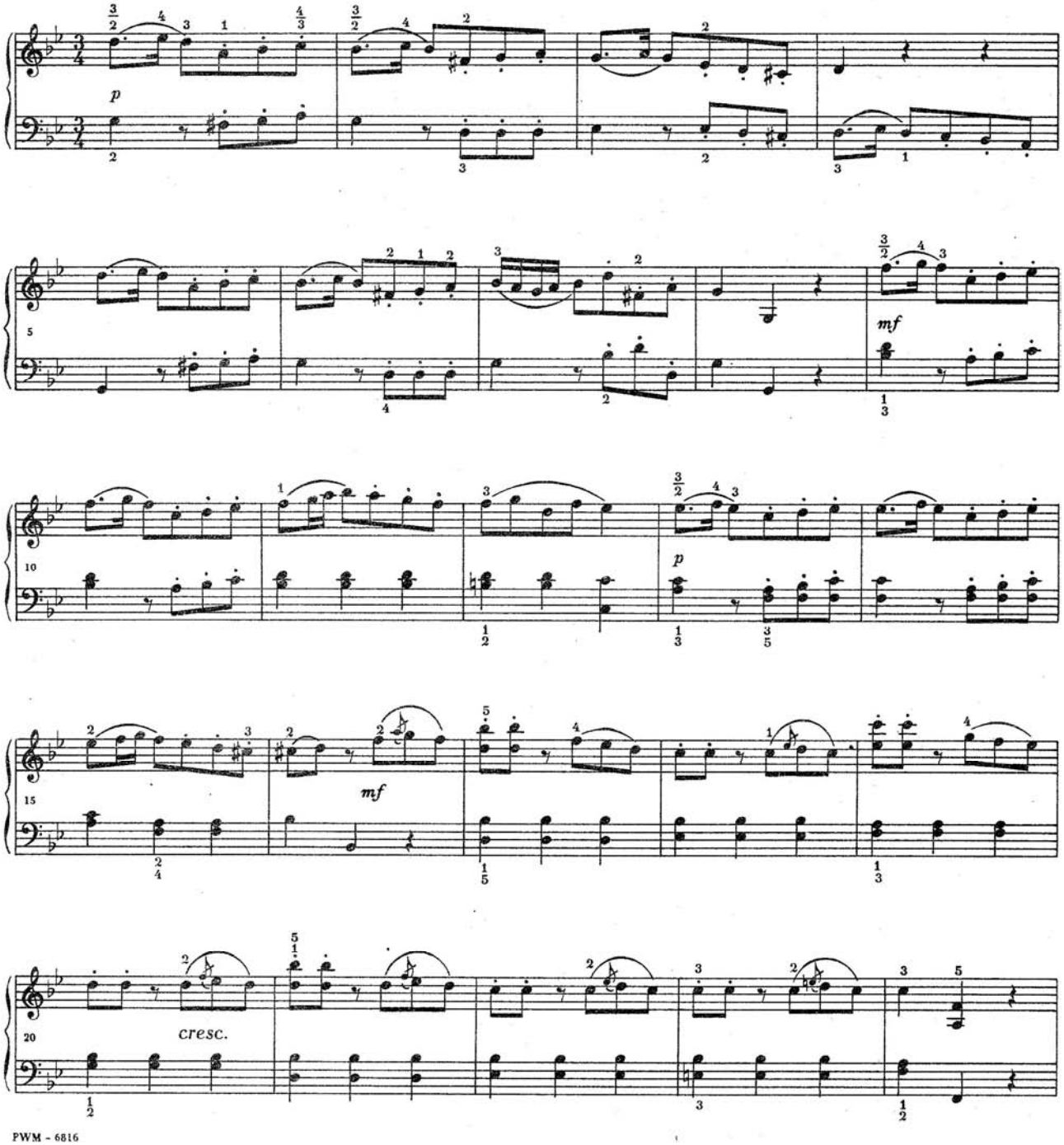

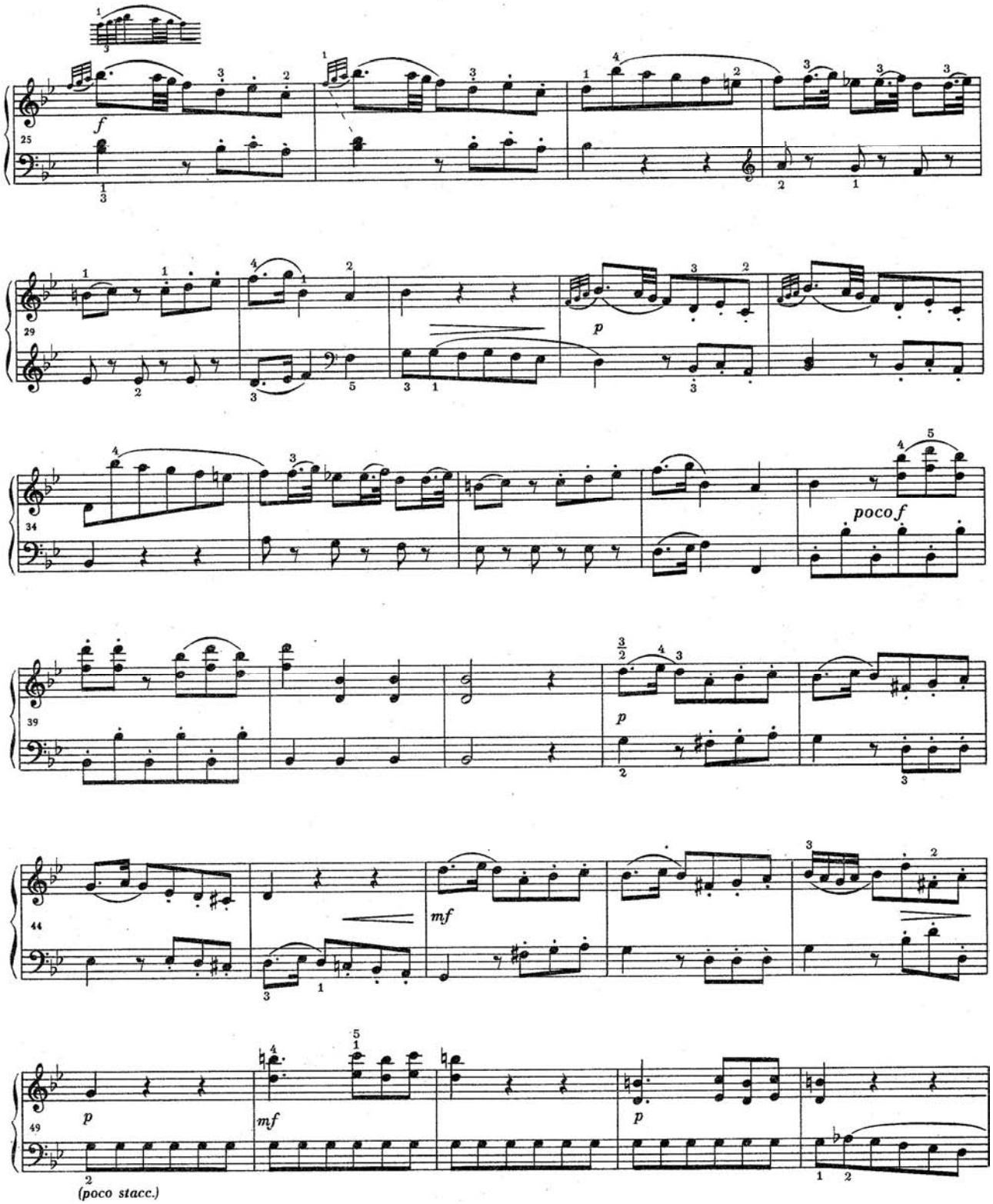
25
f
29
p
34
poco f
39
p
44
mf
49
p
mf
p
(poco stacc.)

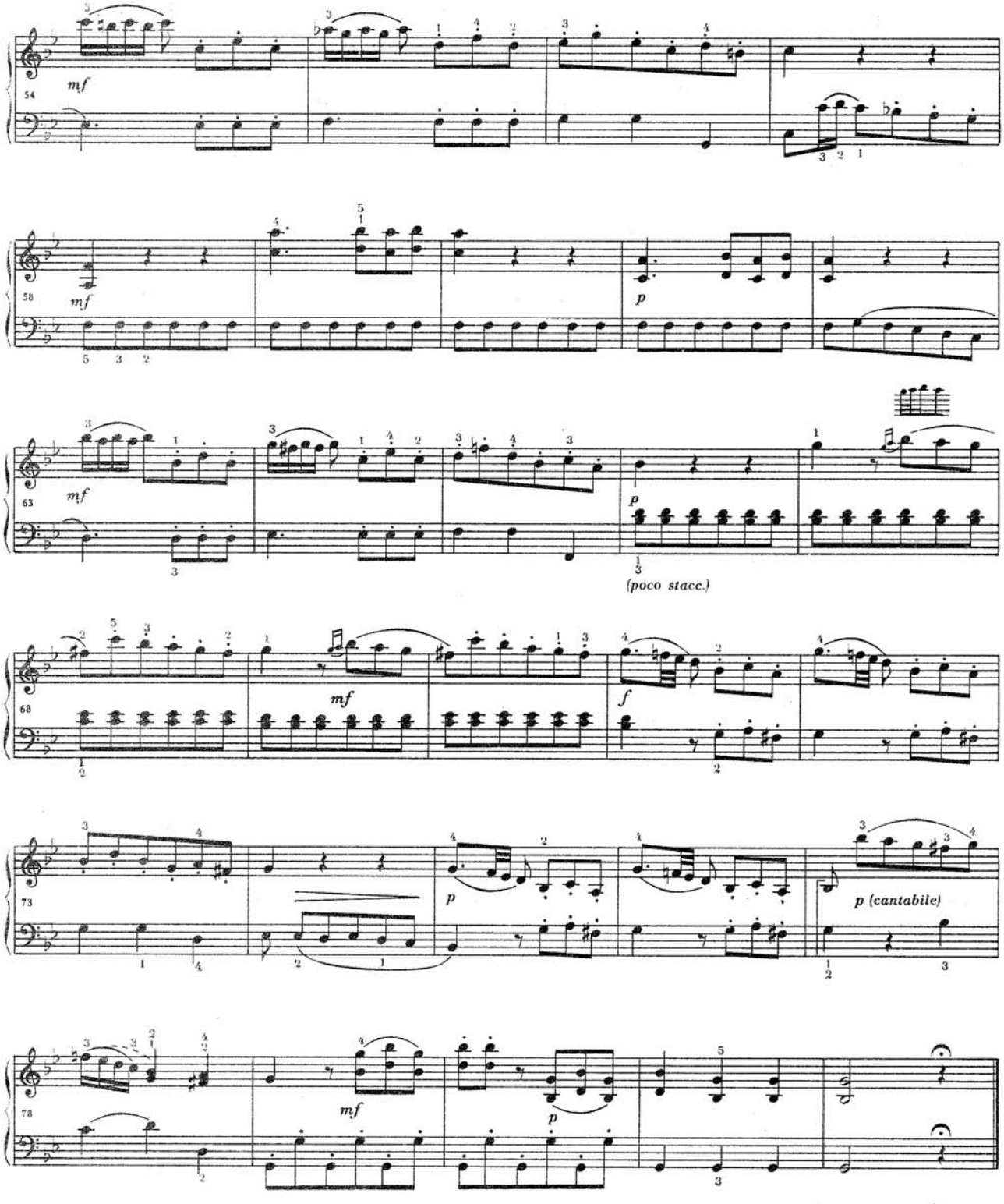
54
mf
58
mf
p
63
mf
p
(poco stacc.)
68
mf
f
73
p
p (cantabile)
78
mf
p

Sonata

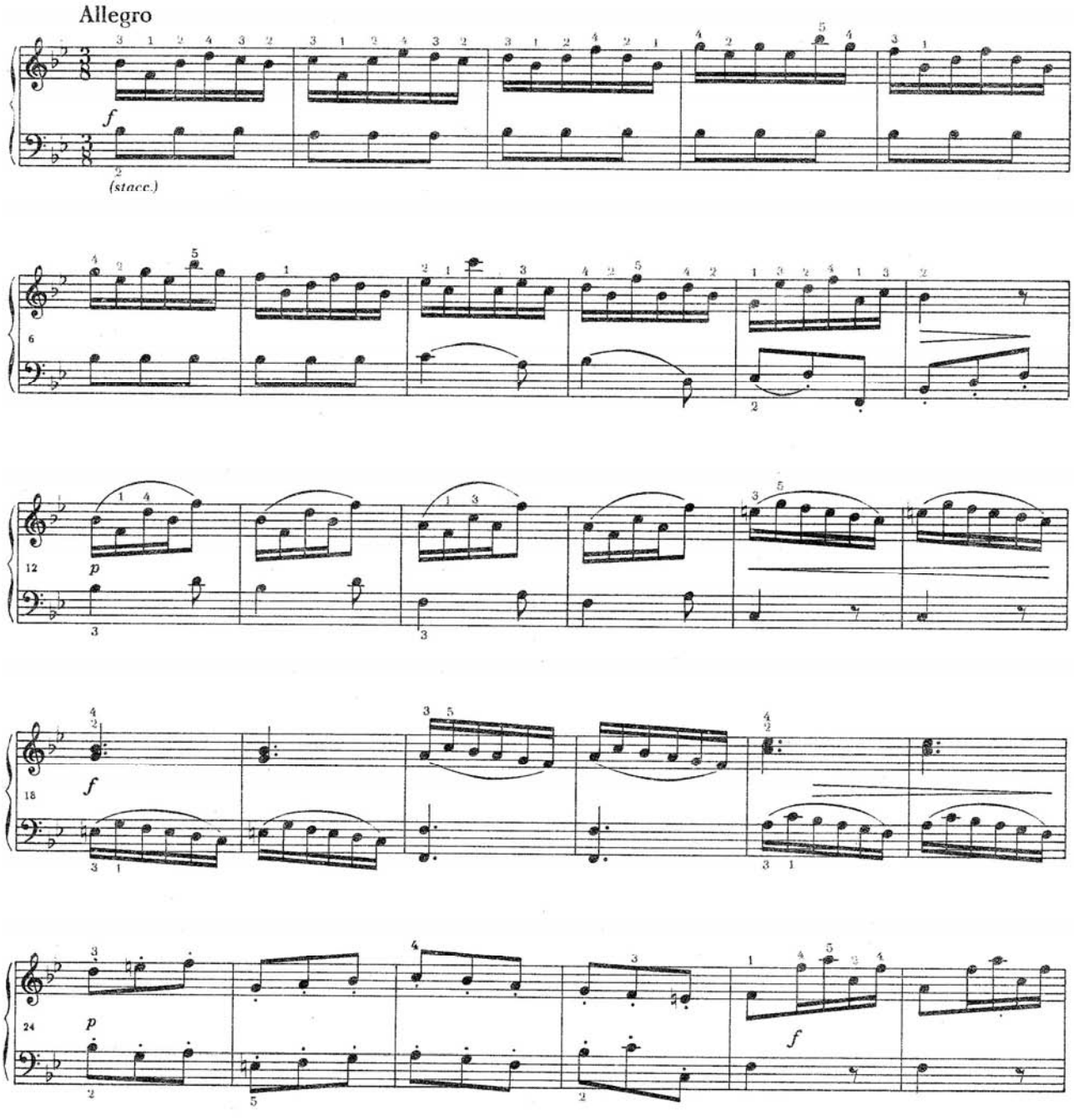

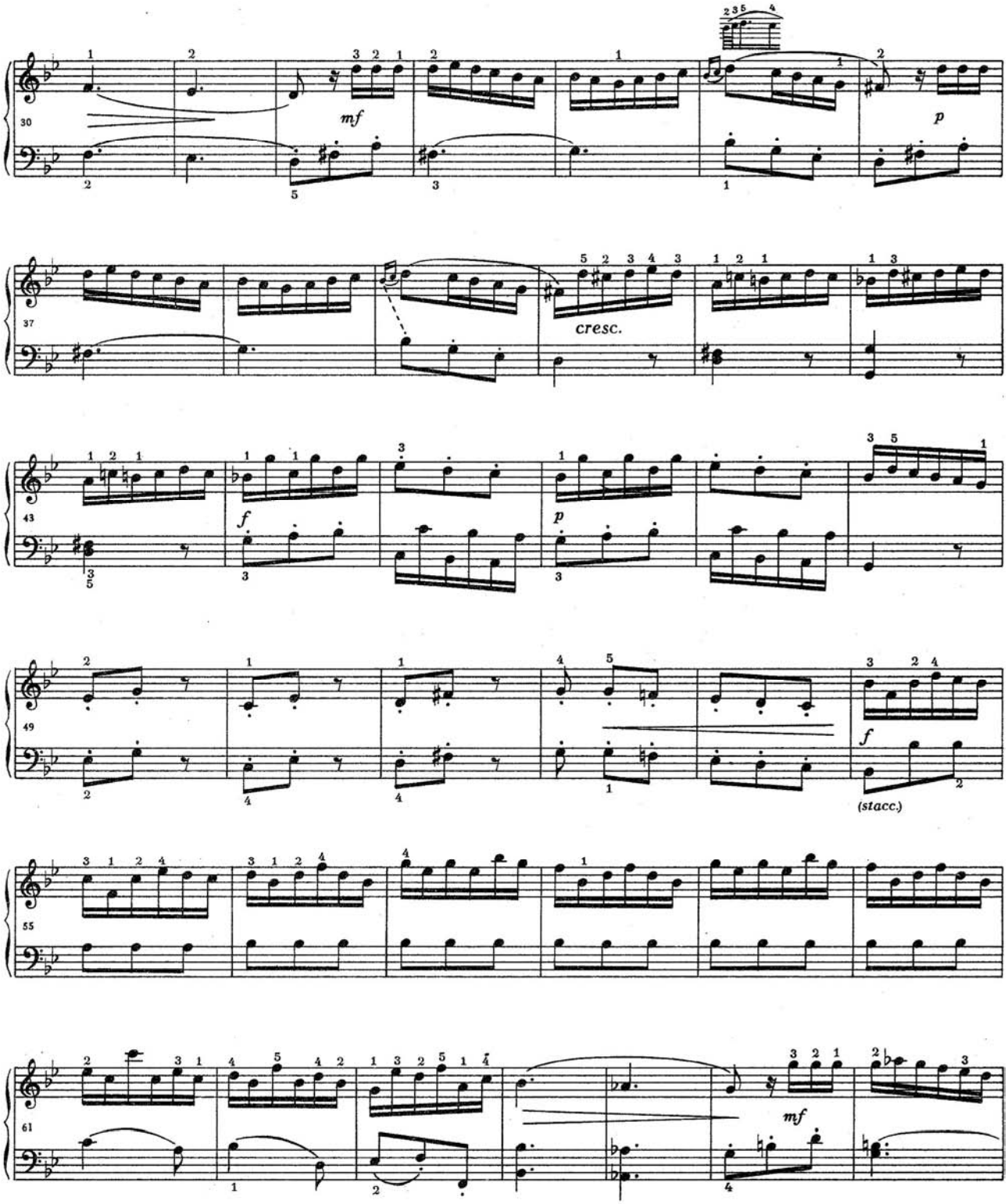
30
mf
p
37
cresc.
43
f
p
49
f
(stacc.)
55
61
mf

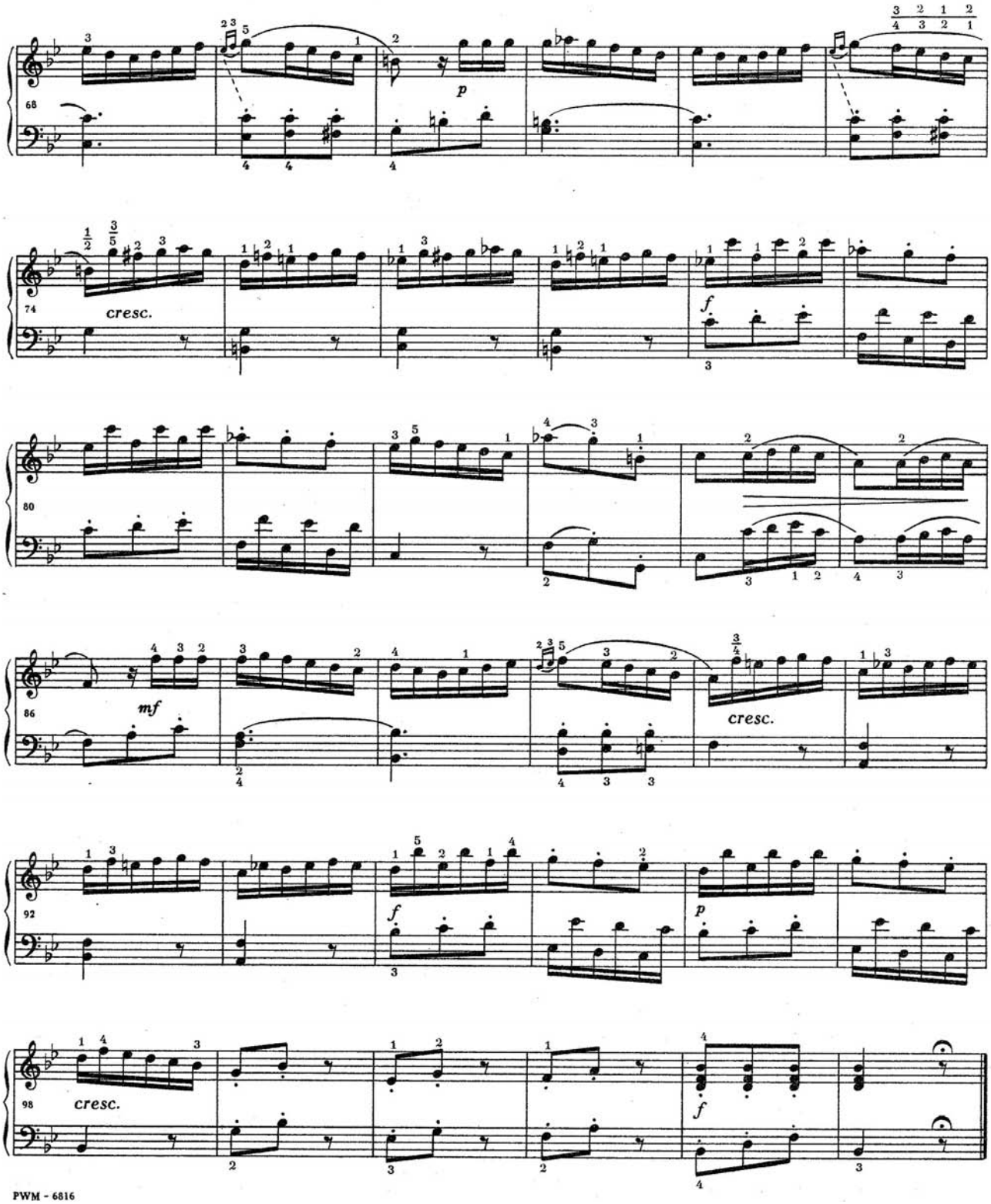
68
p
74
cresc.
f
80
86
mf
cresc.
92
f
p
98
cresc.
f

Sonata

Moderato

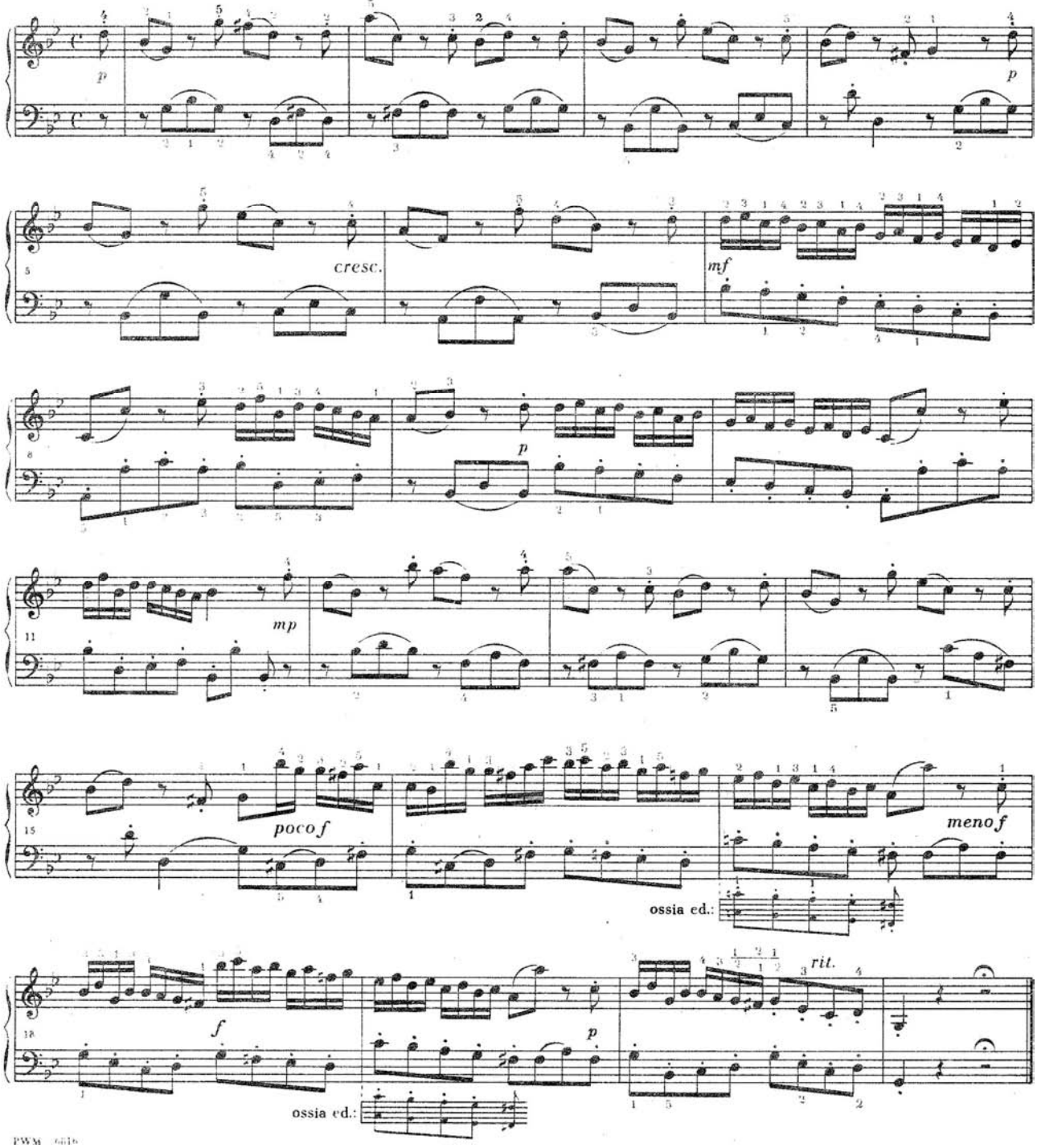

Sonata

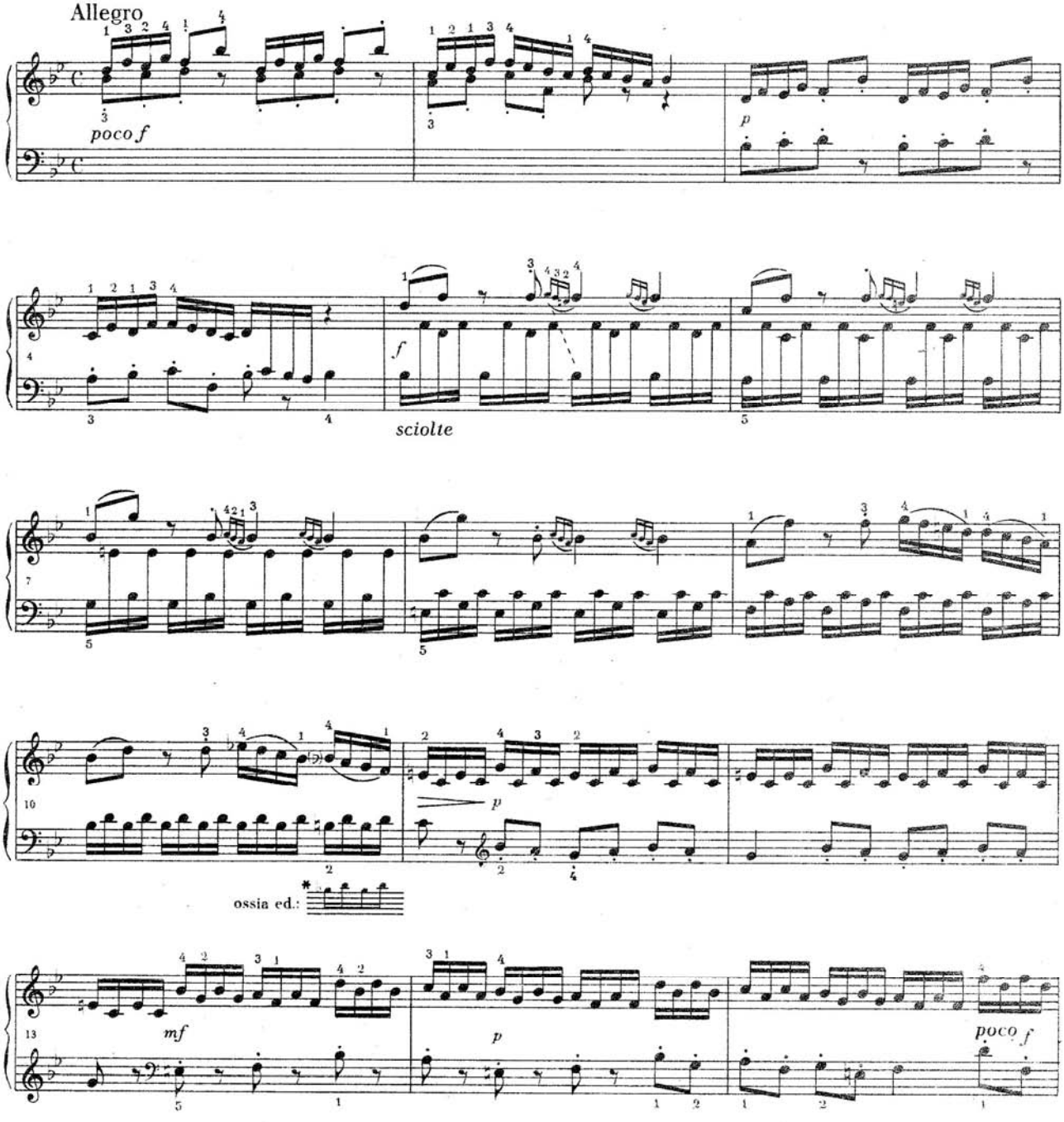

* vide t. 38

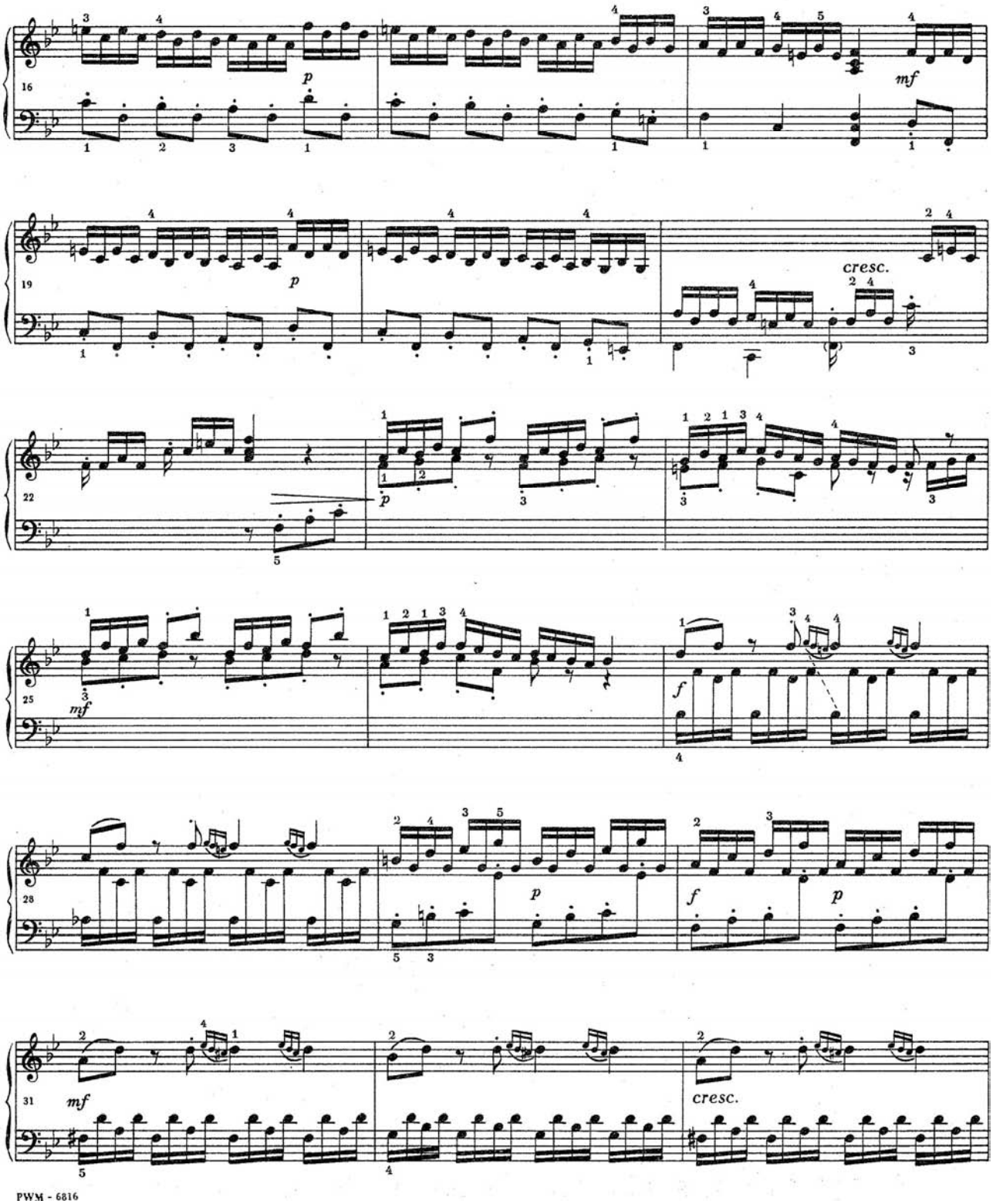
16
p
mf
19
p
cresc.
22
p
25
mf
f
28
p
f
p
31
mf
cresc.

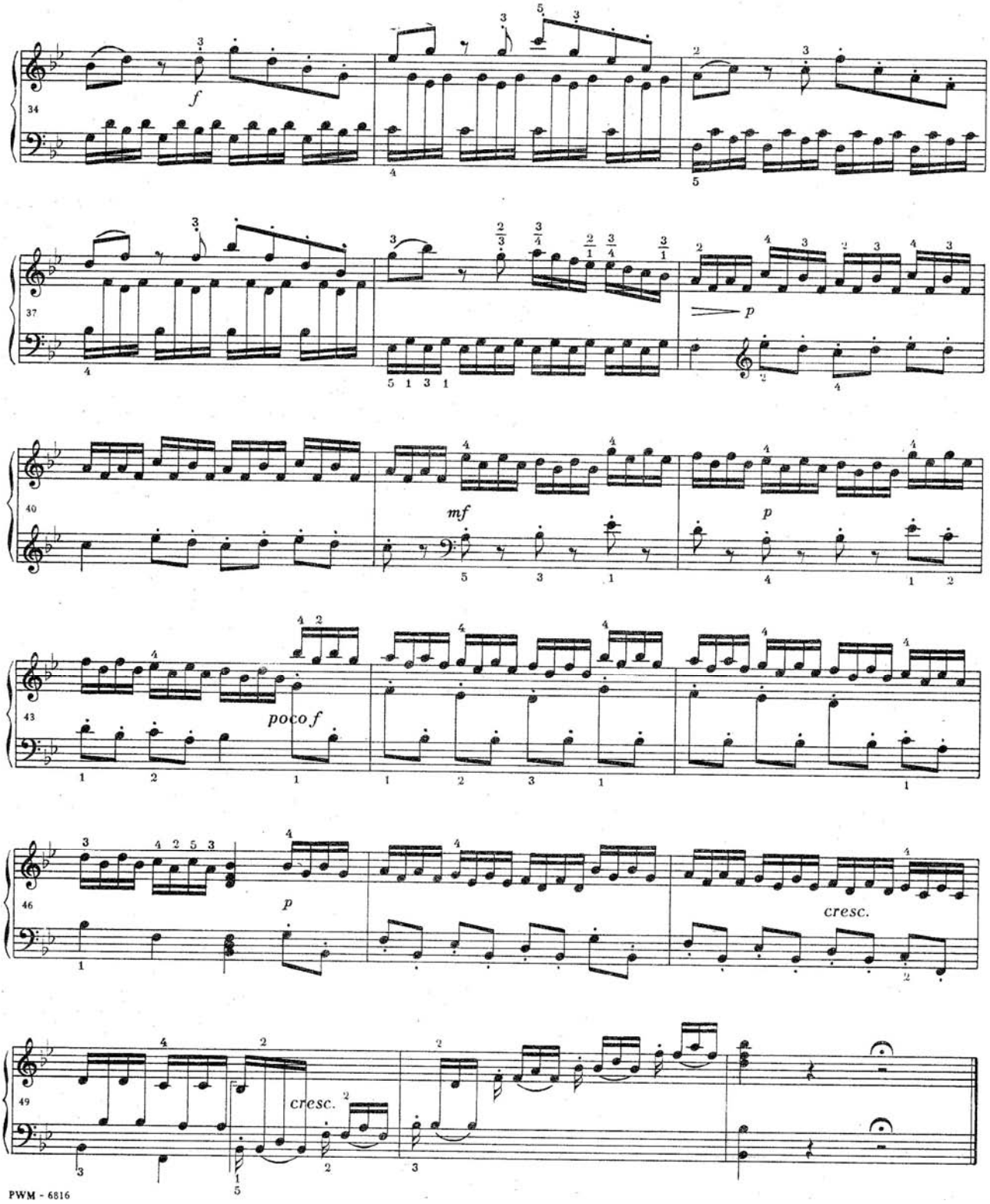
34
f
37
p
40
mf
p
43
poco f
46
p
cresc.
49
cresc.

Sonata

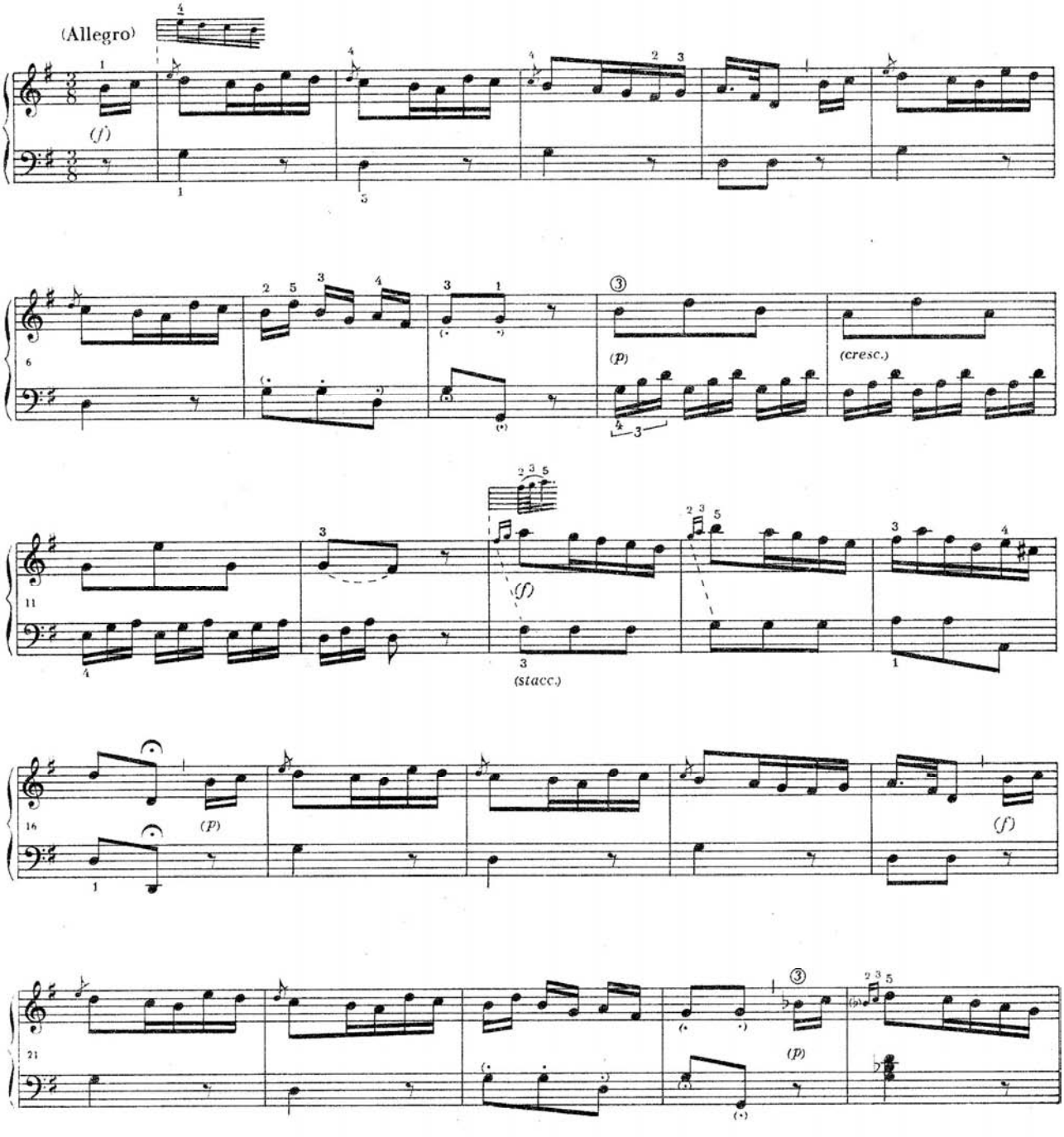

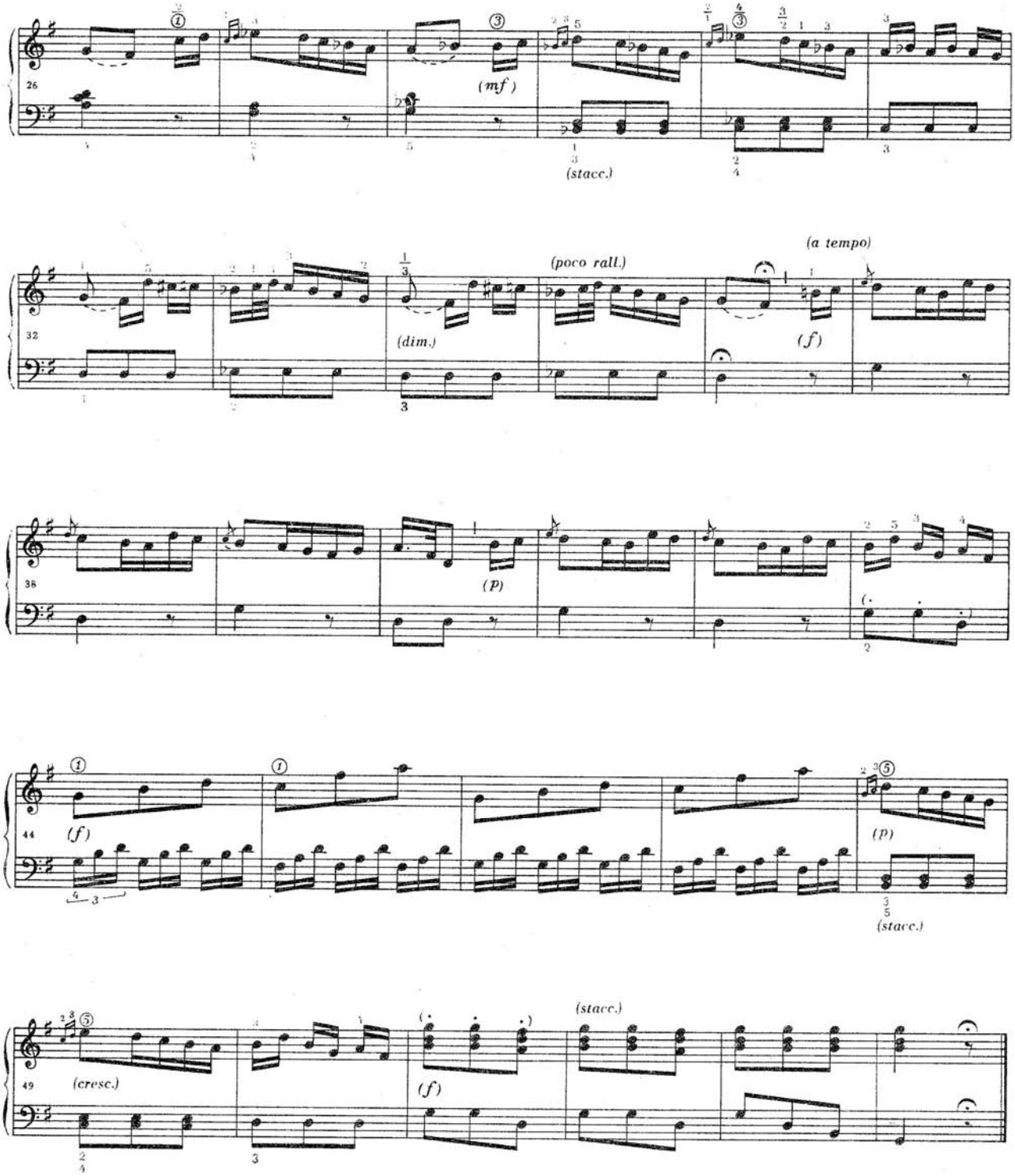
26
(mf)
(stacc.)
32
(poco rall.)
(a tempo)
(dim.)
(f)
38
(p)
44
(f)
(p)
(stacc.)
49
(cresc.)
(f)
(stacc.)

Sonata

(Un poco andante in modo siciliano)

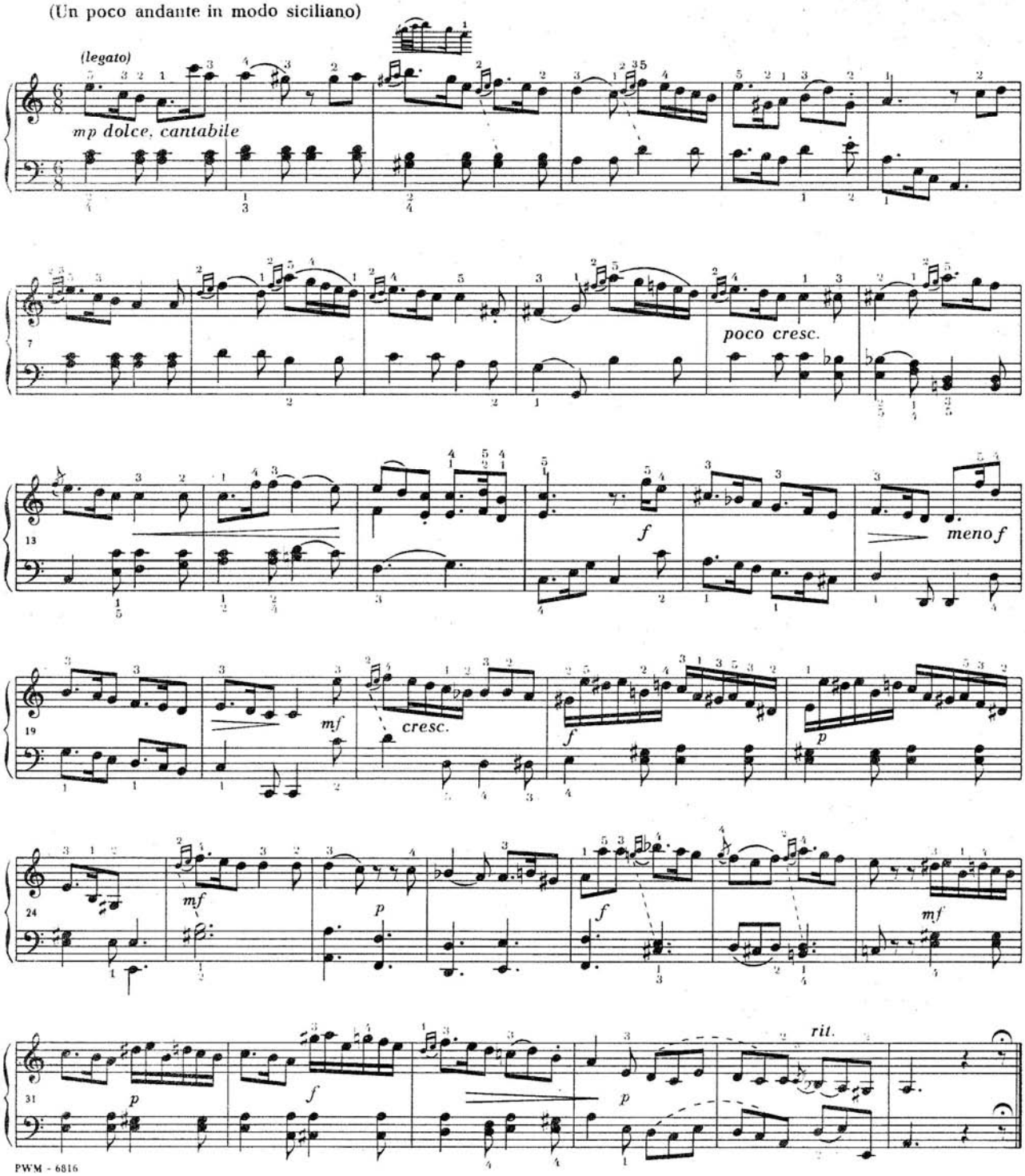

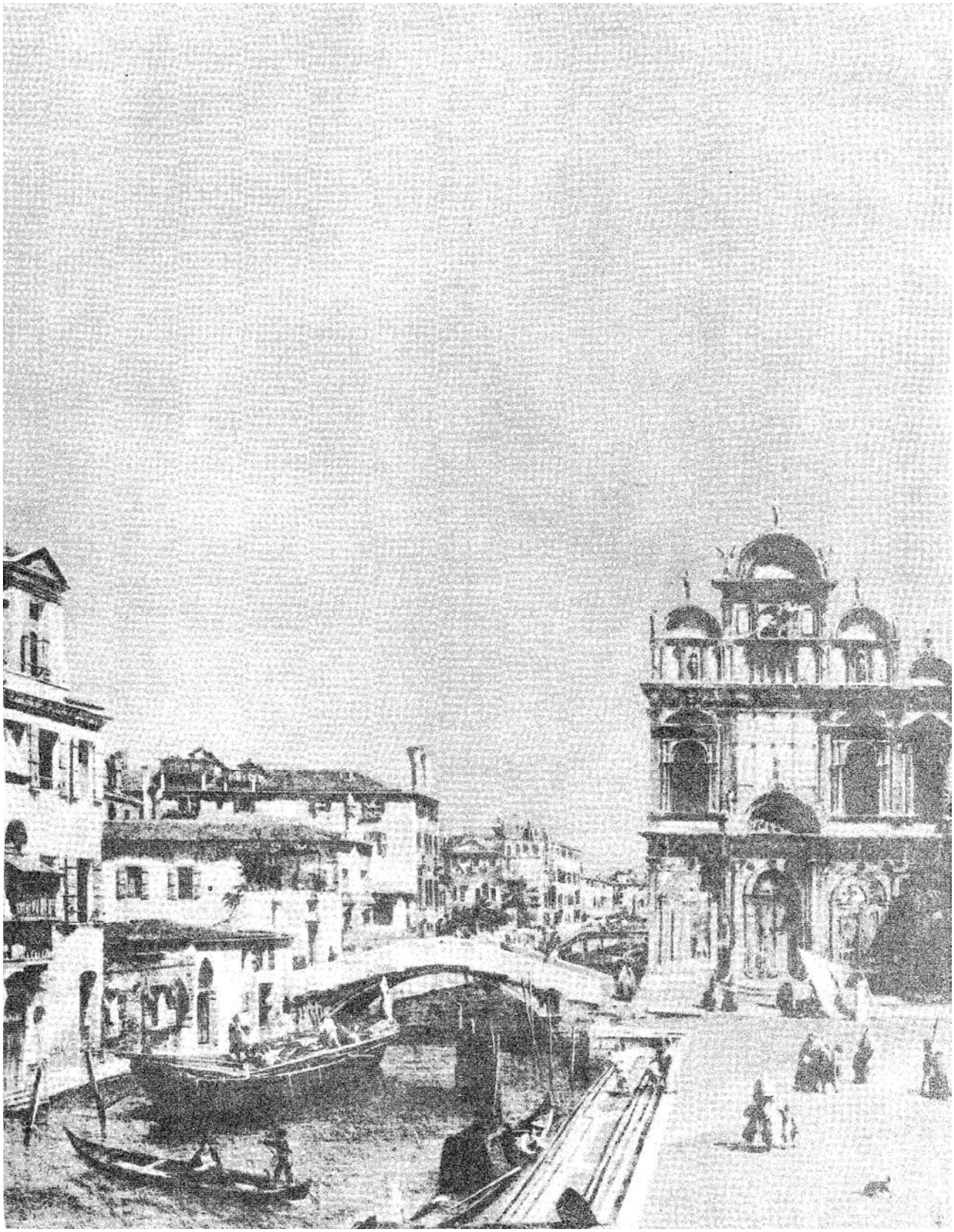

Sonata

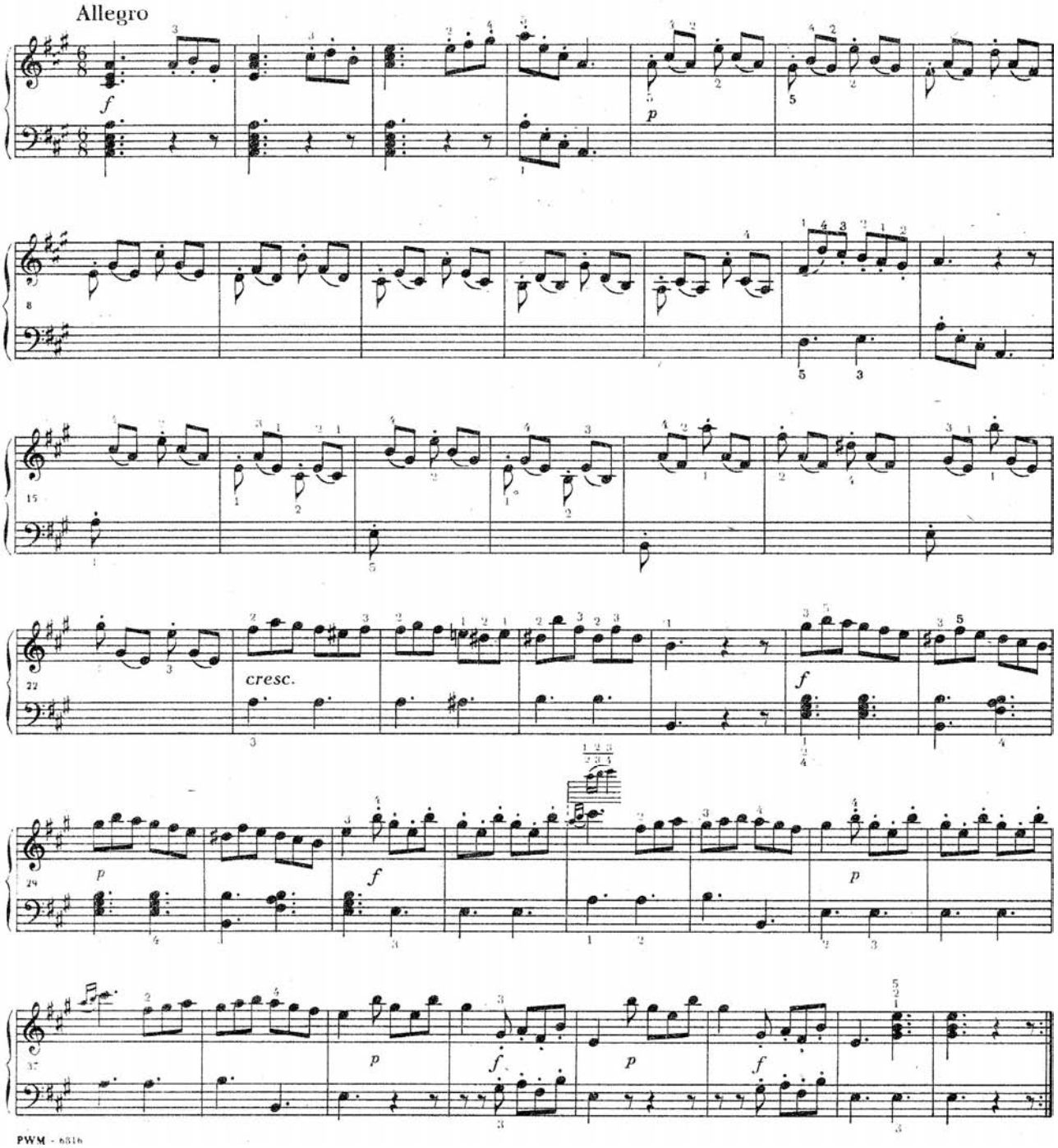

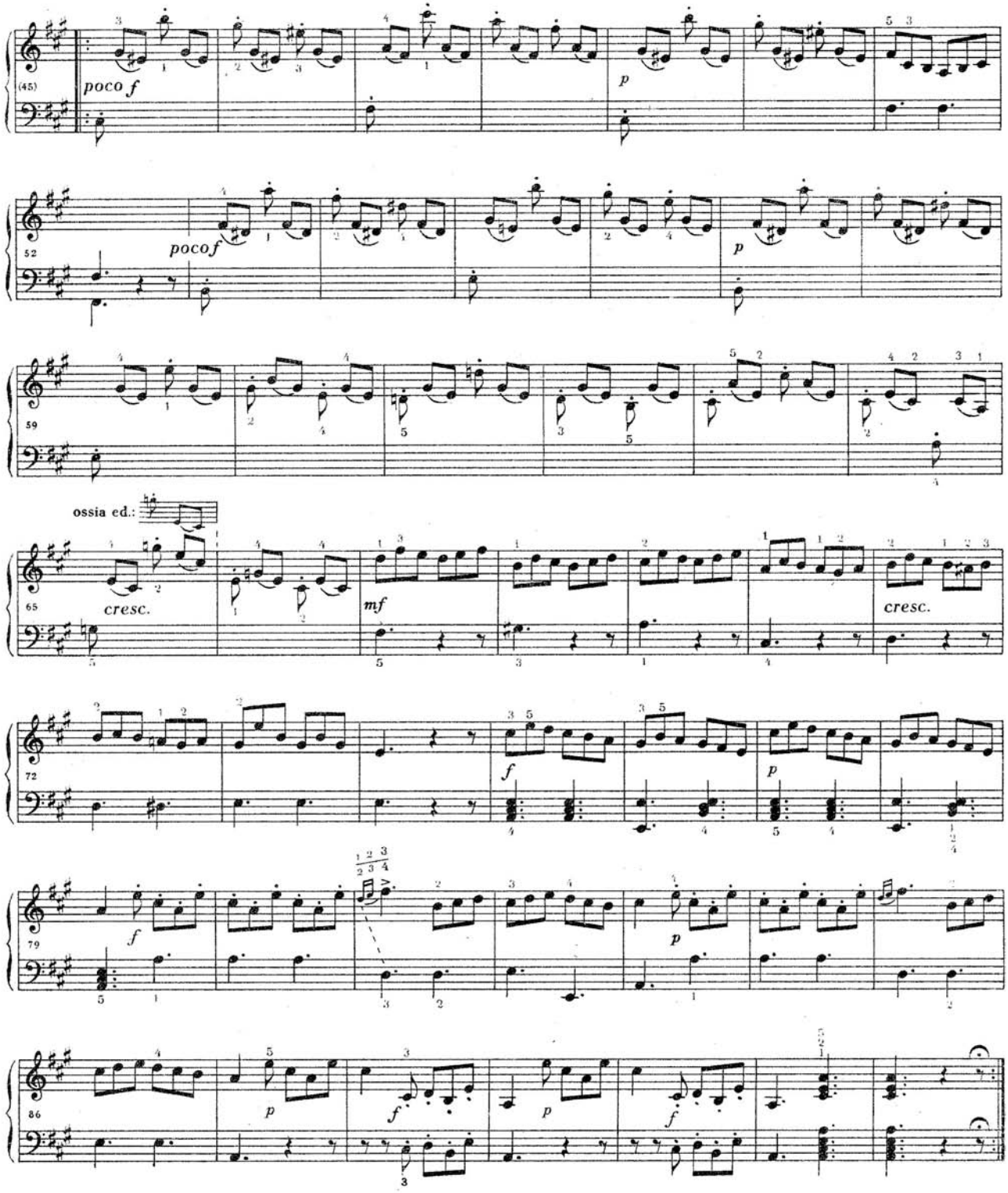
(45)
poco f
p
52
poco f
p
59
ossia ed.:
65
cresc.
mf
cresc.
72
f
p
79
f
p
86
p
f
p
f

Sonata

Allegro

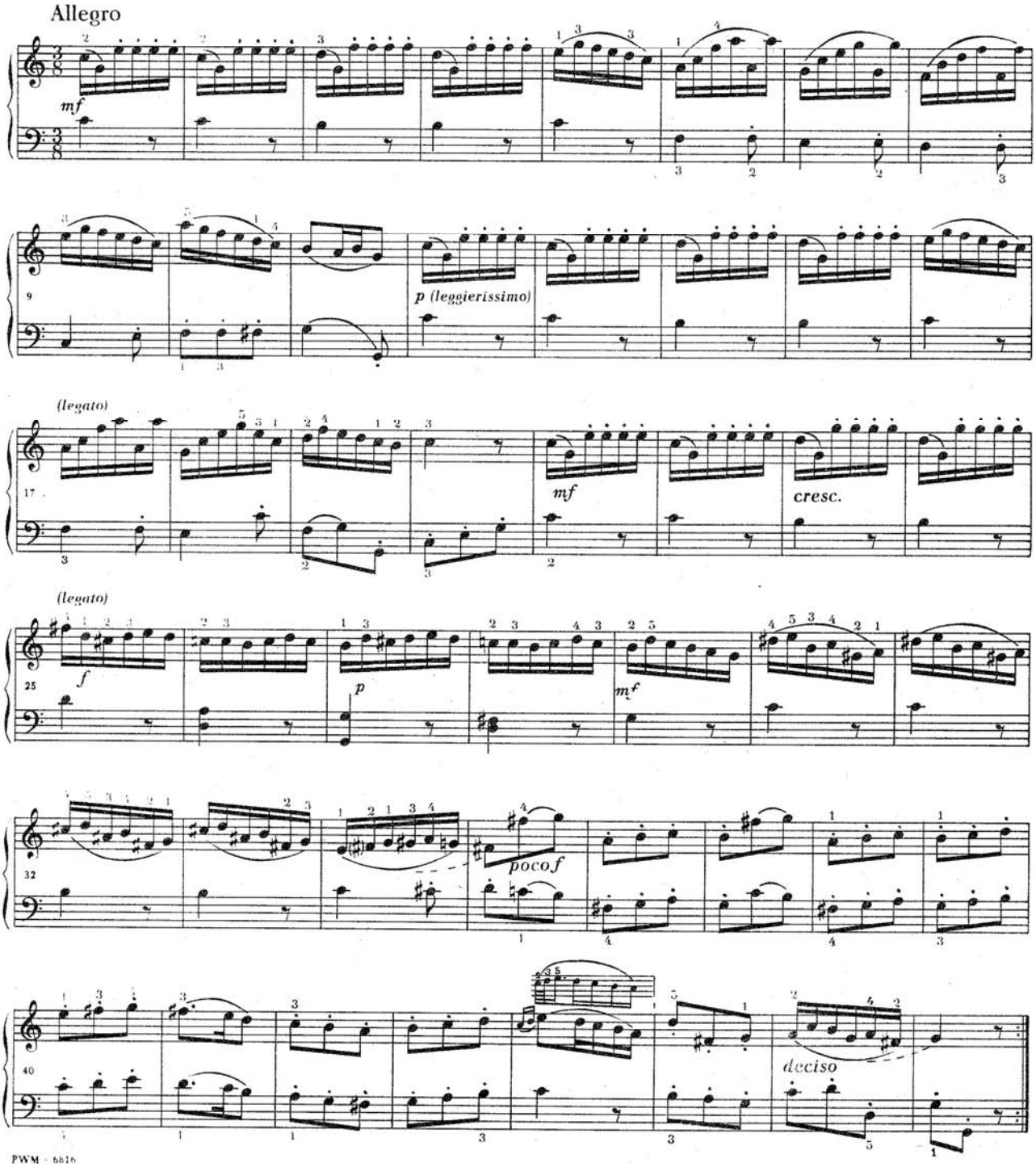

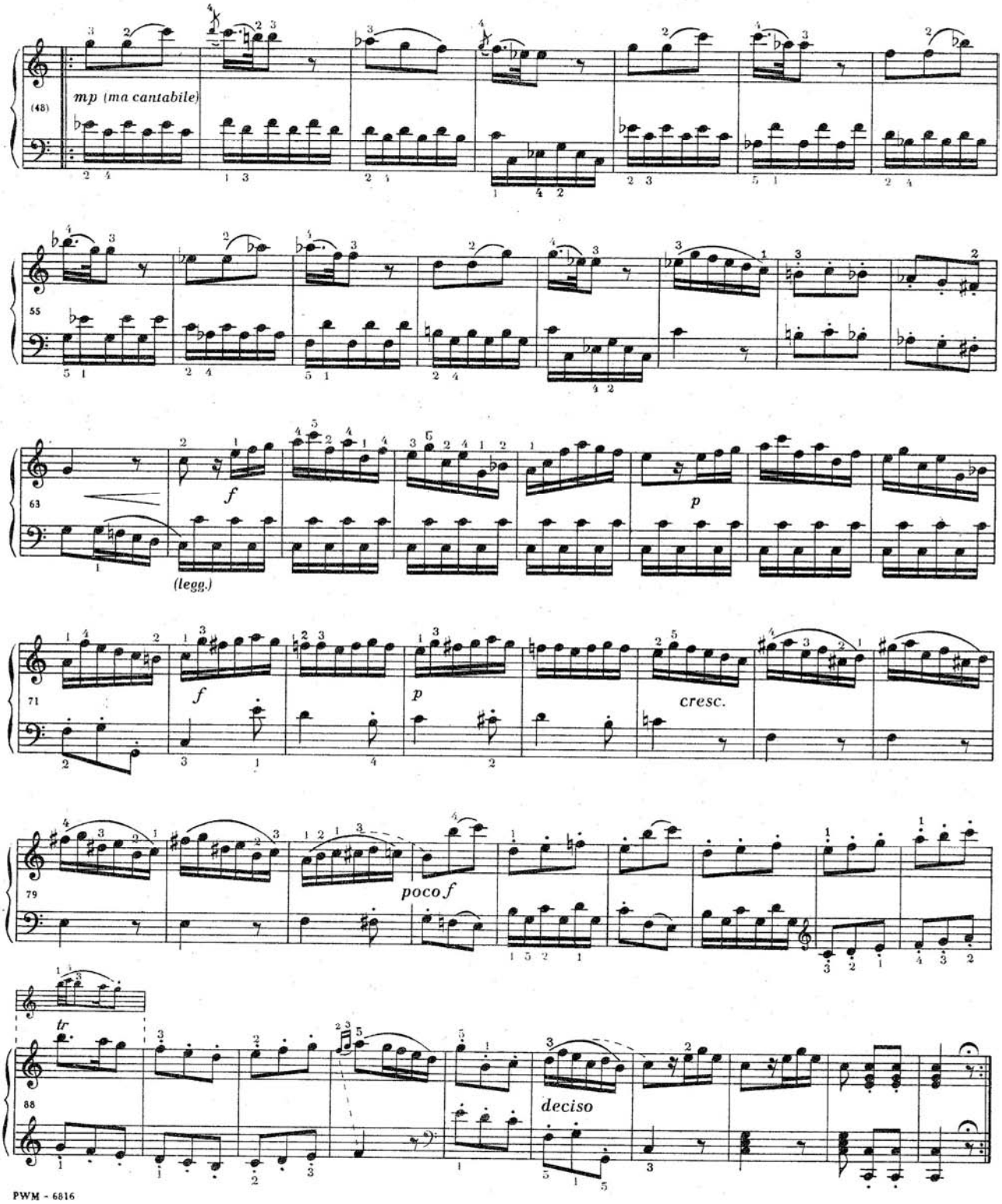
mp (ma cantabile)
(48)
55
63
f
(legg.)
p
71
f
p
cresc.
79
poco f
tr
88
deciso

Sonata

Andantino grazioso

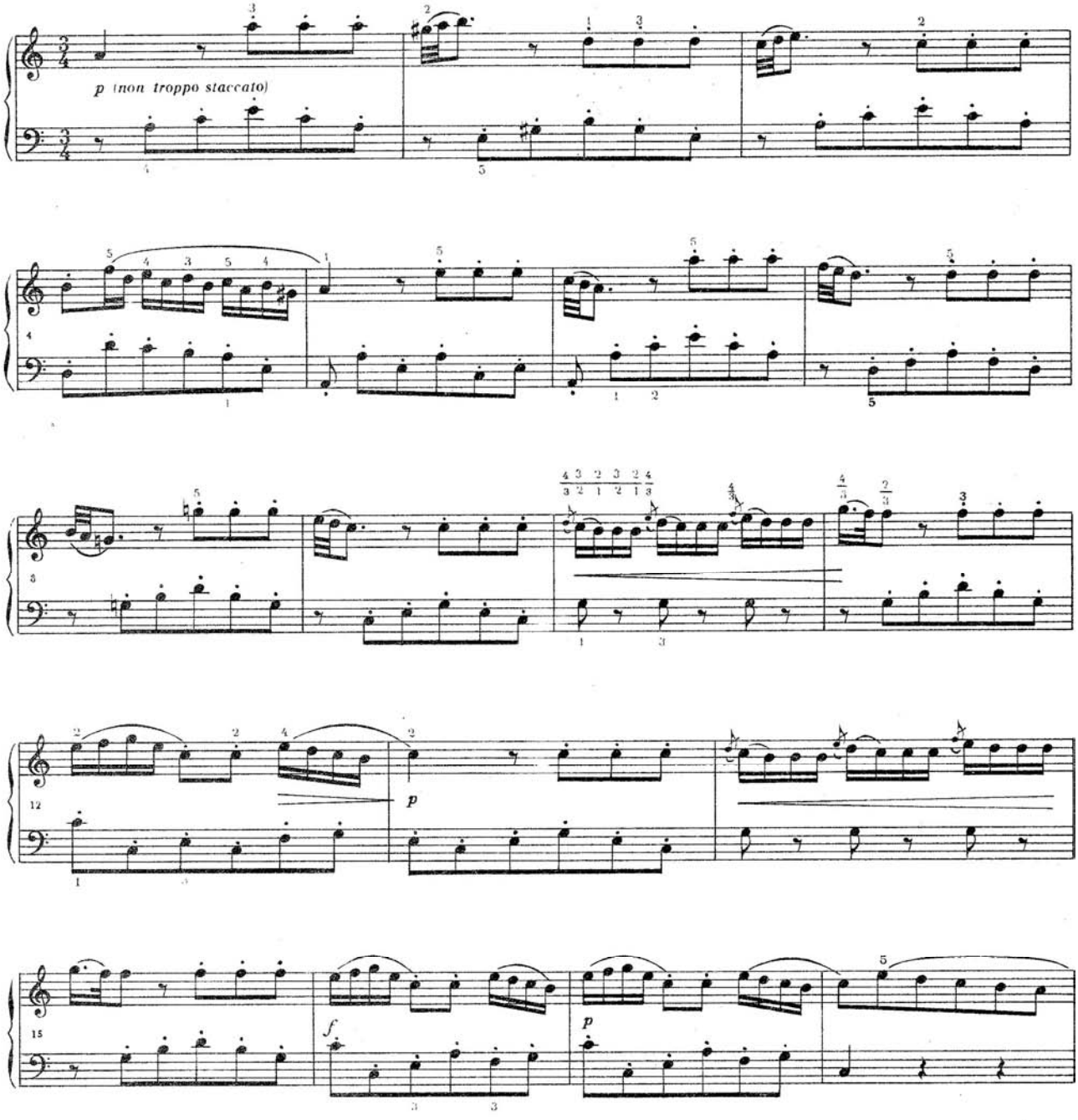

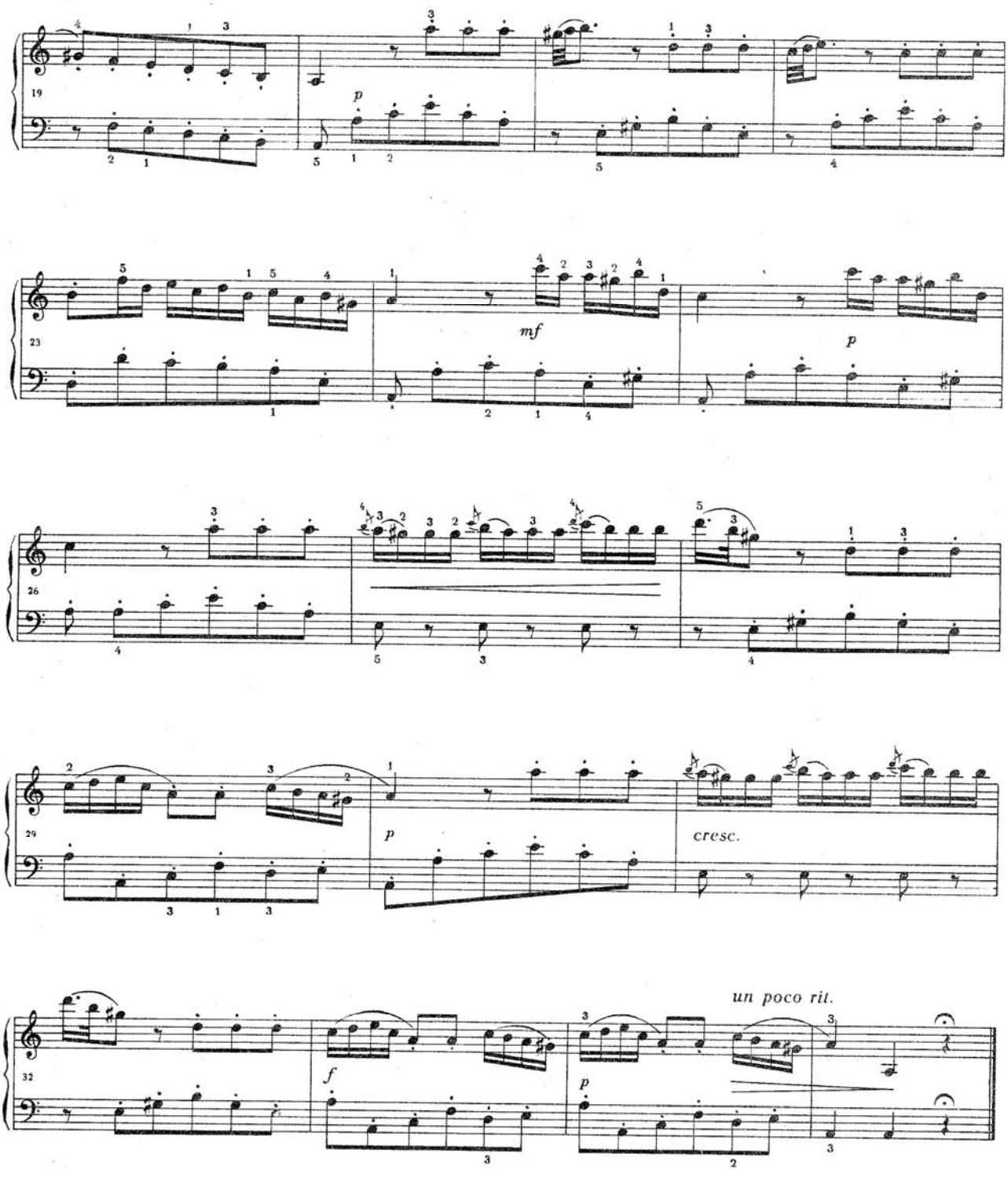
19
p
23
mf
p
26
29
p
cresc.
32
f
un poco rit.
p

Sonata

Allegro (moderato)

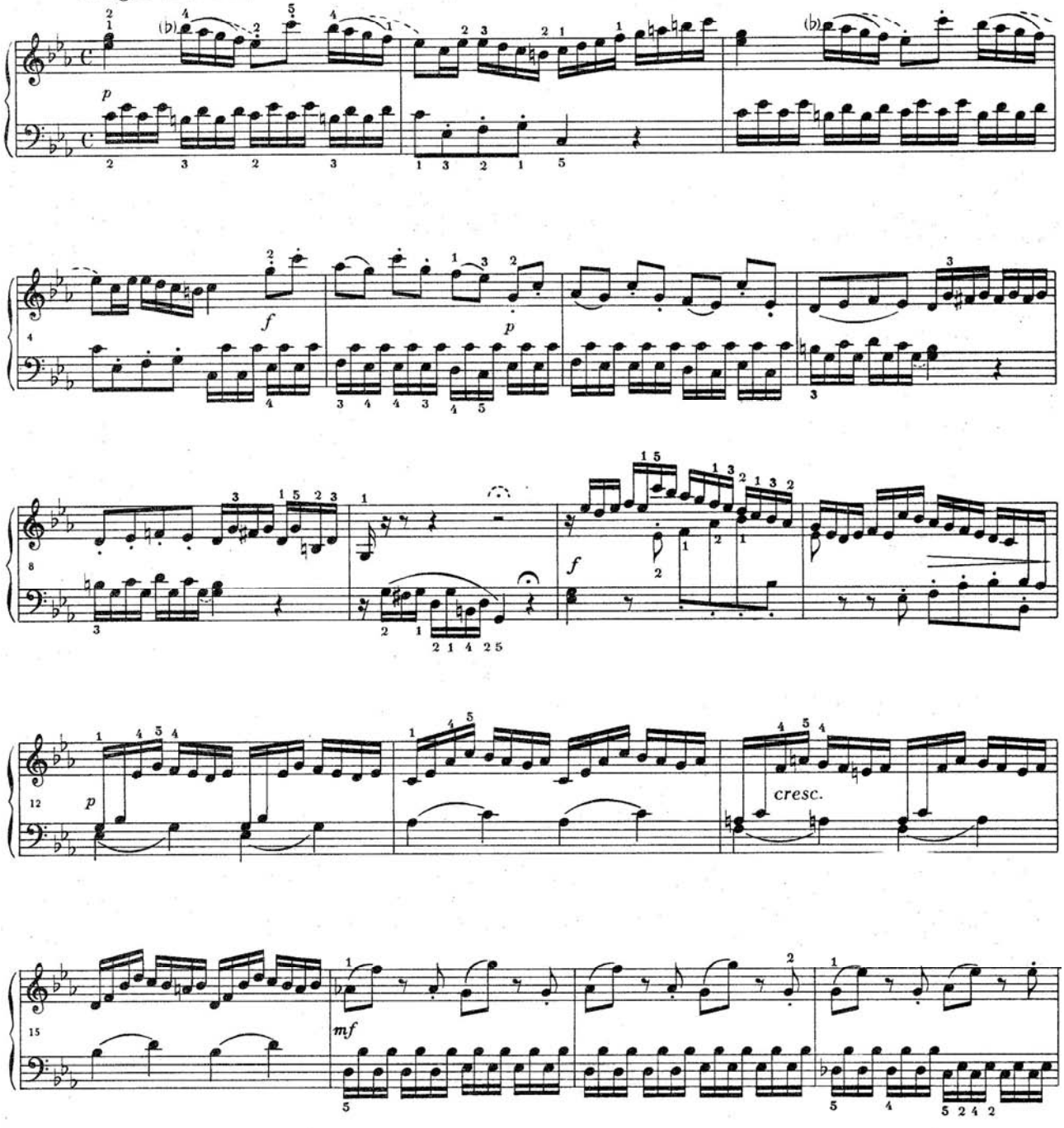

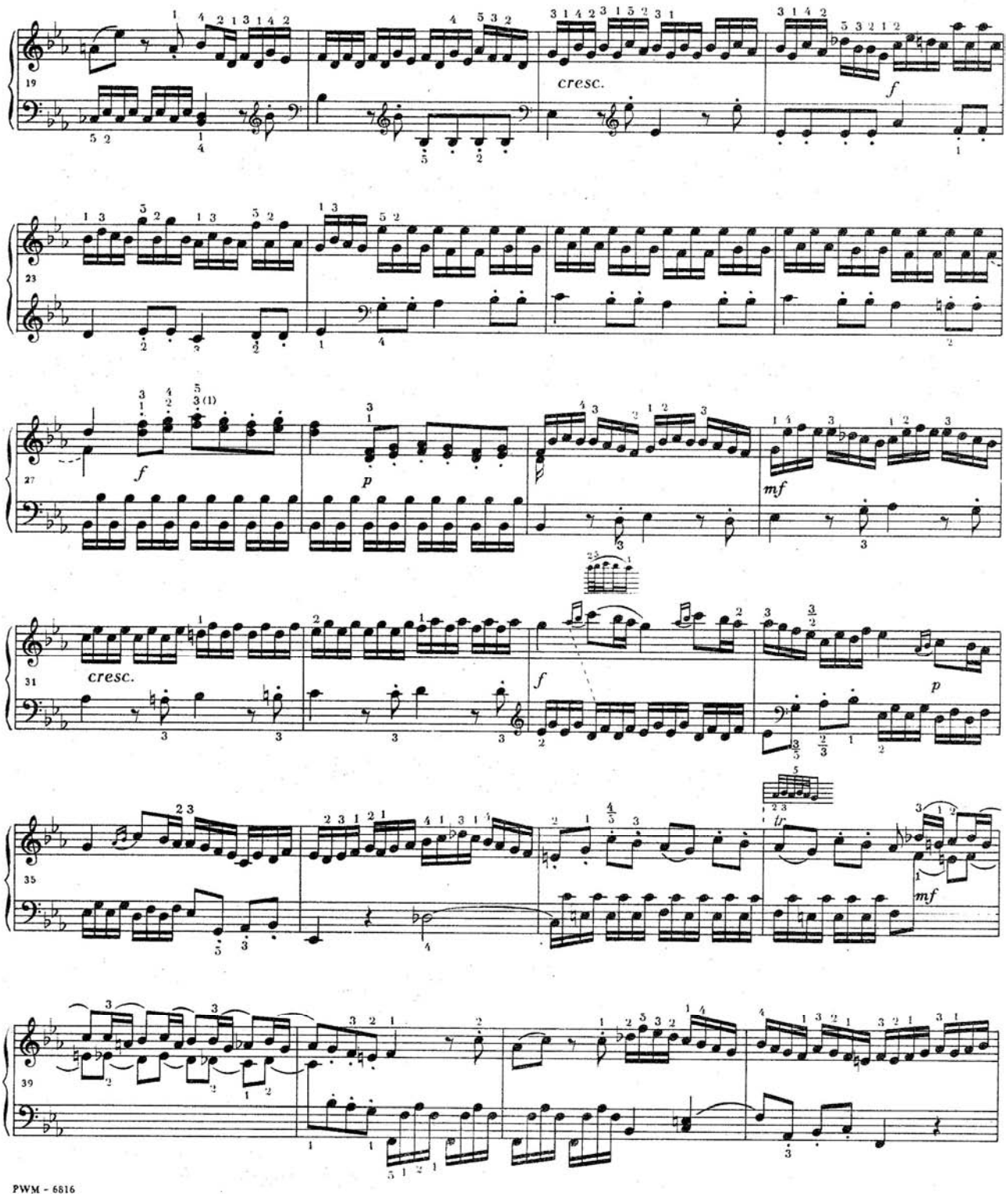
19
cresc.
f
23
27
f
p
mf
31
cresc.
f
p
35
tr
mf
39

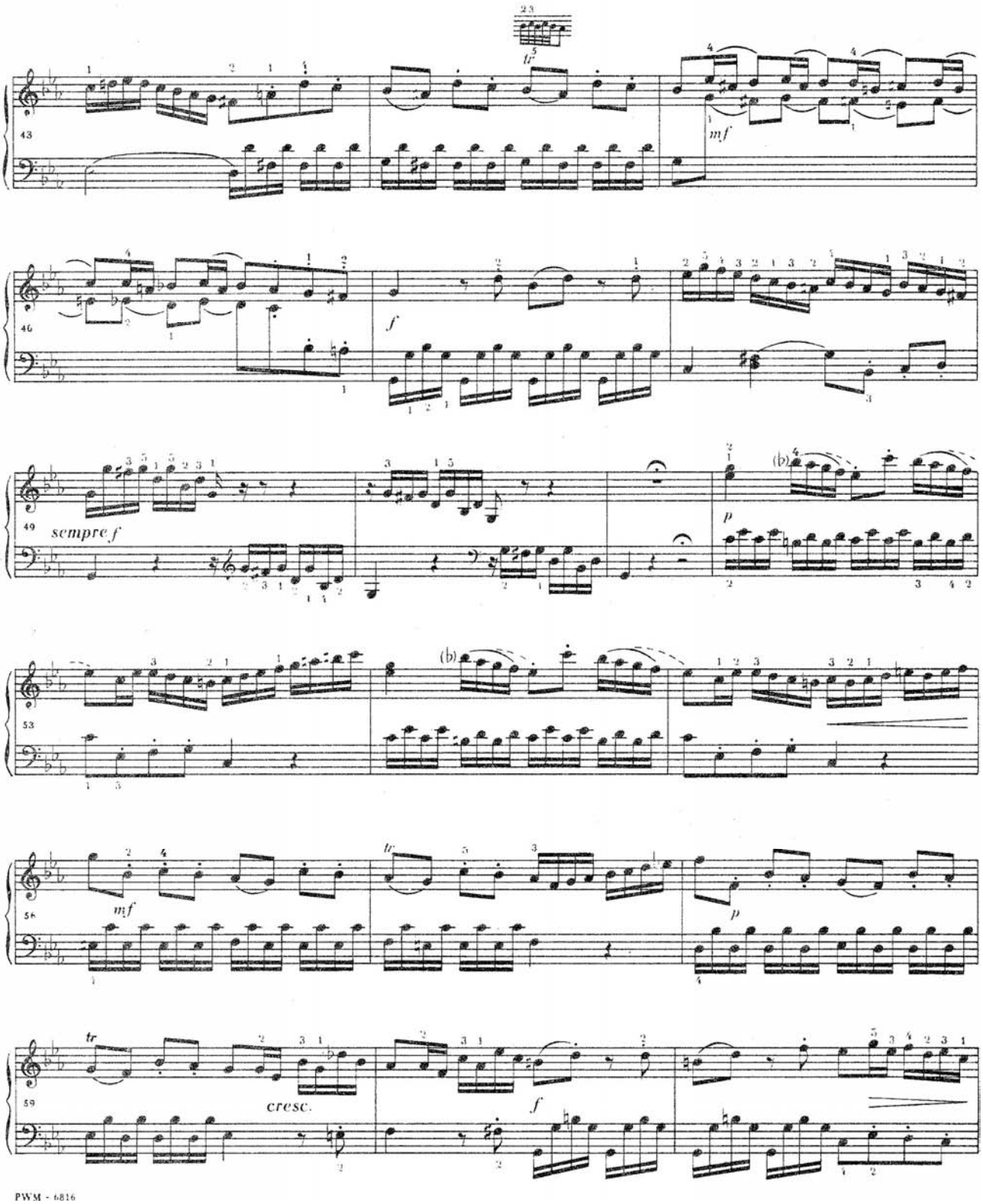
43
mf
46
f
49
sempre f
(b)
p
53
(b)
56
mf
tr
p
59
tr
cresc.
f

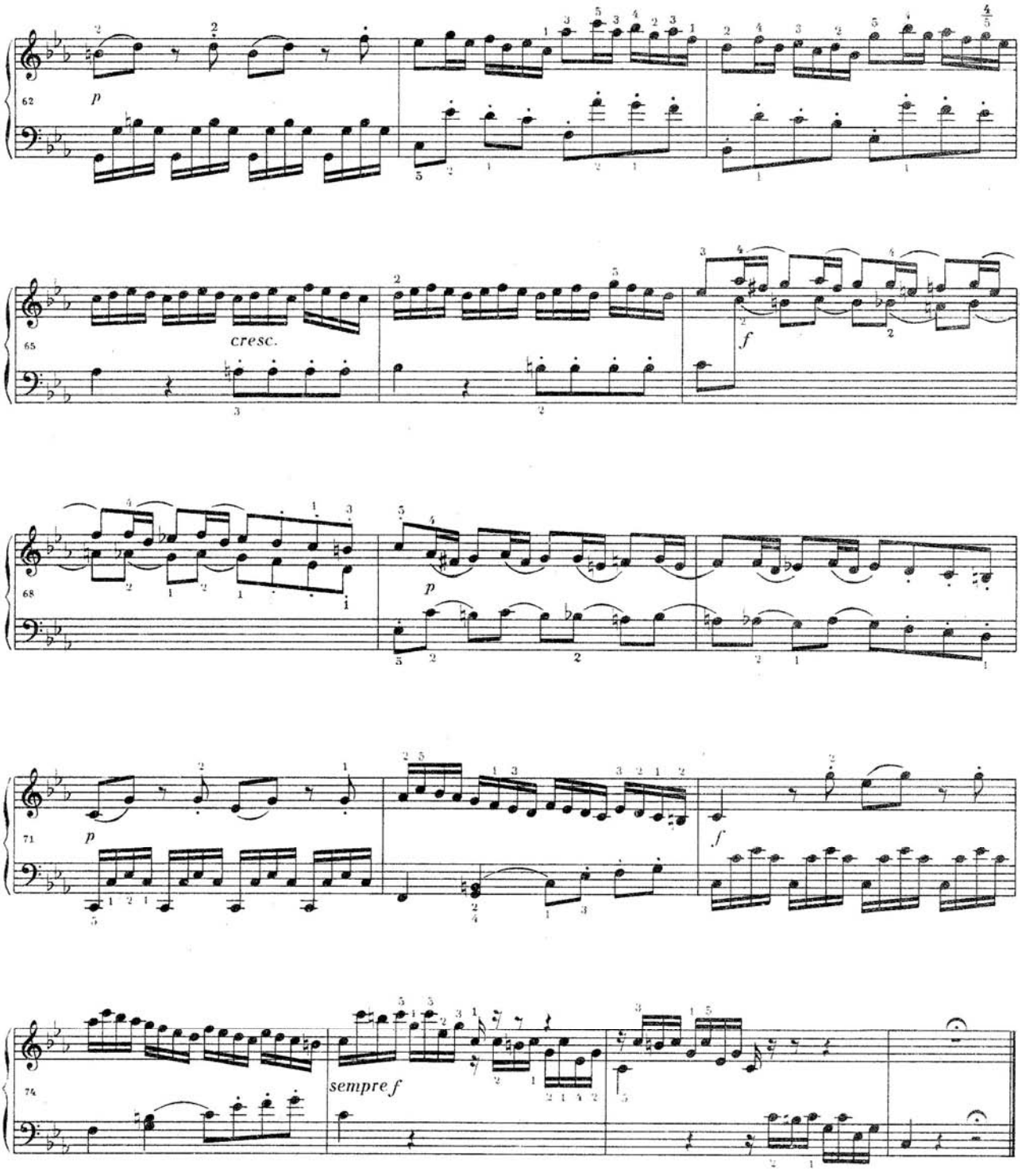
62
p
65
cresc.
f
68
p
71
p
f
74
sempre f

Sonata

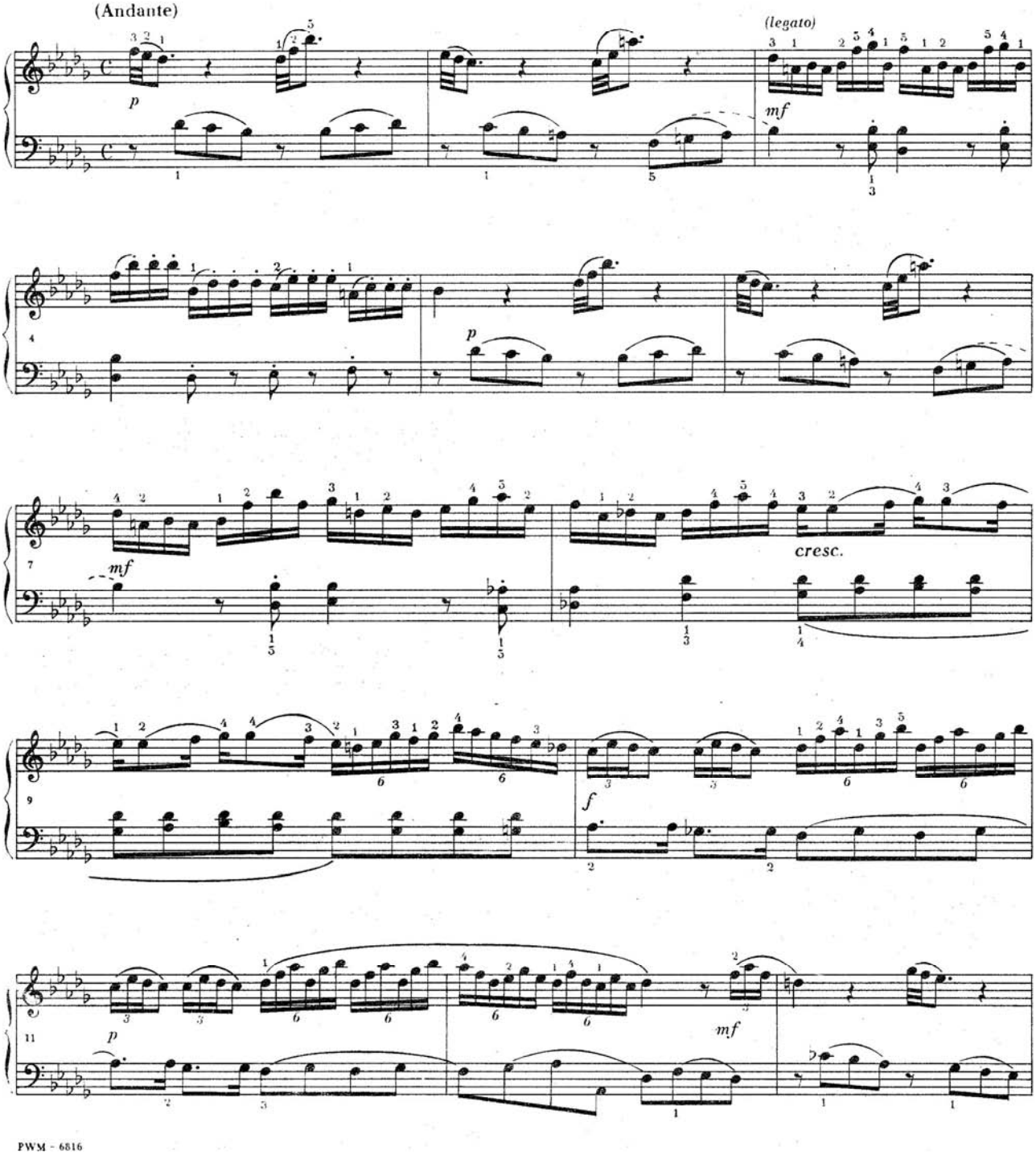

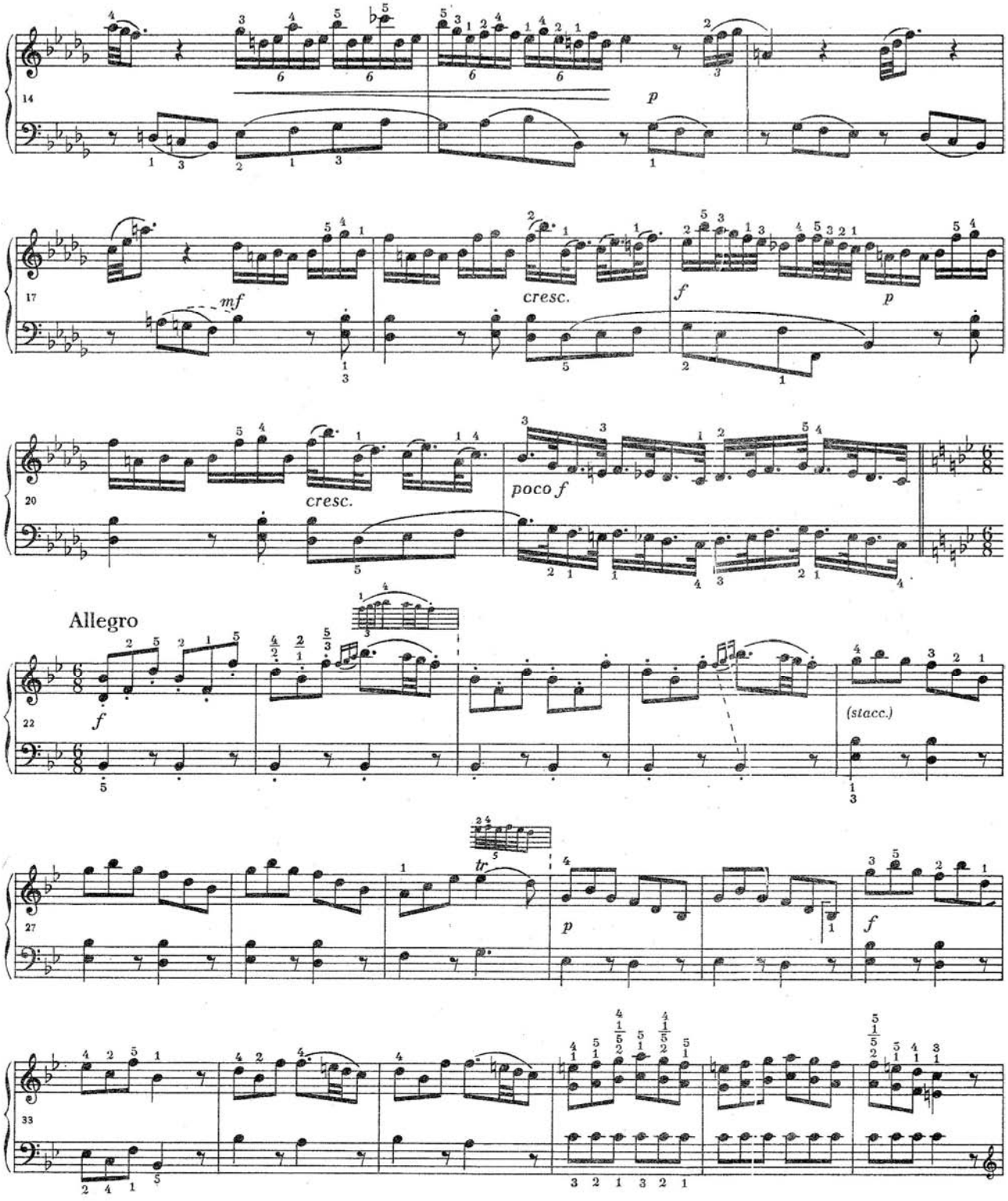
14
p
17
mf
cresc.
f
p
20
cresc.
poco f
Allegro
22
f
(stacc.)
27
tr
p
f
33

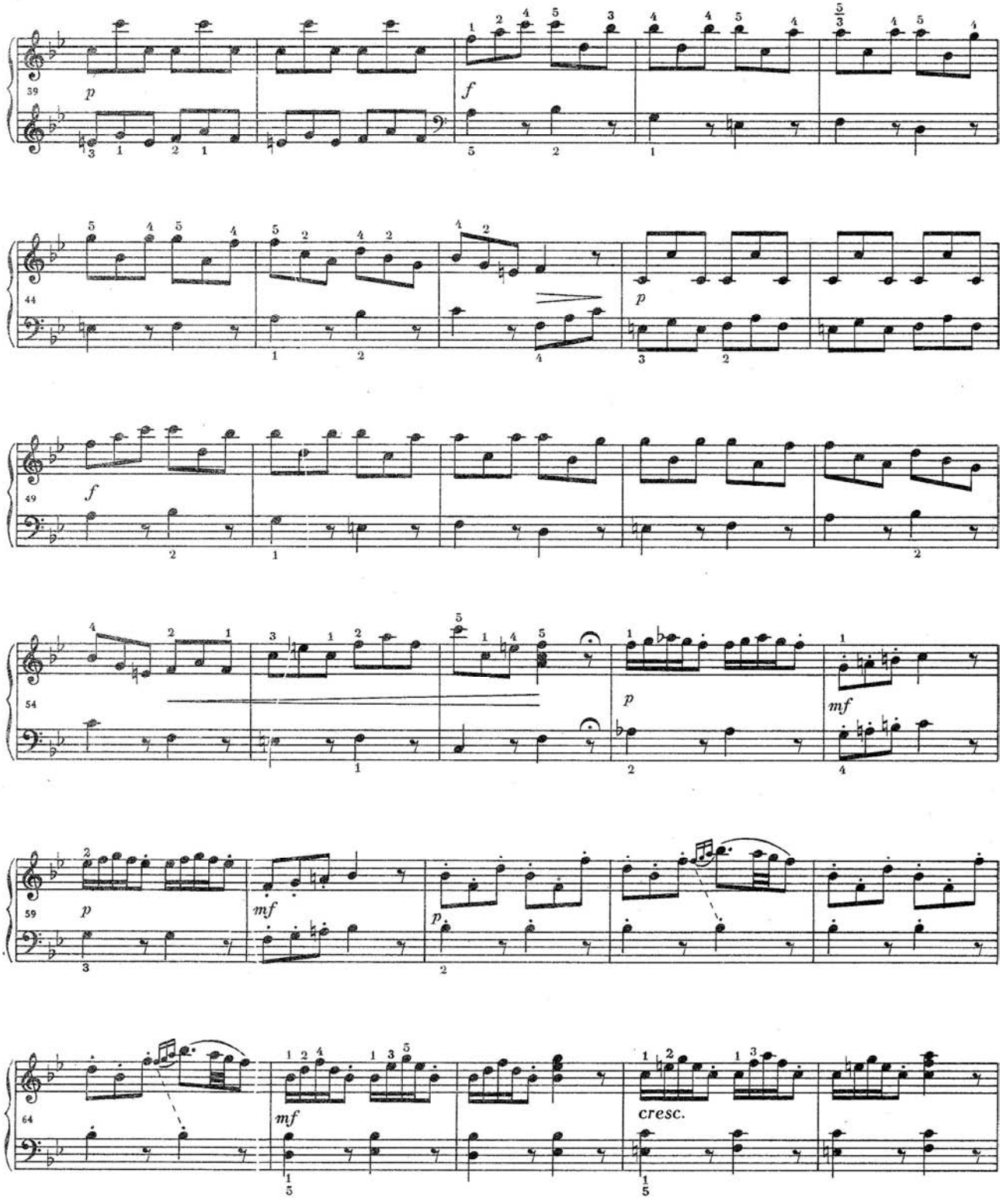
39
p
f
44
p
49
f
54
p
mf
59
p
mf
p
64
mf
cresc.

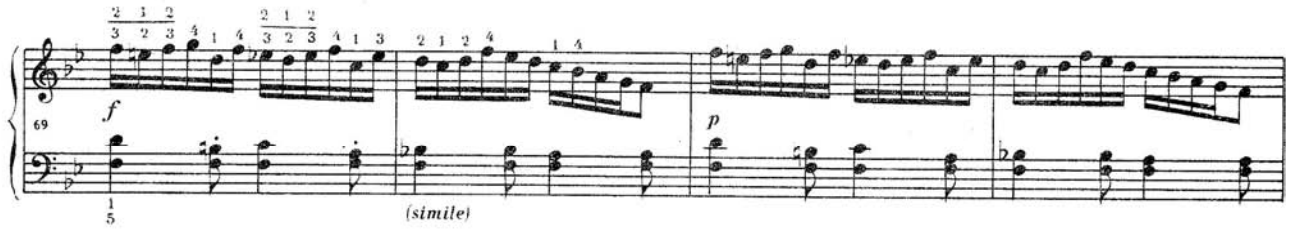
69
f
p
(simile)

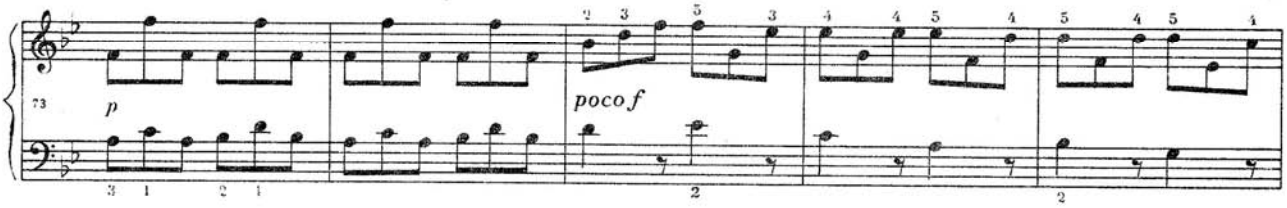
73
p
poco f

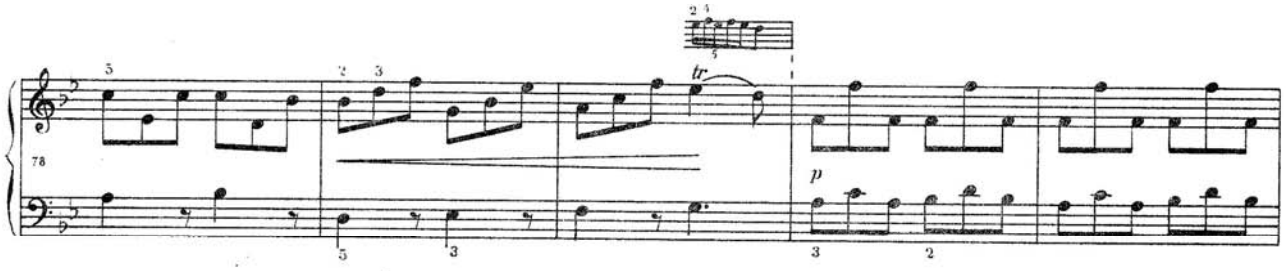
78
tr
p

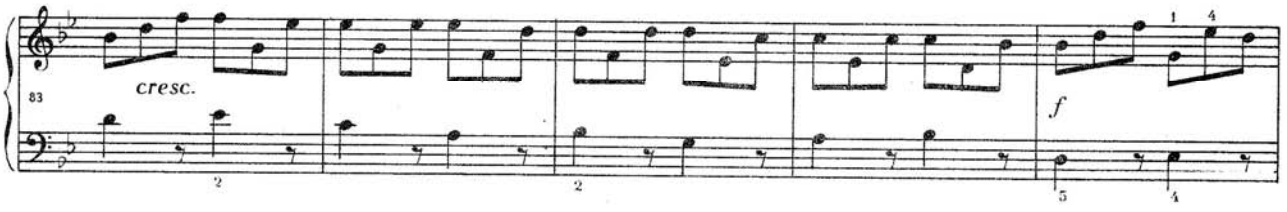
83
cresc.
f

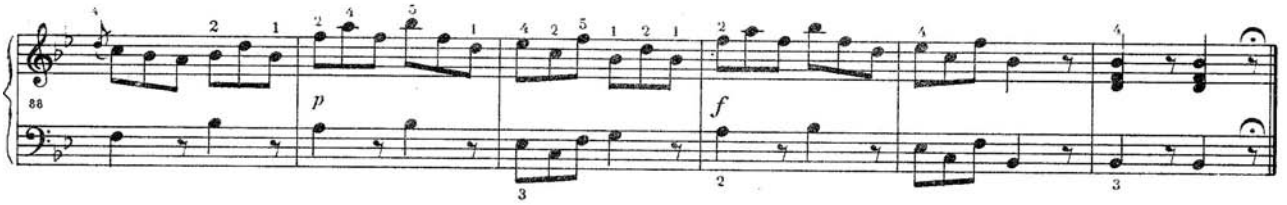
88
p
f

Sonata

Poco allegretto

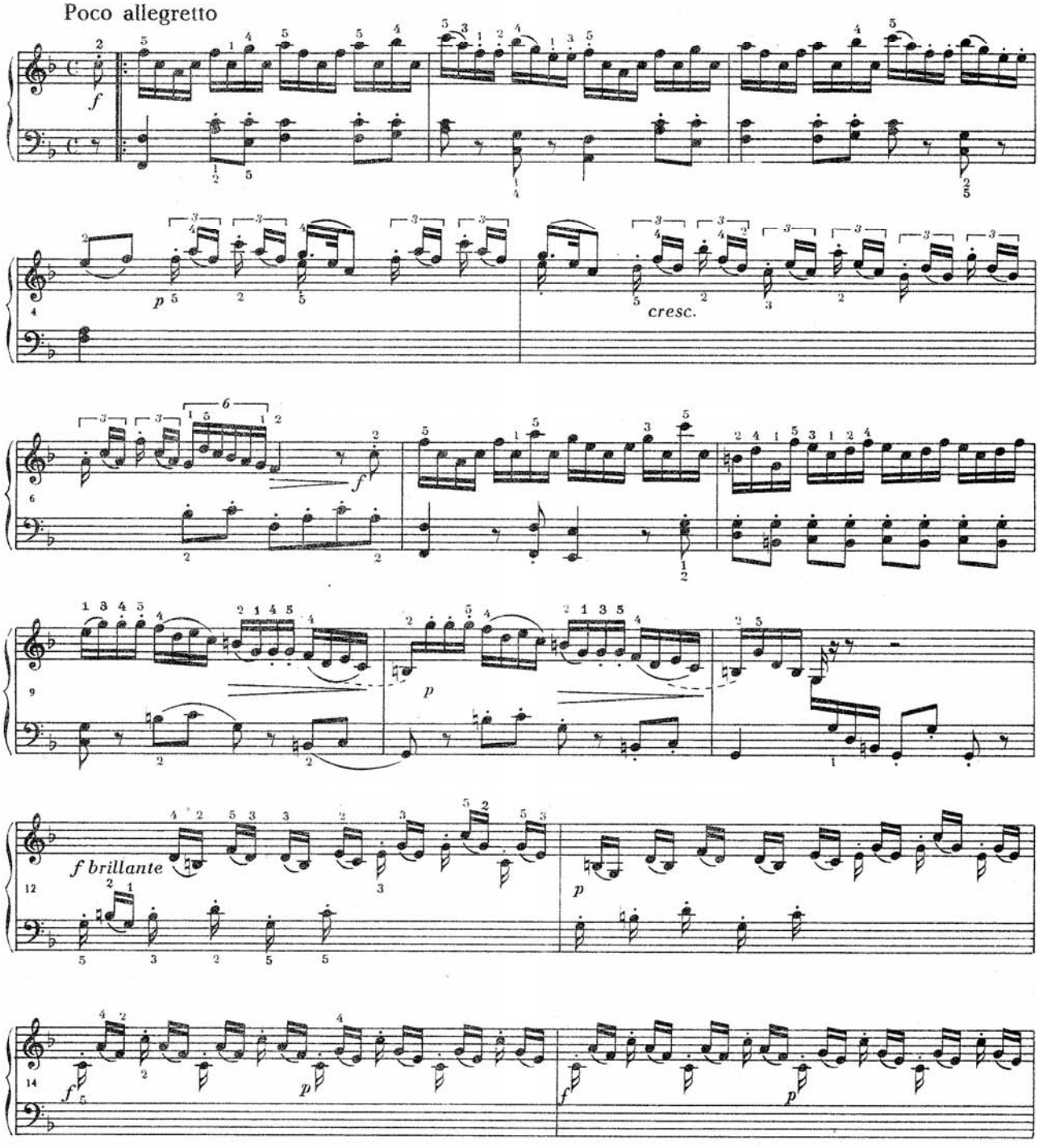

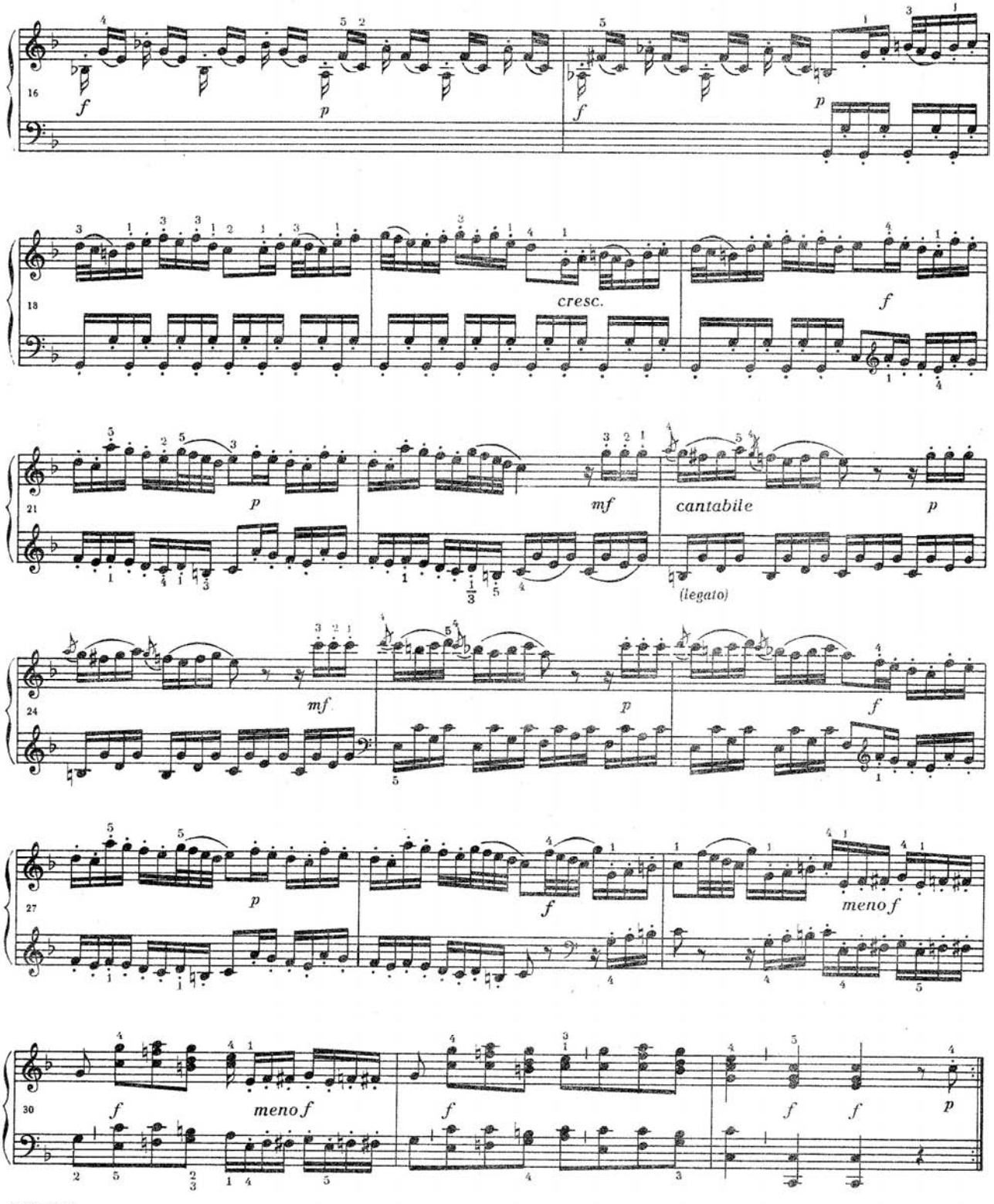
16
f
p
f
p
18
cresc.
f
21
p
mf
cantabile
p
(legato)
24
mf
p
f
27
p
f
meno f
30
f
meno f
f
f
f
p

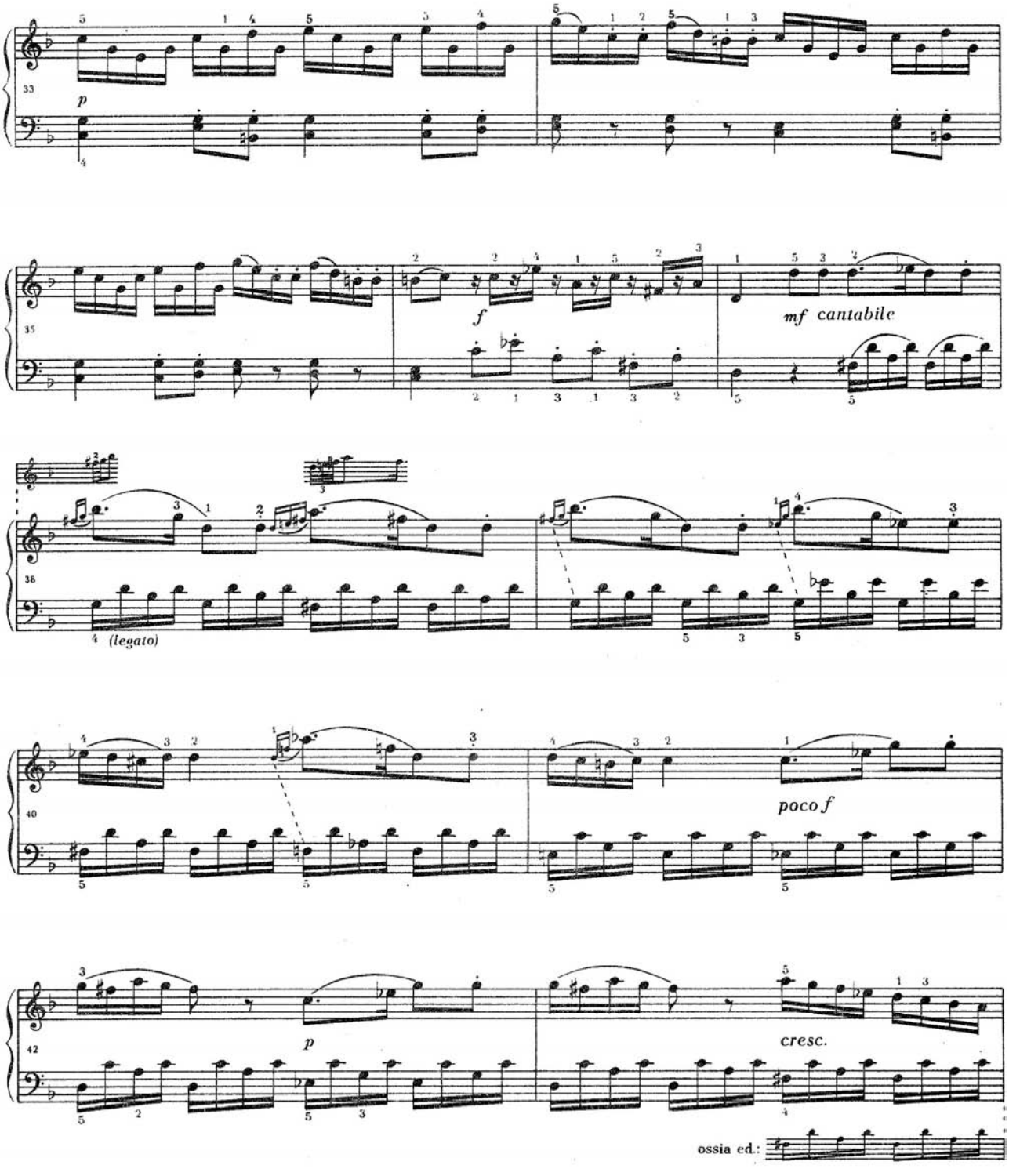
33
p
35
f
mf cantabile
38
(legato)
40
poco f
42
p
cresc.
ossia ed.:

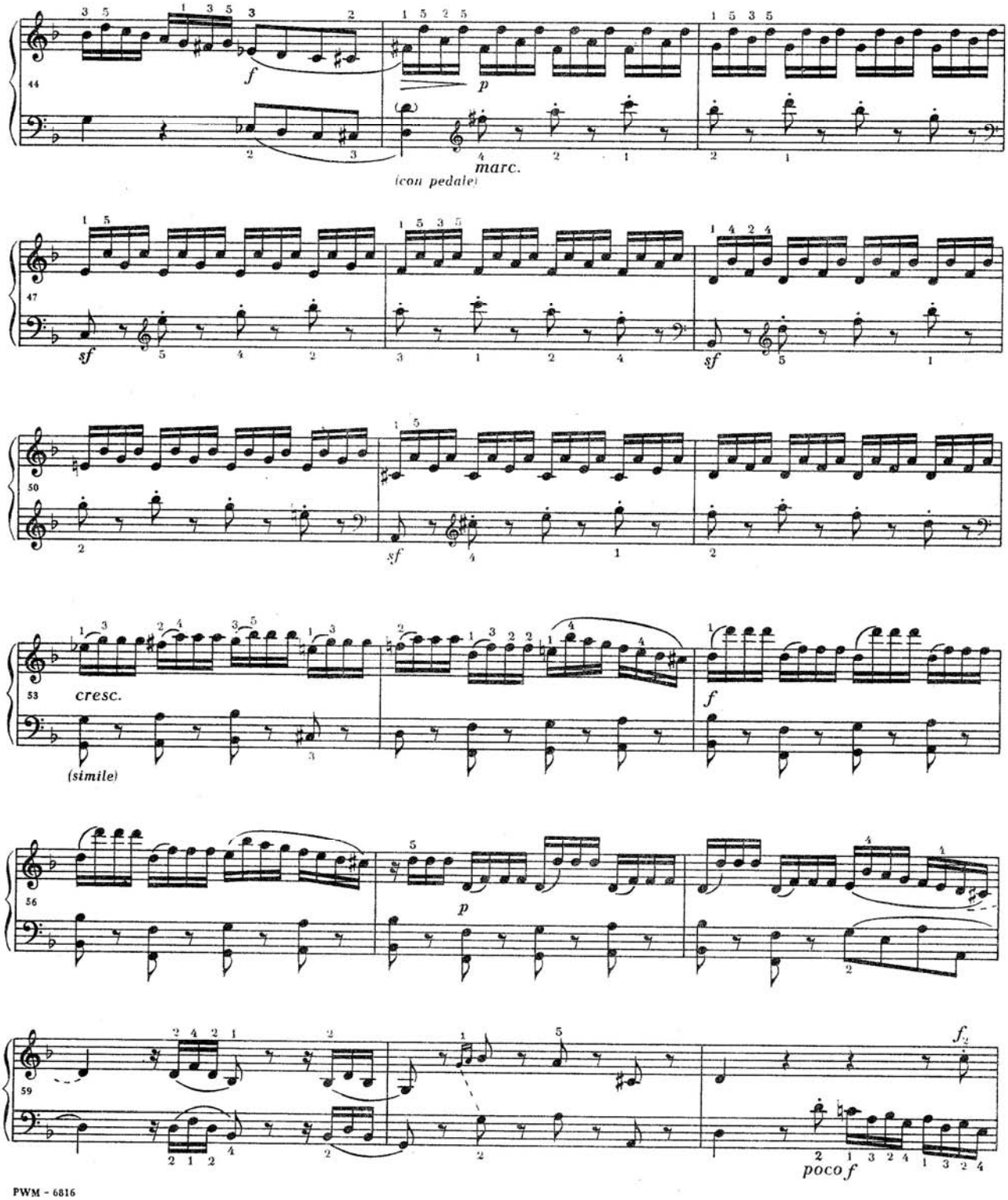
44
f
p
marc.
(con pedale)
47
sf
sf
50
sf
53
cresc.
(simile)
f
56
p
59
poco f

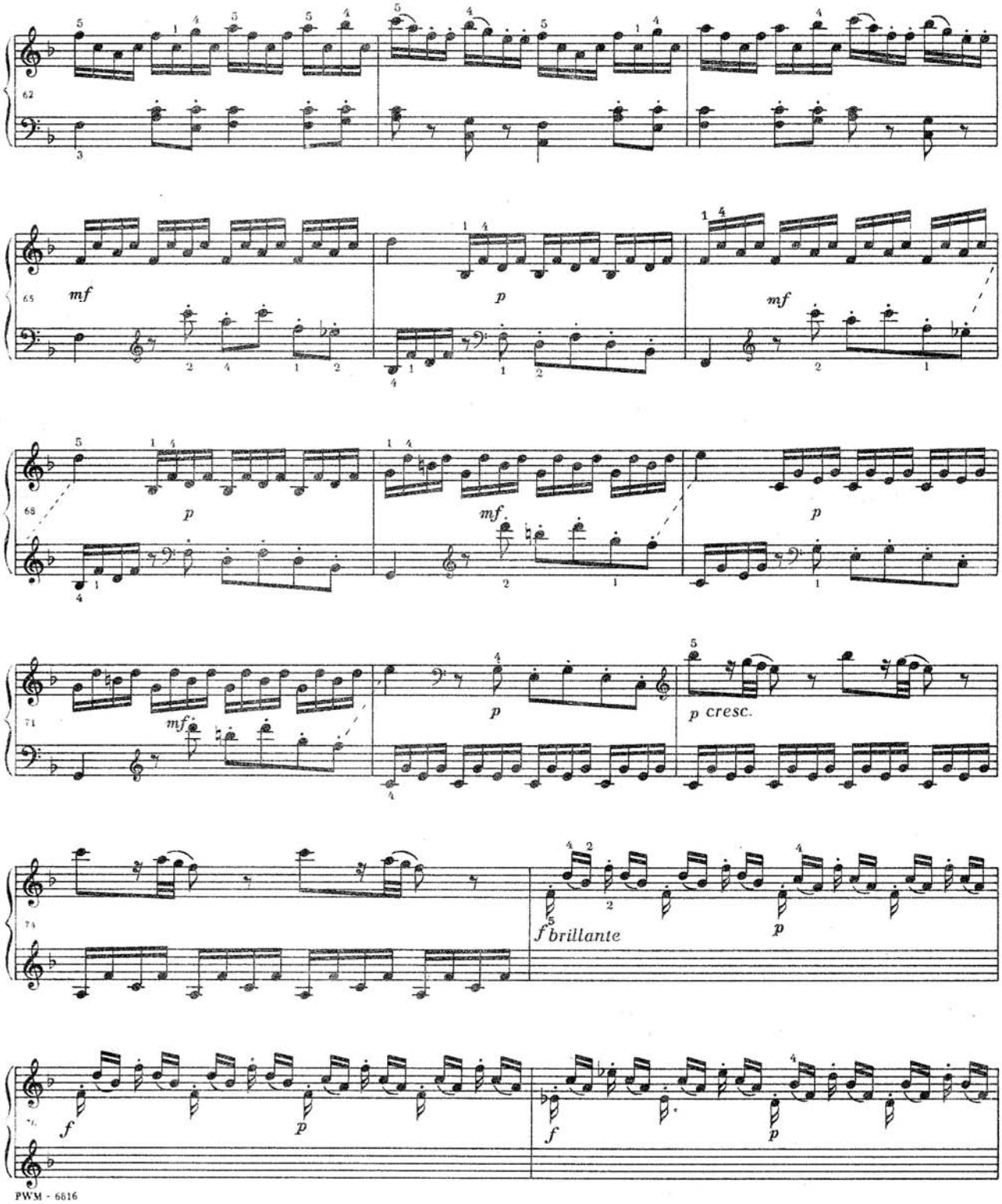
62
65
mf
p
mf
68
p
mf
p
71
mf
p
p cresc.
74
f brillante
p
f
p
f
p

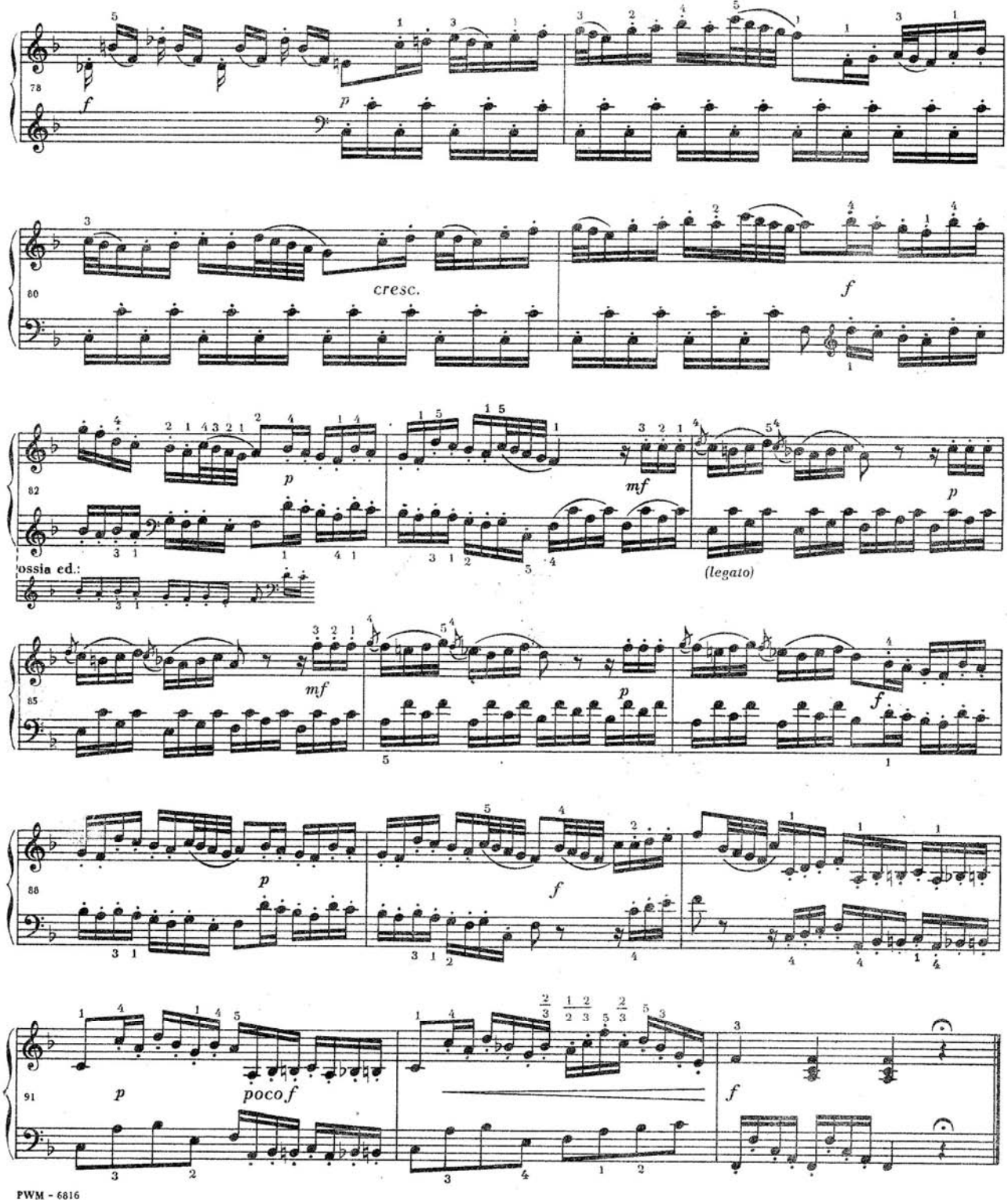
78
f
p
80
cresc.
f
82
p
mf
p
ossia ed.:
(legato)
85
mf
p
f
88
p
f
91
p
poco f
f

Sonata

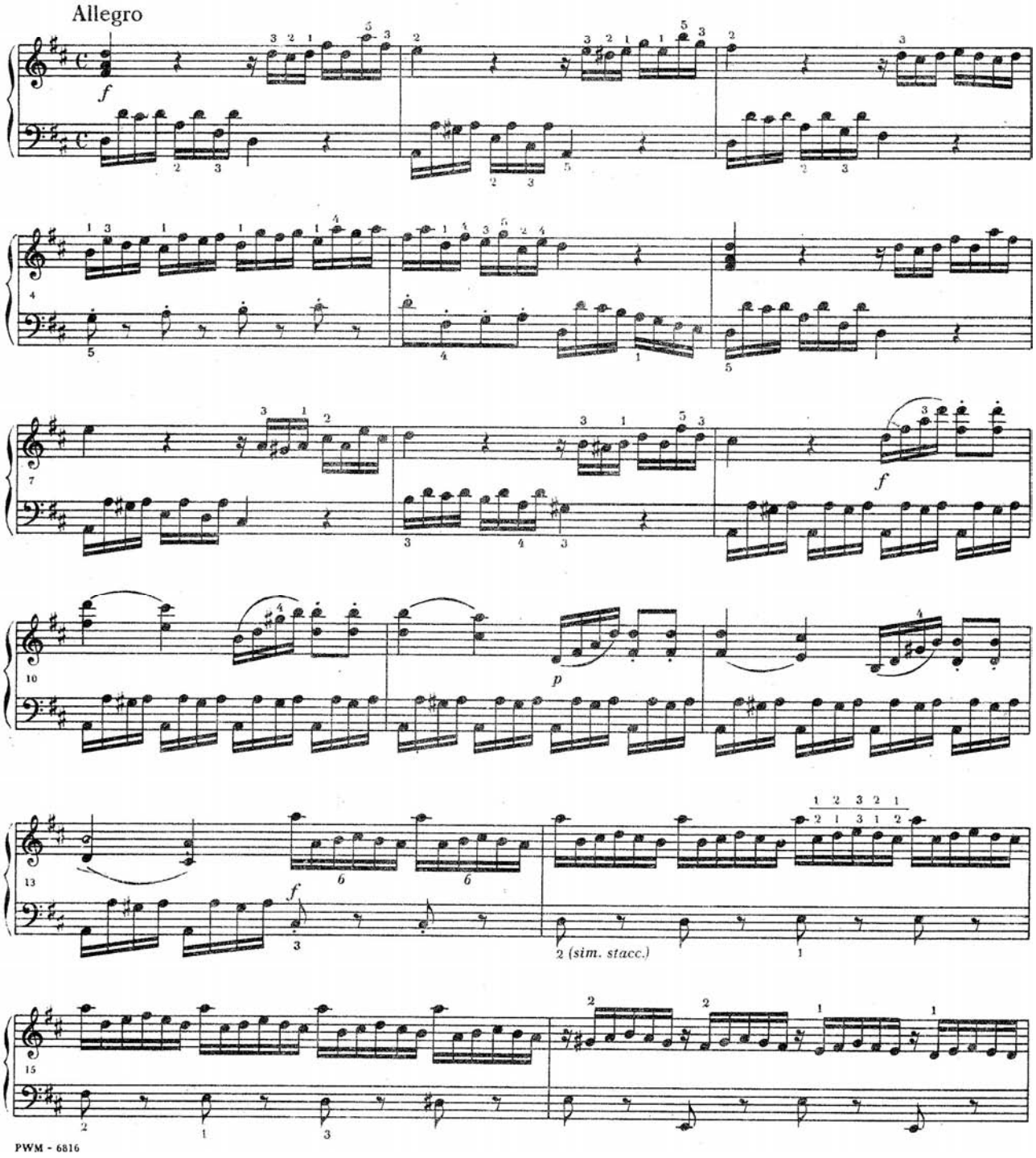

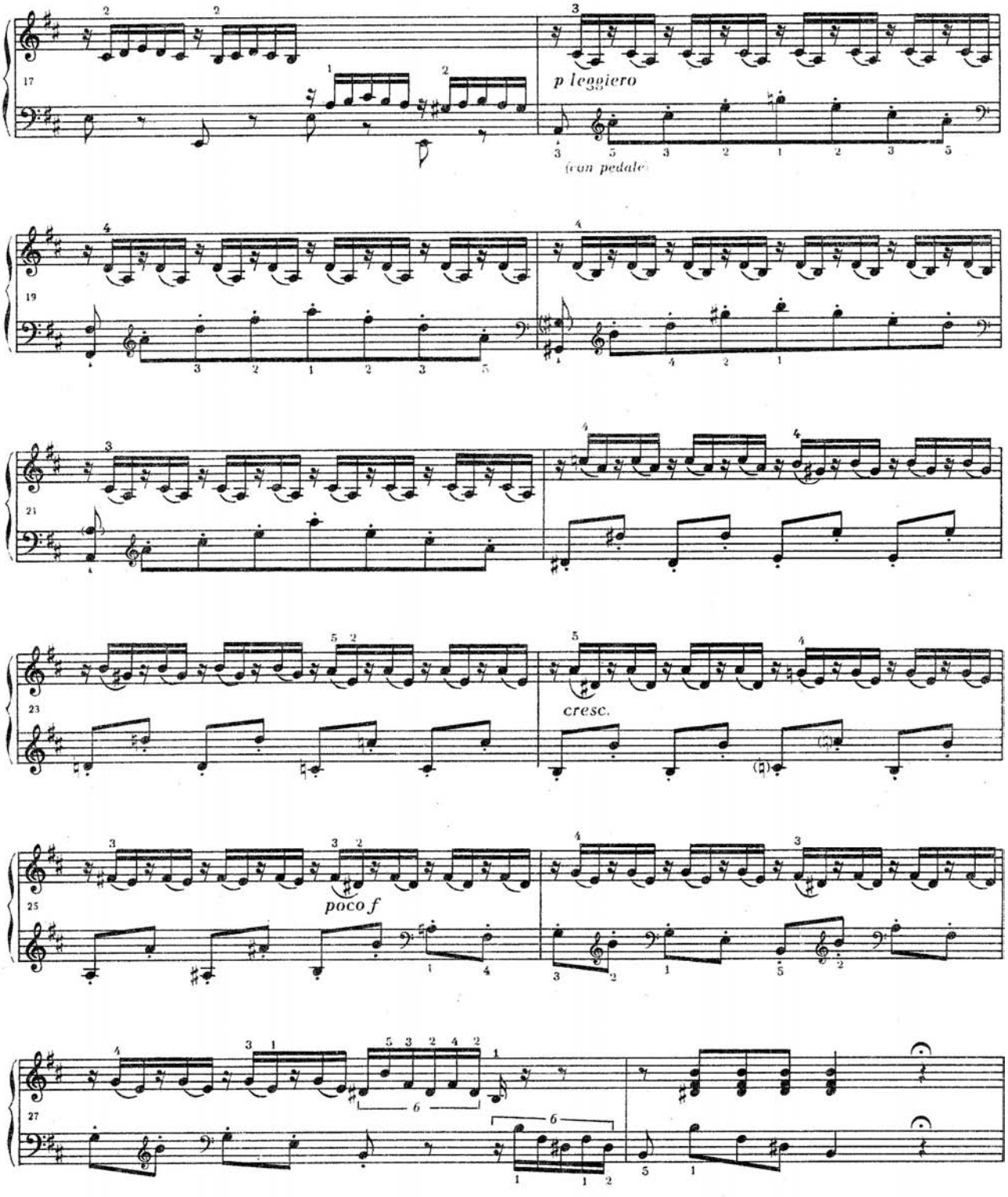
17
p leggiero
(con pedale)
19
21
23
cresc.
25
poco f
27

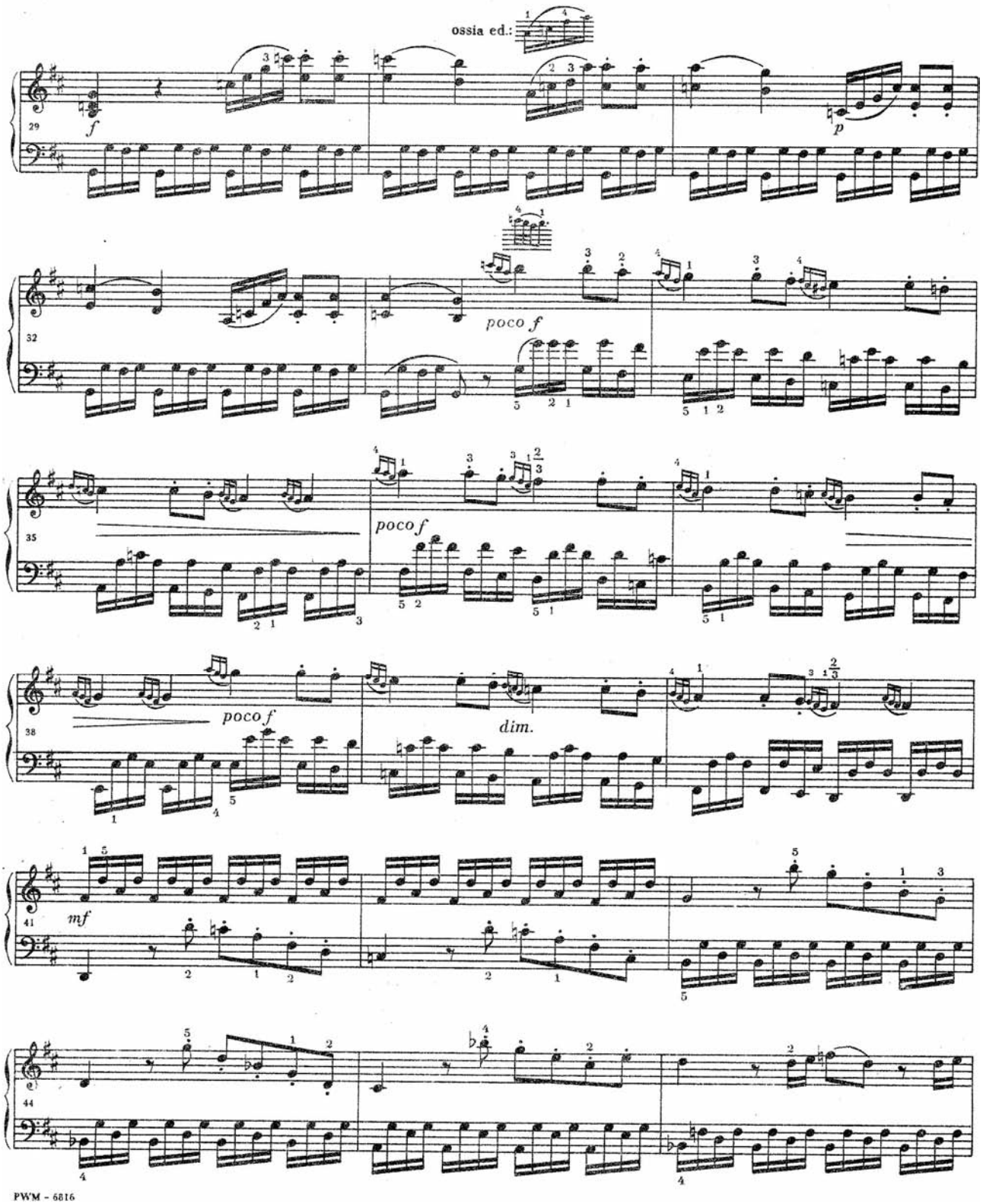
ossia ed.:
29
f
p
32
poco f
35
poco f
38
poco f
dim.
41
mf
44

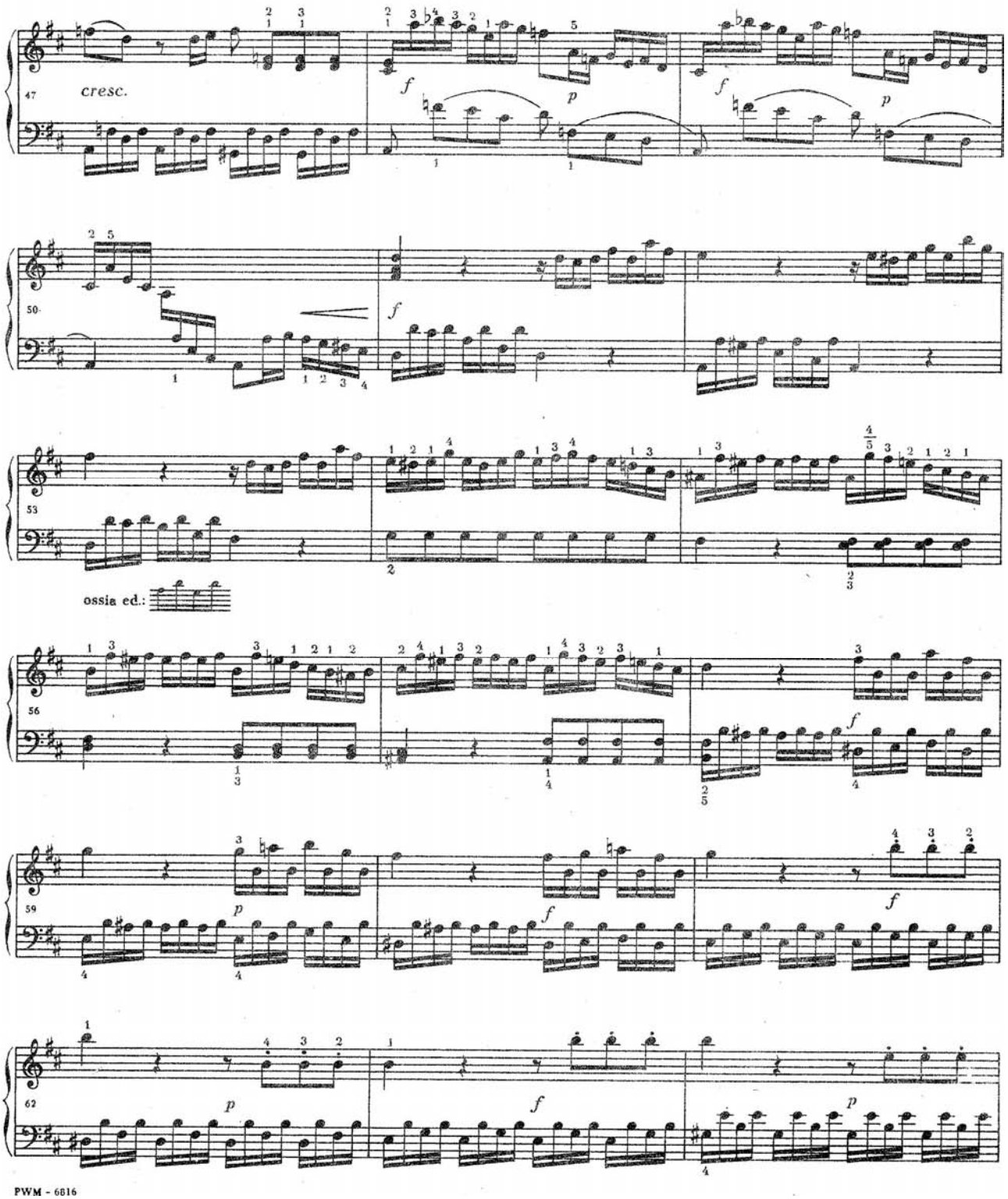
47
cresc.
f
p
50
53
ossia ed.:
56
59
62

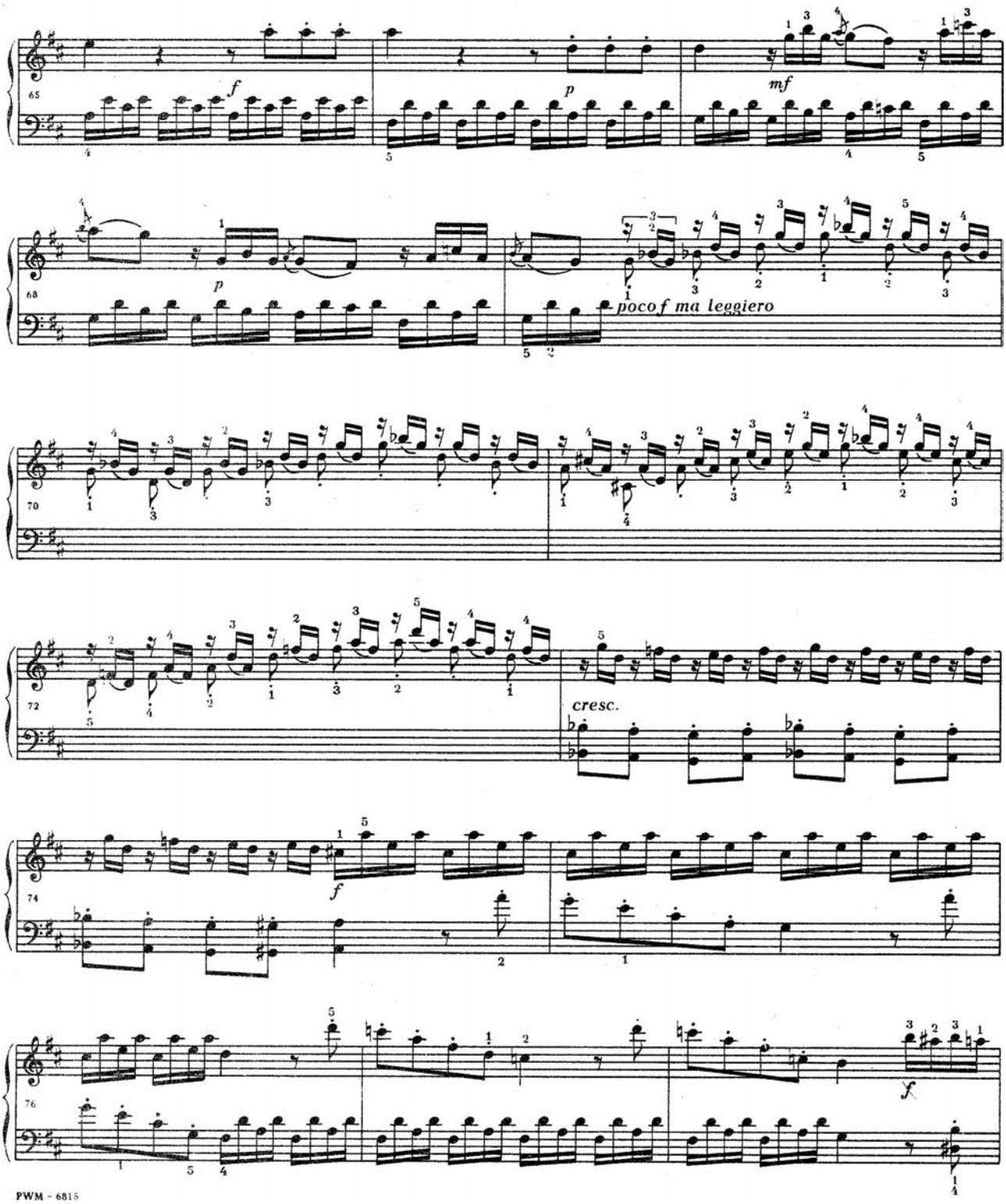
65
f
p
mf
68
p
poco f ma leggiero
70
72
cresc.
74
f
76
f

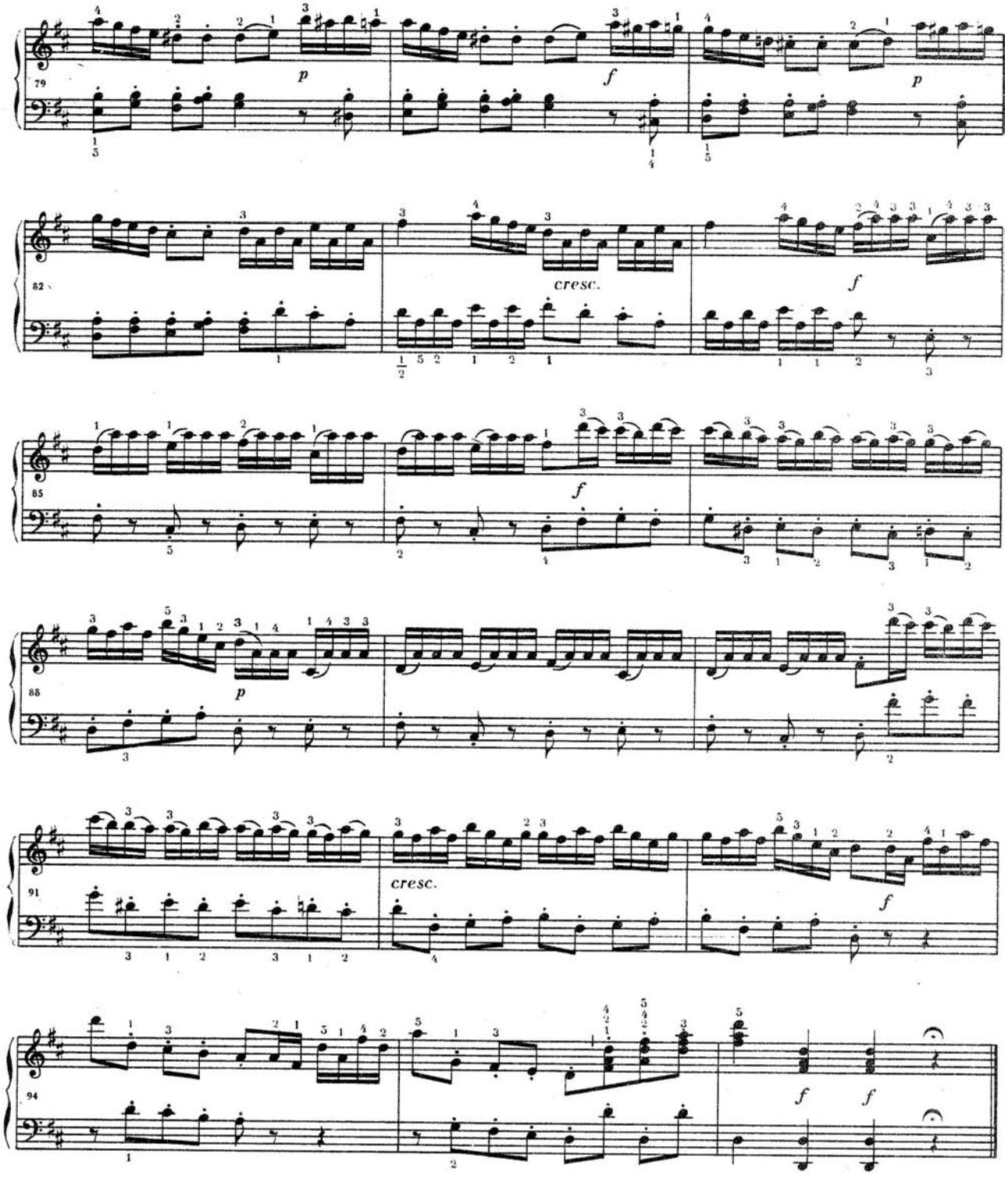
79
p
f
p
82
cresc.
f
85
f
88
p
91
cresc.
f
94
f
f

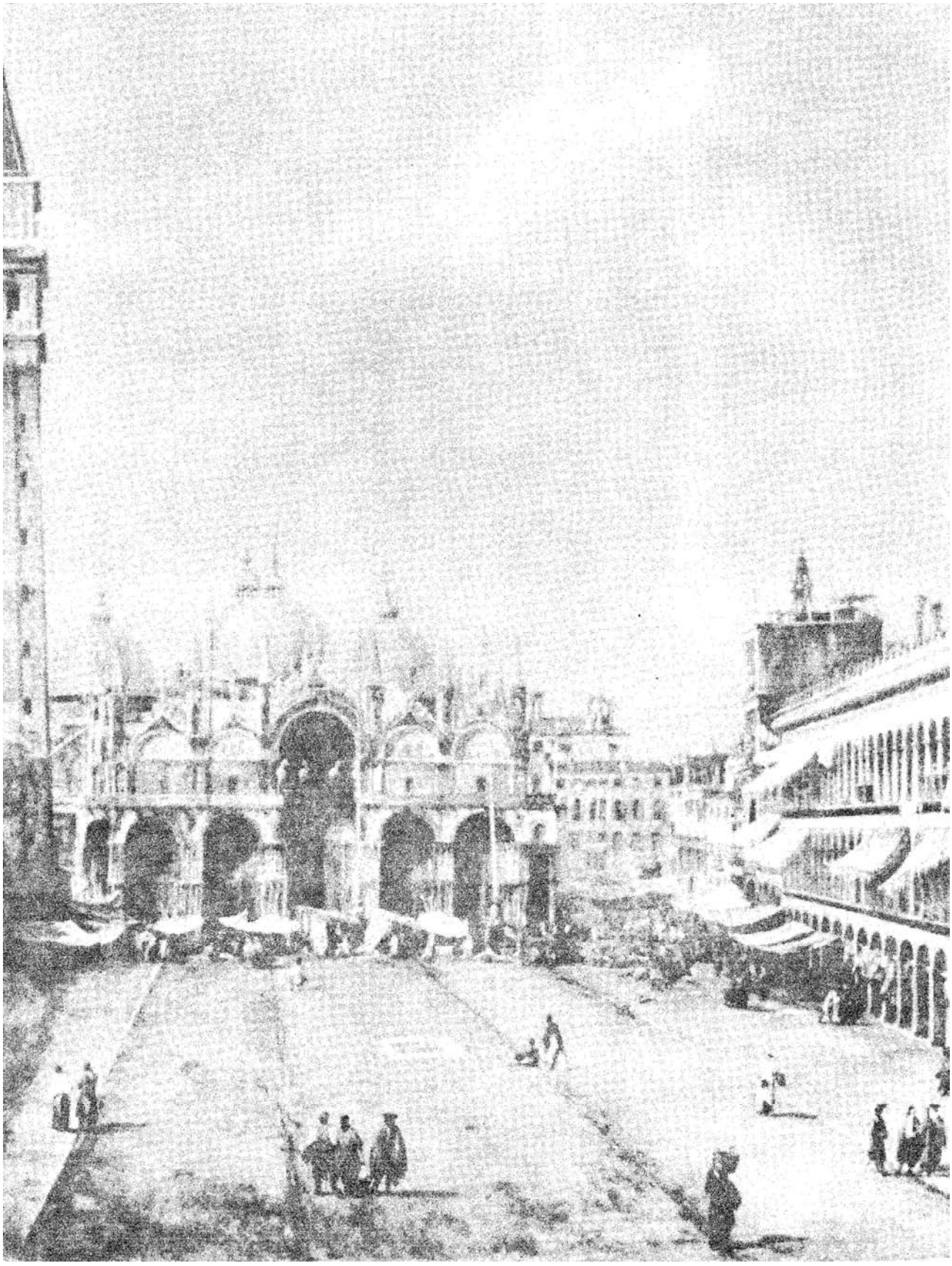

Domenico Cimarosa, znakomity włoski kompozytor, urodził się w 1749 roku w okolicach Neapolu. Po odbyciu studiów muzycznych we Włoszech pod kierunkiem Sacchiniego i Picciniego debiutował swą pierwszą operą *Le stravaganze del conte* w Neapolu w 1772 r. Od tego momentu opera staje się główną domeną działalności twórczej Cimarosy – szereg dzieł wystawiają włoskie teatry operowe. Wkrótce sława kompozytora sięgnie daleko poza granice jego ojczyzny.

Od 1787 r. Cimarosa przebywał w Rosji na zaproszenie petersburskiego dworu, pełniąc tam zaszczytne obowiązki nadwornego kompozytora. Po kilkuletnim pobycie w Petersburgu udaje się do Wiednia i obejmuje po Salierim stanowisko kapelmistrza cesarskiej opery. W 1793 r. powraca do Neapolu i zostaje dyrygentem kapeli królewskiej. Dalsze losy święcącego dotychczas tryumfy kompozytora stają się tragiczne. Wmieszany w wypadki związane z wojną Włoch z bonapartystowską Francją, Cimarosa zostaje uwięziony i skazany na śmierć. Do wykonania wyroku jednakże nie dochodzi, kompozytor zostaje zwolniony z więzienia pod warunkiem natychmiastowego opuszczenia na zawsze rodzinnego Neapolu. Dotkliwa kara banicji załamuje artystę. Planuje powrót do Petersburga, gdzie przed niewielu laty cieszył się tak wielkim uznaniem. Zatrzymuje się po drodze w Wenecji i rozpoczyna pracę nad przygotowaniem nowej opery, która ma być wystawiona z okazji tradycyjnie i odświętnie obchodzonego karnawału weneckiego. Nie było mu dane dzieła dokończyć. Umiera z początkiem 1801 r.

Cimarosa zasłynął przede wszystkim jako twórca oper – spośród kilkudziesięciu za najlepsze uchodzą *opere buffe*. Do najczęściej po dziś dzień wystawianych należy *Il matrimonio segreto*. Stosunkowo mniej znane z jego dzieł wokalno-instrumentalnych są oratoria, kantaty msze i inne formy muzyki kościelnej. Owocem zainteresowań Cimarosy solową muzyką instrumentalną są sonaty na klawesyn. Kilkadziesiąt jednoczęściowych sonat – to nieprzemijające świadectwo szczytowych osiągnięć włoskiego baroku instrumentalnego. Cimarosa jest spadkobiercą i kontynuatorem najlepszych rodzimych tradycji, linii wywodzącej się od Domenico Scarlattiego. Czerpiąc z bogatej skarbnicy przeszłości, głęboko związany z tradycją, ustrzegł się od jej niewolniczego naśladownictwa. Zachowując swoistość i odrębność stylu, wniósł do dorobku twórczego epoki nowe wartości.

W przeciwieństwie do Scarlattiego Cimarosa rezygnuje często w swych sonatach z wirtuozowskich efektów: oddalonych skoków interwałowych, przerzutów rąk, szybkich temp, skomplikowanych ozdobników. Tworzy natomiast utwory o różnobarwnej gamie nastrojów: od lirycznych i melancholijnych po skrzące dowcipem, humorem i spontaniczną żywiołowością. Starannie wyważone proporcje elementów konstrukcyjnych, oszczędność środków, przejrzystość faktury, a przede wszystkim wdzięk, elegancja i prostota mimo woli nasuwają skojarzenia z muzyką Mozarta.

Wyboru sonat dokonano z dostępnych wydawnictw francuskich i radzieckich, pochodzących z obecnego stulecia. W opracowaniu posługiwano się dla porównania tekstu poszczególnych utworów wydaniami starszymi, pochodzącymi z XIX wieku (pojedyncze wydania lub ze zbiorów utworów roznych kompozytorów). *Sonata G-dur* (s. 34), której wspomniane źródła nie zawierają, została opracowana na podstawie rękopisu (Biblioteca di Conservatorio di Musica Giuseppe Verdi, Mediolan). W toku opracowania nasuwały się wątpliwości dotyczące wiarygodności tekstu w zakresie wysokości dźwięku. Niewątpliwe błędy, jakie się dało zauważyć w materiałach użytych jako podkład do niniejszego wydania, zostały skorygowane, natomiast w razie wątpliwości oprócz wersji znanej z innych wydań proponujemy inne rozwiązania podane jako warianty redakcji (oznaczone w nutach *ossia*).

Główną wytyczną redakcji sonat było ukazanie tekstu w notacji możliwie najbliższej konwencji obowiązującej w drugiej połowie XVIII wieku. Ze względu na instruktywny charakter wydania wprowadzono oznaczenia propozycji interpretacyjnych, ograniczając je do niezbędnych i traktując orientacyjnie. Dotyczy to głównie dynamiki, częściowo także artykulacji. Nawiązując do notacji utworów klawesynowych, nie oznaczamy łukowania ukazującego konstrukcje fraz. Łuki przerywane (pochodzące od redakcji) dotyczą zasadniczo artykulacji (sporadycznie są propozycjami ligatury). W miejscach, w których rozgraniczenie sąsiadujących z sobą jednostek formalnych wydawało się konieczne, zamieszczamy kreski pionowe przecinające piątą linię systemu (nb. oznaczenie praktykowane w notacji XVIII w.). Realizacja ozdobników podana została w oparciu o zasady osiemnastowiecznej praktyki wykonawczej. Dla wygody mniej wprawnych w palcowaniu zamieszczono aplikaturę. Palcowanie zamieszczone przez kompozytora w *Sonacie G-dur* na s. 34 oznaczono kursywą w kółku. Oznaczenia podane w tekście nutowym w nawiasach są propozycjami redakcji niniejszego wydania.

Żywimy nadzieję, że obcowanie z uroczą i bezpretensjonalną muzyką Cimarosy dostarczy wielu prawdziwie artystycznych doznań i obudzi zainteresowanie jego twórczością.

Z. Ś.

The Italian composer Domenico Cimarosa was born in 1749, near Naples, where he studied with G. Manna, I. Gallo, A. Sacchini and probably N. Piccini; it was in Naples that his first opera *Le stravaganze del conte* had its first performance in 1772. From that time onwards his main interest was in composing operas: a number of his works were performed in various parts of Italy, and his fame soon spread beyond its borders.

In 1787 he was invited by the court of St. Petersburg to Russia, where he lived for several years as court-composer – a post of considerable distinction – before going to Vienna to succeed Salieri as Kapellmeister to the Austrian court. In 1793 he returned to Naples to become *maestro di cappella* to the king. During the war with Napoleonic France he was accused in 1799 of participating in the (quickly suppressed) republican revolution in Naples and was sentenced to death; however, he was pardoned and after four months released from prison. He then intended to return to St. Petersburg, where he had not so long before received such acclaim, but he interrupted his journey in Venice, and began work on a new opera which was to be the culmination of the traditional Venetian carnival celebrations. Before he could complete it, he died, early in the year 1801.

Cimarosa's fame is based mainly on his numerous buffo operas, compared with which his contributions to the late Baroque opera seria are of less importance. His most successful work – which is still popular – was *Il matrimonio segreto* (The Secret Marriage). His church music (which includes oratorios, masses and motets) and his secular cantatas are less well-known. But Cimarosa was also interested in solo instrumental music – an interest which produced several tens of one-movement keyboard sonatas. These works reveal the influence of Domenico Scarlatti's sonatas, but they have a style of their own and make a valuable contribution to the literature of early classical keyboard music.

Unlike Scarlatti, Cimarosa shows for the most part little concern in his sonatas for virtuoso effects such as wide leaps, crossing of hands and complicated figurations. His works are marked by a wide scale of moods, from lyricism and melancholy to outbursts of spirit, humour and spontaneous vitality. Their economy of means, their clear texture, and above all their grace, elegance and simplicity call Mozart to mind.

The sonatas published here have been selected from recent French and Russian editions. These were collated with eighteenth-century editions (both of single works and collections of works by various composers). The text of *Sonata in G major*, p. 34, which is not contained in these sources, is based on the autograph in the library of the Conservatorio di Musica Giuseppe Verdi, Milan. Doubts arose about the correctness of the notation in certain cases. Obvious mistakes in the sources have been corrected without comment; but in doubtful cases, besides the version conforming with other editions and incorporated into the main text, the editor has also suggested other possibilities (indicated by *ossia*).

The editor has tried to offer a reading of the text which comes as close as possible to the practice of the second half of the eighteenth century. As this is meant to be an instructive edition, some indications for performance have been added; these should however be regarded only as suggestions. Added dynamic indications of this kind have been put in brackets; and for added slurs dotted lines have been used. Where it seemed desirable to mark off successive formal sections, vertical strokes cutting the 5th line of the stave have been used, following the sixteenth-century habit. The execution of grace notes is based on eighteenth-century practice. To help less-experienced pianists, fingerings have been suggested. The fingering in *Sonata in G major*, p. 34, is the composer's own; it is printed in italics and enclosed in circles.

The editor hopes that these charming and unpretentious keyboard sonatas by Cimarosa will give pleasure to many music-lovers and arouse a wider interest in his work.

Z. Ś.

Der italienische Komponist Domenico Cimarosa wurde 1749 in der Nähe von Neapel geboren. Er war in Neapel Schüler von G. Manna, I. Gallo, A. Sacchini und wahrscheinlich auch von N. Piccini. 1772 wurde hier seine erste Oper *Le stravaganze del conte* uraufgeführt. Von diesem Zeitpunkt an wandte er seine Hauptaufmerksamkeit der Opernkomposition zu. Eine Reihe seiner Werke kam auf italienischen Bühnen zur Aufführung, und bald sollte sein Ruf die Grenzen seiner Heimat weit überschreiten.

Ab 1787 weilte Cimarosa auf Einladung des Petersburger Hofes in Rußland und übernahm dort das ehrenvolle Amt des Hofkomponisten. Nach mehrjährigem Aufenthalt in Petersburg begab er sich nach Wien, um dort als Nachfolger Salieris die Stellung eines Hofkapellmeisters zu bekleiden. 1793 kehrte er nach Neapel zurück und wurde dort *Maestro di cappella* am königlichen Hof. Während der Wirren der napoleonischen Kriege in Italien wurde Cimarosa 1799 wegen Teilnahme an dem nach kurzer Zeit niedergeschlagenen republikanischen Aufstand von Neapel zu Tode verurteilt, später jedoch begnadigt und nach vier Monaten aus der Haft entlassen. Zunächst beabsichtigte er eine Rückkehr nach Petersburg, wo er vor nicht allzu langer Zeit so viel Anerkennung gefunden hatte. Er unterbrach jedoch seine Reise in Venedig und begann an einer neuen Oper zu arbeiten, die die Festlichkeiten des traditionellen venezianischen Karnevals krönen sollte. Aber doch vor Vollendung des Werkes verstarb er Anfang 1801.

Cimarosa verdankt seinen Ruhm vor allem seinen zahlreichen Buffooper, hinter denen seine Beiträge zur spätbarocken Opera seria zurücktreten. Sein erfolgreichstes, noch heute beliebtes Werk wurde *Il matrimonio segreto* (Die heimliche Ehe). Verhältnismäßig wenig bekannt sind seine Kirchenmusikwerke – u. a. Oratorien, Messen und Motetten – sowie seine weltlichen Kantaten. Cimarosas Interesse erstreckte sich aber auch auf solistische Instrumentalmusik und brachte in einigen zehn einsätzigen Sonaten für Clavicembalo reiche Frucht. Diese Werke lassen den Einfluß des Sonatenschaffens von Domenico Scarlatti erkennen, sie tragen aber dennoch das Gepräge eines originellen Stiles und bilden insgesamt einen wertvollen Beitrag zur frühklassischen Klaviermusik.

Im Unterschied zu Scarlatti verzichtete Cimarosa in seinen Sonaten meist auf virtuose Effekte, wie z. B. weite Intervallsprünge, Übergreifen der Hände und differenzierte Figurationen. Vor allem zeichnen sich seine Werke durch sangliche Melodieführung aus, getragen von lyrischen und melancholischen Stimmungen, bis hin zu solchen, die von Geist, Humor und un-

Die Sonaten wurden aus französischen und sowjetischen Ausgaben der Gegenwart ausgewählt. Zum Textvergleich wurden Ausgaben des 18. Jahrhunderts (Einzelausgaben der Sammeldrucke) herangezogen. Der Text der in diesen Quellen nicht enthaltenen *Sonate G-dur*, S. 34, basiert auf der in der Bibliothek des Conservatorio di Musica Giuseppe Verdi, Mailand, befindlichen Handschrift. Bei der Durchsicht tauchten zuweilen Zweifel über die Richtigkeit mancher Notierungen auf. Unverkennbare Fehler, die sich in den für diese Ausgabe benutzten Quellen feststellen ließen, wurden stillschweigend berichtigt; in Zweifelsfällen dagegen wurden, außer der aus anderen Ausgaben bekannten und hier im Haupttext angeführten Fassung, auch andere, mit *ossia* gekennzeichnete Lösungen vom Herausgeber vorgeschlagen.

Bei der Bearbeitung der Sonaten war der Herausgeber bemüht, den Text in einer Lesart zu bieten, die der Praxis der zweiten Hälfte des 18. Jahrhunderts möglichst nahekommt. Mit Rücksicht auf den instruktiven Charakter der Ausgabe wurden gelegentlich Vortragsbezeichnungen hinzugefügt, die jedoch nur als Vorschläge zu betrachten sind. In diesem Sinne sind ergänzte dynamische Angaben eingeklammert, hinzugefügte Artikulations- und Haltebogen gestrichelt wiedergegeben. Wo eine Abgrenzung zwischen aufeinanderfolgenden formalen Abschnitten erforderlich schien, wurden vertikale Striche, die die fünfte Linie des Notensystems durchschneiden, angewandt, wie sie im 18. Jahrhundert üblich waren. Die Ausführung der Verzierungen stützt sich auf die Praxis des 18. Jahrhunderts. Zur Erleichterung für weniger geübte Klavierspieler wurden Fingersätze vorgeschlagen. Der vom Komponisten in der *Sonate G-dur*, S. 34, stammende Fingersatz erscheint in Kursivschrift in Kreisen.

Der Herausgeber hofft, daß eine Beschäftigung mit den bezaubernden, unmittelbar eingängigen Klaviersonaten Cimarosas vielen Musikliebhabern echte künstlerische Eindrücke vermitteln und ein allgemeines Interesse für sein Schaffen erwecken wird.

Z. S.

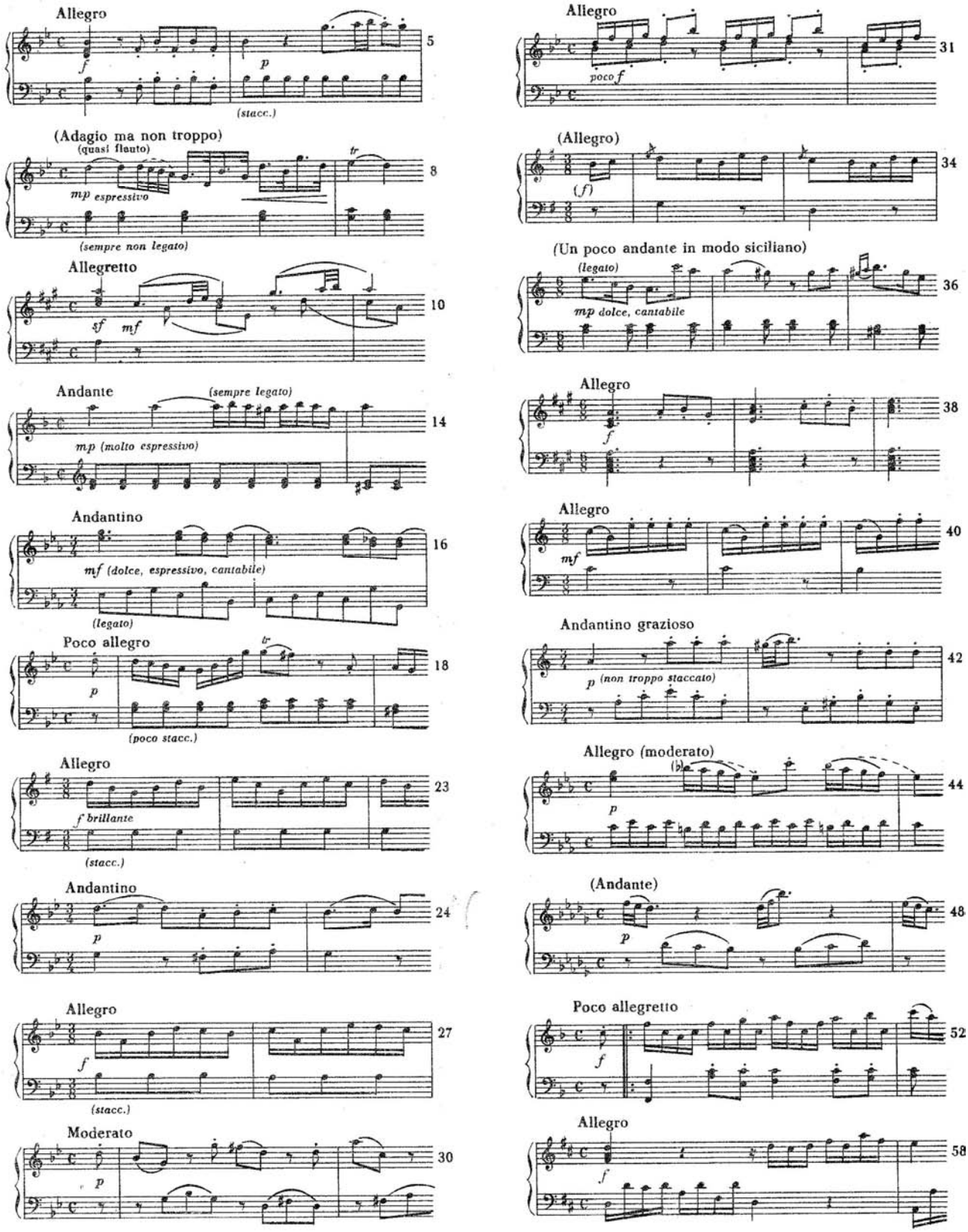

Antonio Canaletto - Canal Grande (okładka), Campo SS. Giovanni a Paolo (s. 37), Piazza S. Marco (s. 64)

PWM Edition. Polskie Wydawnictwo Muzyczne Kraków, al. Krasińskiego 11 a. Printed in Poland 1976.
Drukarnia Narodowa Nr 5. Zam. Nr 328. Z-16. Cena 40 zł